

TRIBUNA

radio GLAS
ljubljanec d.d.
100,2 Mhz
in 99,5 MHz

22. februar 1994, letnik 94/95 (XLIV)

študentski časopis za civilno družbo / št. 10
izhaja vsak drugi (al pa tretji) terek

cena: SMRDLJIVIH 100 SIT!!!

Alle raus!

Vodimo nestrpni do nestrpnosti in zaniknih plakatov

ALEJA ŠPRIC

“Ča je pusta Londra kontra Splitu gradu...”

4-5

STRAN

**TUDI POLICAJE
TEPEJO, KAJNE?**

“Joj! Kako to boli!”

8-9

STRAN

**Govori
SLAVOJ ŽIŽEK**

Kdor ljubi, ta psuje

6-7

STRAN

NEVROZA...

... postaja manično-depresivna psihoza

13-19

STRAN

KANIBALIZEM, BONI IN KRITIKA RECEPTOV

"V TIBETU ZA KUHO SKRBIJO MOŠKI, NA ŽENSKO SE SPLOH NE RAČUNA, KO JE TREBA PRIPRAVITI TSAMPO ALI KAJ DOBREGA SKUHATI. ONE VZAMEJO MALO OD TU, MALO OD TAM IN VSE TO ZAČINJO V UPANJU, DA BO STVAR USPELA. MOŠKI SO BOLJ VESTNI, VLAGAJO VEČ TRUDA IN SO ZARADI TEGA BOLJŠI KUJARJI. KO GRE ZA POMETANJE ALI OPRAVLJANJE, SO ŽENSKO BREZHIBNE; SEVEDA TUDI ZA DOLOČENE DRUGE STVARI, NE PA TUDI ZA TSAMPO."

LOBSANG RAMPA, TRETJE OKO

Danes bo beseda o hrani, presnovi, črevesnem katarju, receptih in o drugih bistvenih stvareh. Bralec je najbrž že opazil, da se z veliko vnemo lotevam najbolj banalnih tem, katere predstavim na najbolj vulgaren in bedast način, kar je menda nekaterim celo všeč. Gotovo vam je popolnoma jasno, da živimo zato, da jemo. Drži tudi obratno, to je odvisno predvsem od prehrabnih navad in svetovnega nazora (če ga premoremo). Če ste brali En dan Ivana Denisoviča in 7000 dni v Sibiriji, veste, da je v gulagu največja poslastica ribje oko in fižolček, ki ste ga včeraj pogoltnili s tako vnemo, da se ni uspel prebaviti in ste ga zjutraj našli lepo toplega v lastnem dreku.

NEKAJ ČEJEV

Če pa imate to nesrečo, da se nihče ne briga za vašo dieto, se presnova do skrajnosti zaplete. Alah je vsakemu človeku dal določeno količino hrane, prej ko jo pojedete, prej greste v onostranstvo. Če greste potem v nebesa, boste jedli samo še jogurt in kruh, ker se za dva ne spleča kuhati. Kar pa se tiče tustranske prehrane, sem se danes zjutraj izdatno informiral na vlak - dva strica sta slabo uro govorila na to temo; zvedel sem par bistvenih stvari. Če vam hočejo prodati mačka namesto zajca, boste spoznali mucka po drugačnih vratnih vretencih, sem pa pozabil kakšna so. Če vam pogine svinja, jo je treba za nekaj dni zakopati v zemljo, potem pa še tri dni namakati v deroči reki. Prvi zalogaj ponudite psu in če preživi, boste preživeli tudi vi. Na Kitajskem jedo tudi drugačno svinjino - ljudi; najboljše so bojda tri dolge kite, ne vem pa katere (tista, ki sem jo pretegnil zadnjič na treningu, ne more biti prida). Ni se pa čuditi kitajskemu apetitu, ker je menda bojda neposreden preved našega "dober dan" v kitajščini "Si že jedel?" V Indiji so za razliko polni predsodkov in sploh ne jedo mesa. Vsake toliko časa je nujno na brutalen način ubiti mačka, da se nam zagabi ubijanje živali - to je proti koncu diskurza poudaril eden od mojih sopotnikov. Sam je ubil samo dva, to mu pa zdaj zadostuje za celo življenje. Krave žrejo preveč antibiotikov, ker jim jih kmetje futrajo kot za šalo. V hrenovkah so zmleti kondomi in ostala svinjarija, ki ostane na tleh klavnice. Suhe klobase je najbolje pomakati v jetno pašteto, ker vas bo po gorčici pekla zgaga. Je pa nepogrešljiva, če se hočete znebiti trakulje - dva tedna jeste samo hrenovke z gorčico, potem pa en dan samo hrenovke. Trakulja (požrešna, kakršna je) bo kmalu pogledala iz riti in besno zahtevala gorčico - takrat jo zgrabite za vrat in potegnite iz anusa. Vlak je srečno prispel v Ljubljano in modre besede starejših izobražencev so zamrle v vrvežu štafona. Komaj sem si uspel zapomniti zadnje resnice

življenja, že mi je začelo neznansko kruliti po želodcu od prekipevajoče želodčne kisline, ki je zahtevala svoj delež organskih spojin. Danes ali nikoli! Danes se bom postavil v vrsto za hranljive bone. Potem grem v gostilno in nekaj pojem. Vrsta je bila zelo kratka. Prebral sem enega Alana Forda v slovenščini in že se je začela prodaja bonov z dvajsetminutno zamudo. Kupil sem jih deset za tisočpetsto tolarjev in se namenil v Šestico. Jedilni list je bil poln mrtvih živali, katerih ne jem. Kel-narci, ki je bila sicer luštna, a sem ji z obrazom bral razočaranje nad življenjem in gosti, sem razložil svoj problem in na koncu naročil solato, krompir in omljet brez šunke. Solata in krompir sta bila za lačnega še kar znosna, omljet pa je bil čist aut. Jajca sploh nista bila zmešana, zelo jasno je bilo videti, kje se neha rumenjaki in kje se začne Beljak (Koroška je naša!). Notri so mi nametali utrujene zelenjave - grah, korenje, vrstični ohrovt, karfjolo in gobe, pa nek peteršilj iz neke ikebane jim je padel not. Vse skupaj so potem pripognili in nezadostno zapekli, da je bilo v sredini še polno tistega smrklija, katerega že od mladih nog tako sovražim. Pa tista utrujena zelenjava je bila bolj mrzla kot mlačna.

POTREBNI MEDNASLOV

Sprva sem mislil, da sem se natakariči nekaj zameril in se mi maščuje na ta način, da kuharja naščuva k takšni kuhi, ker je kuhar zatreskan vanjo in ustreže prav vsaki dekletovi poniglavi pobalinski porednosti. Potem pa sem si rekel: "Jebi ga! V Afriki še tega ni." Če si lačen, je vse dobro in jajca so zdrava, če jih zdrav ješ. Potem se obesijo za

rebra s tisto grozljivo sluzjo vred. Na tem mestu se mi zdi umestno omeniti, da pomfrit niti ni bil tako slab, da pa sem nekaj dni pozneje jedel boljšega v slaščičarni Pod Gradom v Kamniku; tam ga spečejo na vročem zraku brez maščobe (Miro bo gotovo dal za en per, ker mu delam zastoj reklamo, če ne bo hudič v naslednji številki). Doma sem še sam poskusil pečiti krompir z vročim zrakom, pa je po pol ure crknil fen in sem moral krompir do konca speči z likalnikom, pa še čudnega kovinskega okusa je bil. Tega zadnjega stavka menda niste vzeli resno, malo se pa že spoznam na kuho, skoraj toliko kot povprečno dekle na pomivanje posode. Čez par dni sem potem za šankom, kjer pečejo "najboljši" pomfrit, ugledal fritezo polno olja, jebi ga. Kuha je v bistvu zelo enostavna večšina, če veste nekaj osnovnih stvari - kako rezati govedino, kdaj soliti jetra, zakaj je dobro v solato dati malo olja, kako pražiti čebulo, kako s kumino preprečiti ekstenzivno prdenje od zaužitega zelja in fižola, kako pripraviti polento, da ni preveč dolgočasna, kako se od srca nasmejati butastim kuharskim bukvam, ki bralcu zlobno svetujejo, naj kruh pred pripravo kruhovih knedeljnov namoči v mleko, zamolčijo pa, da se potem v kropu vse skupaj razkuha mimo meja dobrega okusa in oblike, zakaj na vrhu lazanje ne sme biti testa, kdaj si pri izdelavi frače lahko pomagamo z govejimi vampi... Te stvari so bistvene, nikoli pa jih ne omenijo

v kuharicah. Zgodilo se mi je, da sem po receptu pekel piškote. Testo sem skomponiral brez večjih problemov, pri njegovem oblikovanju pa sem naletel na hude težave, ker se mi je zadeva do skrajnosti lepila po rokah, tako da sem v obupu prislonil pleh k zidu in vanj z dveh metrov metal testo - na način sem oblikoval pravilne kroge, ki pa so bili različnega premera; šele pred kratkim sem ugotovil, da bi moral naoljiti prste, ali pa umiti roke za vsak piškot posebej. Poleg takih majhnih skrivnosti pritlikavih diletantov pa je potrebno imeti augenmas ali grif po domače.

MEDNASLOV V SREDI

Če delaš recimo lptaver, bo ta v trenutku preslan; če pa soliš krompir, bo ta v trenutku pre malo slan. Tudi ni dobro zalivati pečenke z vodko, ker se gostje po večerji začno čudno vesti. Zelo pomembna je izbira pijače, ta se mora ujemati s hrano. K žgancem se najbolj prilije pivo, vino in žganje vseh vrst. Omenjene pijače se podajo tudi k praznemu želodcu. Mlečna kaša zahteva hruškov liker, le da toplo odsvetujem konzumacijo omenjenih substanc. Solato serviramo levo, desno ali kar na istem krožniku kot glavno jed (v riti se itak vse zmeša). Špageti so gotovi, ko se pilepijo na strop, če jih vržemo vanj. Riž je ravno prav kuhan, ko ga je možno z listom solate namazati na svež bel kruh. Če že morate jesti z jedilnim orodjem, držite nož v desnici, v nobenem primeru ga ne smete vtakniti v usta - to sem prebral v nekem starem angleškem bontonu. To je sicer neslano, kdo mi bo prepovedal vtikati nož v usta, če mi paše. Je pa knjiga vsebovala tudi zelo praktične napotke, recimo: "Ne samo zastarelo, tudi skrajno nevljudno je čakati, da vsi dobijo jed, in se šele potem lotiti žretja." Danes je stvar še bolj zastarela, knjiga je stara dobrih štirideset let. Poleg tega moram zapisati tudi to, da Angleži nimajo lastne fraze za dober tek - neotesani del naroda uporabljajo izposojenke iz Francije. Nič ni bolj prebavi sovražnega kot dvajset "dobrih tekov" na večerjo. Kdo se je sploh izmislil to bedarijo? Najbrž kakšni sestradanci, ki niso imeli dovolj jajc, da bi rekli: "Mi smo takisto lačni!" in so hoteli diskretno namigniti, da so dva dni stali na soncu z odprtimi usti, in na ta način dobili nekaj toplega v rit, ker so tako izgledali, da se jim skozi usta vidi gate. Za konec naj povem, da mora biti jed pripravljena z ljubeznijo, ker drugače tistemu, kateremu kuhate, servirate poleg hrane na krožniku še svoje probleme, travme, jeze, sovraštva in ostale eksotične začimbe. Al' pa č' b' est nehou fafat b' bo tud' u redu. Naslednjič vam napišem kakšen recept.

EM.SI. EŠTREJ

ZDA NAPADLE NEUVRŠČENO IN PRIJATELJSKO SLOVENIJO

V sredo, 16. 2. 1994, je ameriški lovec F-

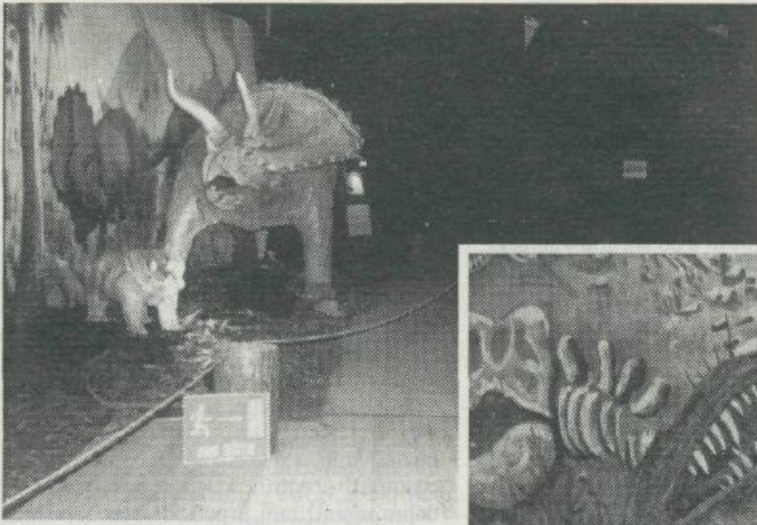
16 raketiral morje v neposredni bližini Sečovelj. Na licu mesta ga je sklatila protitočna (tokrat točna) abramba Slovenske vojske s svojo raketo tipa "domoljub". Pilot je preživel in s katabultom skočil v bližnji bife, kjer ga je prijela naša policija. Organi pregona so ugotovili, da George Uribe ni imel pri sebi veljavnega potnega lista niti dovoljenja za kršitev slovenskega zračnega prostora. Avion je bil samodejno zaplenjen in dodeljen v trajno uporabo vrtcu "Zadnjih par povzpeticov za preimenovanje vrtca Cankarjevega bataljona" v Kopru. Obenem je bil uveden kazenski postopek proti direktorju RTVja zaradi prikrivanja informacij in namernega zavajanja javnosti. Ameriški predsednik Clinton se je pisno opravičil, a je na žalost svoje opravičilo poslal v Bratislavo.

ČAJ OB PETIH (CUKRIH)

(ANTIPESKOFUKATOŽNA)

Popoldne sem si osladkal čaj s tvojim nasmehom. Celo noč nisem spravil grenkega okusa iz ust.

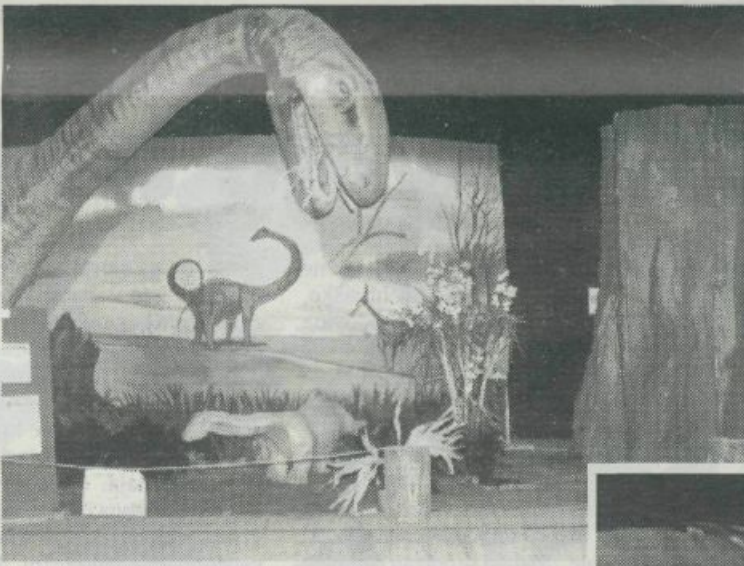
Josip Burn

DINOZAVROMANIJA

Komaj se je malenkost polegel bum okoli Spielbergovih dinosavrov, že je poskrbljeno, da ne bi slučajno pozabili teh prijaznih bitij, ki so prišla tudi k nam in se naselila v šotoru pred halo Tivoli. Tam ste lahko videli ducat plastičnih dinosavrov naravne velikosti. Nekateri se celo premikajo, mižikajo z očmi in odpirajo gobec. Ves čas pa se v ozadju sliši grozljivo rjojenje in tuljenje, kakor bi se očitno najoglašali dinosavri. Meni se je zdelo vse skupaj tako neumno, da me je že kar zabavalo. Predvidevam, da je bil namen te razstave izobraževalen, ker je ob vsakem dinosavru stala tabla s podatki o njem. Obiskovalci so večinoma otroci v spremstvu staršev. Večji otroci vidijo v dinosavrih simpatična bitja, odrasli razmišljajo, kaj bi bilo, če bi se dalo klonirati dinosavrovo jajce, majhne otroke pa je večinoma strah, nekateri jokajo ali pa so se že pri prvem dinosavru ustrašijo in zbežijo iz šotoru. Če te razstave niste videli, niste nič zamudili (le prisparali ste osemsto tolarjev), če pa vam je kljub temu žal, se lahko potolažite s fotkami ali pa si kupite čips.

TEKST IN FOTKE TINA HIŠER

K K O L L O F F O N

TRIBUNA IZHAJA DVOTEDENSKO.
Je časopis za visokošolska, družbena, politična in kulturna vprašanja, katerega ustanovitelj in izdajatelj je ŠTUDENTSKA ORGANIZACIJA UNIVERZE V Ljubljani (ŠOU).
Naslov uredništva: Kersnikova 4, Ljubljana, soba 206, telefon 061-319-496, telefax 061-319-448. Uradne ure med 10 in 14 uro vsak dan.
Časopisni svet TRIBUNE: Tone Vidmar, Miran Božovič, Lev Kreft, Darko Štrajnar, Antiša Korljan, Janez Kotar.
Uredniki: Samo Resnik (publicistika, lektura), Manica Ferenc (univerza, študij, izobraževanje) Nataša Novak (kultura in oblikovanje), Lara Lah (reportaže, politika, gospodarstvo), Ksenja Perko (študentski informator - "NEVROZA"), Primož Trobešek (zobotrebcarstvo), Tomaž Koblar, dr. Ignorantiae (v. d. etnomanijak), Matej Kovarčič (računalniški strani), Bojana Zupanič (pravo) in Gorazd Drevenšek, "ki je za vse odgovoren".
Prelom: SLOVENEK; računalniška podpora: Zoran Obradovič
VIP: Alenka; uradne ure od 10 do 14 ure. Sprejema naročila na časopis. Cena izvoda je okroglih, oglatih, hrupavih ali gladkih 100 SIT, ob naročilu 80 SIT. Naročnina plačljiva 2 krat letno (2 x 900 sit).
Tisk: MIŠMAS
Izhaja ob finančni podpori Ministrstva za Kulturo RS, ŠOU in predvsem ob pomoči tržnega oglašanja, zatorej - poslovneži - v pomoč!
"Tribuna šteje med proizvode iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5%."

KAŽIPOT / VODILO

- 4** MARKO KOS: KOLUMEN
- 10-11** NA GRMADO
- 11** PERŠIN: KOLUMEN
- 12** DIMENZIJA ZVOKA
- 23** FLORA
- 23** BUKLE
- 24-25** PESMICE!
- 26** MANCA KOŠIR: KOLUMEN
- 27** PROVISIONAL IRA
- 29** PISEMCA NA AdriaNetu
- 30** JAKOV STRIP
- 30** ESEJ
- 31** KRIŽANKA
- 32** ZADNJICA

komur pozno pride, dalj uživa

S katero roko se gluhonema samozadovoljuje?
Z levo, ker z desno vzdihuje.

Potovanje z igračami

Moja zgodba je od nekoč davno davno, ko smo si ob gledanju poročil iz Bosne še pokrivali oči, ko so nas krvava trupla še pretelala, ko je Slovenija še sprejemala kolone beguncev, ko smo nekako napol še verjeli, da bo "to nekdo vendar ustavil".

Se bolj kot nas tukaj je bosanska vojna šokirala prijatelja Dejana, ki živi na Dunaju in je od vsega tega še veliko bolj oddaljen, bolj kot se vidi po kilometrih. Najbolj so ga

prizadele slike jokajočih otrok, ki jih matere v paniki blesajo na vlake in avtobuse, da jih odpeljejo kamorkoli, le ven, ven, ven. In po razmišljanju, kaj lahko čisto sam stori, se je odločil, da bo zbral igrače. Izdelal je letake, obiskal nekaj svojih bivših učiteljev in uspeh je preseščal: gore medvedov, punčk, lego kock, cele železniške kompozicije, otroška kolesa, "barbike", za katere bi sama pred 15 leti dala dušo, "matadorji", ki bi navdušili vsakega tehnično vsaj rahlo nadarjenega očeta... Igrač je bilo toliko, da jih sam ne bi mogel spraviti do Slovenije, kaj šele do otrok. Zato si je uspel najprej od neke avstrijske agencije, potem pa celo od varčnega Kompas Hertz za sponositi velikanska kombija, v njej je komaj zbasal vse lepo sortirane igrače, na koncu je napolnil še svoj avto, poklical se naju z Robijem in podal smo se na kratko potovanje, ki je takrat objubilajo še veliko več...

Sam bog ve, kako mi je uspelo v tisti vročini s kombijem drviti po avtocesti kar 60 km/h, kolikor sem si pač največ upala, in priti živi do meje, kjer smo se malo zamanjali za volani. Zmenili smo se, da se skozi Maribor in Slovensko Bistrico peljemo v Ljubljano, naslednja dva dneva pa obredemo še nekaj go-renjskih, pri-morskih in no-tranjskih begun-skih taborišč.

Saj ne vem, kaj smo pričakovali: vesele otroke pač, ki dobijo igrače in se grejo z njimi igrati. Zato smo bili nadvse razočarani, ko je v Mariboru upravnik vzel nekaj kartonov igrač in jih odnesel v skladišče, neki suhljat fantek pa je poglasno vzdihnil, da "ih ionako nikad neče dobiti".

česar se je Dejan tudi sam najbolj bal. V Slovenski Bistrici smo prav zaradi takih prepričanj doživeli šok. Ko smo odprli vrata kombija, so nas otroci skoraj pohodili. Grabili so kartonske škatle, jih odpirali, si pilili iz rok plen, kričali - in kar je bilo najvažnejše - v boj so jih poslale njihove mame, babice, tetke, ženske, ki naj bi jih pazile in vzgajale. Ko smo končno uspeli nekako na pol pobegniti, smo si prisegli, da se to ne bo ponovilo. Naslednja dva dneva sta bila čudovita - vožnja po sicer razdrapanih, a zelo slikovitih cestah, kratki postanki v centrih, ki so se zdeli zvečine dobro organizirani, in počitki v poceni vaških gostilnah. Dobro je bilo, ni kaj. Ko smo pripeljali na dvorišče, nas je sprejelo nekaj mahajočih otrok, hitro pa se je zbrala vsaj polovica ljudi, saj kombi z rdečim križem zmeraj pripelje kaj dobrega. Ljudje iz uprave so potem prevzeli kartone, povedali otrokom, da se bodo prosto po večerji delile igrače, in mi smo šli. Prosto ko pasuji.

MAŠA

Mesto, ki je pojedlo svoje truplo

Nekoč sem bila iz Splita. Tudi Split je bil nekoč iz Splita. Potem je Split požrl svoje truplo. Ker mi nekrofilijsko ne leži, živim že leta bolj ali manj daleč od svojega mesta. O njem pišem na tujo željo, ter zaradi onega ljubelega nekoč in bolečega sedaj.

BILO JEDNOM

Če bi uletel v deset let mlajši Split, bi najprej srečal nesmrtno plejado marginalcev. Bistveni vogali mesta so bili njihovi. Po Placi, glavnem mestnem trgu, je leta v jutranjih urah križaril Pajdo, legenda splitskega pijanskega moštva. Nikoli ni govoril: tulli je. Ti pride npr. mimo pandur s psom, in Pajdo se zadere: "Di vodiš to tele?" Oni navno, v skladu s svojo profesijo: "To ni tele, to je pes." "Ne govorim tebi," odbrusi pijanec in nadaljuje svoj cool-šeting. Njegov ženski odsev je bila Mare Žebon - najslavnejša mestna "fille de joie", se pravi kurba. Med drugo svetovno je obrnila čez glavo, se bolj pa čez noge, vse, kar je v italijanskih uniformi hodilo po Splitu. V že ugodnih dmaskih letih je bila še vedno skrbno urejena - njen stil bi se morda imenoval "prosaški glamour". Čez celo leto je bila rdeče zagorela, in nevedni so mislili, da se kvarca. Mare pa je to občudovano barvo ohranjala z discipliniranim in stalnim lokanjem.

Če bi se krenilo dalje po nevidni hierarhični liniji, bi bila naslednja postaja off-scena. V teh letih je imel Split mnogo malih "hrabrih" bendov s čudesnimi, malček vampirskimi imeni: "Tužne uši"; "Vojnici olovnihi nogu"; "Davoli"... Igrali so, kjer se je le dalo - po krajevnih skupnostih, v kinoteki, na bazenu... Važno je bilo, da se galami uživo, in ni jim bilo do passporta proti "resni" glasbeni afirmaciji. Art-poletje, največja tako

off kot uradna fešta likovnikov se je vlekla po najdragocenejših prostorih mesta, po Diodlekanovih kletah, palači Mileši, salonu Galic. Spica evropske, deloma celo svetovne vizualne scene se je v teh vročih dneh stlačila v Split in nastal je totalen dren. Logično, vsak je prišel s prepričanjem, da je njegovo delo kreativno najusodnejše za bodočnost likovne umetnosti, in da si zatorej zasluži najčastnejše razstavno mesto. Ker je bilo teh premano, genijev pa preveč, je prihajalo od prvih gladatorskih borb (besednih in fizičnih) med najeminejšeju usovarjalnimi in kritičskimi bossi. Študentje, nevtralni koleški v organizacijskem mehanizmu, so najbolj profitali - služili, si kuhali obrt in se spotoma sijajno zabavali na račun "velikih glavonja".

Meščanski sloj, ta naš srednji razred, je v tej dobi mračnjaštva (kot se ji sedaj reče) živel čisto soliden in urejen life. Delalo se je, kot da ima večina invalidski delovni čas (skrajšanega), in vsak praznik je bil dosledno in podaljšano odžuran. Bilo katero šljakersko jutro v Splitu bi se začelo ležerno in easy; ko je tam nekje neka Evropa obsedeno šibala v svoje delovne luknje, so splitske gostilne in kafiči pokali od smeha, debat in psov... in kak tuječ, častivreden in izprogramiran, bi se, gledajoč od jutra do noči prepolne ulice, zmeden vprašal: "Kdo pa tukaj dela?" In če bi se vprašal glasno, bi mu kdo povedal: "Ma jasno! Japonci delajo za nasi!"

Tako je v nekih bivših dneh in letih dihal moj Split - mediteransko in obsejanško... In ni se v prazno govorilo: "Ča je pusta Londra kontra Splitu gradu..."

BOLJE DIO GETA, NEGO DIO SVIJETA!

Ko se danes odločim, da se zavlečem do

njima, on pa smrtno poblede... Sosed Safet že drugo leto v dvosobni gajbi pod prisilo gosti ženin begunski lobby - mamo, 3 sestre in 5 malih nečakinj. Zaradi njih že drugo leto "u rodenoj kući spava u gačama i košulji!" Gospa Zaga iz Bačke Topole se ne da. Ne jebe ne vojne ne krize, še dalje peče slastne in mastne ravninske kolače, pa še v zanosu dodaja: "Obožavam da jedem!" Čisto nepotrebna izjava, saj nobena tehtnica v hiši ne more več v kilogramih odčitati veličine njene ljubezni do klope. Ko se sosedski obrazi končno izgubijo iz mojega razgleda, pokličem friende, že vnaprej se boječ prihajajoče konverzacije. Na moja radovedna vprašanja: "Kaj se dogaja? Je kaj novega?" imajo že od začetka vojne pripravljen haiku odgovor: "Nič."

Potem kljub njihovim ožotnim in dokončnim "nič" vseeno z nekaj upanja krenem proti mestu. Tam pa je res sam nič... Najprej, stalno se ti zdi, da je kak državni praznik; na vsaki neugledni bajtuirini se suši preluba trobojnica. A oči mimoidočk, apatične in prazne, ti govore, da je javno žalovanje že dolgo v teku. Smej je na splitskih ulicah umrt, a če ga slučajno slišiš, zveni votlo. Ni več "javnih" pijancev: ta hedonizem bo počakal na neke boljše čase. Namesto njih teče po celi Diodlekanovij palači aleja špric. Na Peristilu je zvečer depresija tako gosta, da komaj dihaš. Horde kincev na igli okupirajo ta nekoč najvitalnejši mestni prostor. In samo gledajo. In samo čakajo. Nobenega femiksa ne skrivajo v rokavu. Šeting je bil torej zastoj. V obupu se potem odločiš, da boš nekaj popila. Ali, vraga! Turneja po splitskih kafičih in lokalih je še večji debakel. Naj se ustaviš v konobi, puabi ali disko klubu, vselej se ti oglasi oni davni vizionarski stavek: "Princip je isti, vse ostalo njanse." Novonastali design

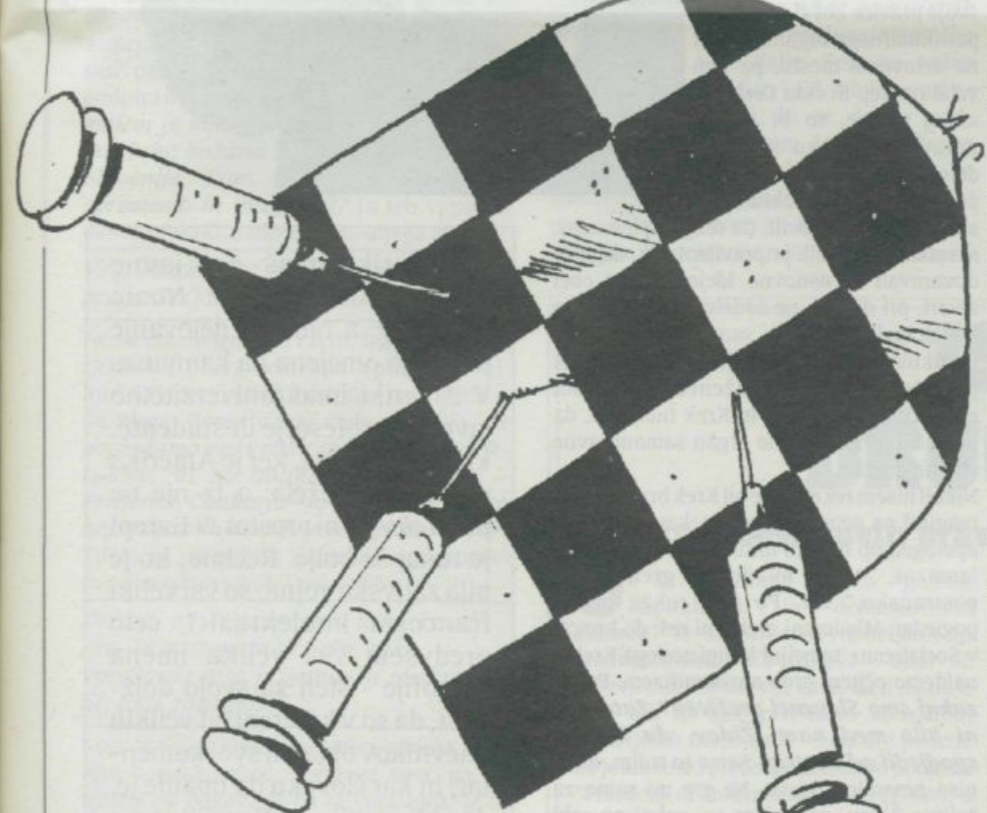
zakaj zamorci ne smejo voziti hitrih motorjev? Ker se jim pri 50/km na uro zavihajo ustinice čez oči.

Bobena ni bila dovolj dobra in lepa, grabile so jih kar poprek in potem vračale tiste, ki so bile "manj vredne". Končno so si vse izbrale, kar se jim je zdelo, in se godrnjaje, da je "Senta opet uzela najbolje" postavile malce stran. Prosila sem jih, naj gredo ven, saj je glavna skupina otrok še čakala pred vrati, pa se kar niso moglo odločiti. "Ako nešto ostane, daj meni", je rekla marsikatera. Vmes je bilo nekaj mladih, tihih žensk, ki so stiskale svoje dojenčke k prsim in nikakor niso hotele več kot eno igračko - prijele so prvo, me ošvrknile z očmi, se nekako napol zmeden nasmehnile in šle s tistimi svojimi velikimi begajočimi pogledi.

Prav zaradi njih so toliko bolj bodle v oči tiste druge ženske, ki so se zdaj kljub prošnji, naj pustijo otroke, da sami izbirajo, nagnele v prostor. Reda je bilo konec; otroci, ki so jih gnale, spodbujale in porivale naprej babice, matere in sosedje, so planili k mizam, v strahu, da bo za njih igračk zmanjkalo. Nekateri so čisto resignirano stali zadaj, drugi so jokali, čez vse pa so vreščale ženske, kot da so na wrestlingu ali boksu. Ko smo končno nekako uredili otroke in ženske dobrobesno fizično izrinili iz sobe, so otroci mirno in veselo pobrali igrače, ki jih je nekaj škatal celo ostalo, ker jih nihče ni hotel, in potem smo odprli vrata. Mamice so takoj pregledale plen in pošiljale prej popolnoma zadovoljne otroke nazaj s pritožbami, da ima npr. drug deček lepši tovornjak ali večjo žogo, skrivale so si igrače v dimije in kričale, da njihovi niso še nič dobili, skratka, svoje malčke so tako zmede, da niso bili več veseli ampak totalno zmedeni. Ker sem sama med temi spremembami nekajkrat tako izgubila oblast nad sabo, da sem začela kričati, sem bila zdaj tiho in sem samo pospravljala. Fanta sta počela isto, pa socialna delavka in prostovoljca tudi. Dalji smo si roke, rekla so hvala, tako pač je tu in mi smo šli.

Po hodnikih so se otroč s pomočjo starejših in pametnejših od sebe pulili za igračke. Ko smo lezli v avto, sem še enkrat zagledala tisto svetlo mlado žensko, ki mi je bila že sprva najbolj simpatična. Opravičujoče se je

MAŠA

interierjev je takle: plastika, pa veliko ogledal, najsodobneje oblikovano plastično cvetje, pa stari techno hiti in največjeje patriotske biser-pesmi. Človeški faktor: pijani in glasni UNPROFORCI, trudni hrvaški vitezi, bahavi vojni dobikarji in dilerji, pa blišč in beda lepih splitskih žensk... Vseeno, ne predam se zlahka. Krenem proti kinoteki. Vrtijo retrospektivo hrvaškega filma: vsakega sem v bivšem življenju (t.j. za časa Juge) videla vsaj dvakrat in v dodeljenem mi današnjem še vsaj tretjč. O.K., morda je kaj v navadnih kinih. V glavnem "Centralu" kažejo propadli svetovni hit "Tina-kaj ima ljubezen s tem?" Pred vodom nekaj ofucanih rokerjev, pa nekaj

JASMINKA MITRIČ

PREPOZNO...?

Mladim pripada prihodnost. Njihova vloga je zgradiť nov svet. To se sliši brezumno, ko pričneš raziskovati, kje naj bi začeli in česa se lotili. Tu je nešteto vprašanj, na katera ni odgovora. Intelektualci so postali nepotrebni, oziroma bolje rečeno: ne v tolikšem številu in povsem za drugačne vloge, kot smo si jih predstavljali. Zlasti velja to za inženirje in ekonomiste. Njihov svet, gospodarstvo in industrija, sta v razpadu. Projekcije potrebe novih kadrov do konca tega stoletja, ki smo jih delali še pred petimi leti, ne veljajo več. Zlasti za razvoj novih proizvodov in procesov smo predvidevali potrebo 7600 novih, visoko kreativnih inženirjev, magistrov in doktorjev vseh strok, zlasti na področju novih tehnologij. Samo Iskra 3200 za njena velika podjetja telekomunikacij, računalništva, mikroelektronike in elektronskih sistemov za upravljanje, potem strojna industrija, industrija vozil in industrija gospodinskih aparatov.

Danes se nam zdi, da je to daljna preteklost. Večine teh podjetij danes ni več. Deto, Sisteme in Mikroelektroniko je požrl stečaj, druga so na robu preživetja; na stotine inženirjev - razvijalcev, konstrukterjev in projektantov - je odšlo - kam, niti ne vemo! Zavedam pa se polno šele danes, da so ta delovna mesta nudila mladim izpolniteljem vrhunskih pričakovanj, da so sodelovali v veličastnem naporu ustvariti nove slovenske avtohtone visoke tehnologije, nove proizvode, nove tehnološke procese. Z njimi so ostali brez dela industrijski oblikovalci, za katere smo prepozno spoznali, da morajo sodelovati z razvijalci novih proizvodov od samega začetka, če naj bodo proizvojni tudi tako privlačni, kot so najboljši tuji. In ekonomisti, ki bi morali pripravljati nov način trženja v vse bolj globalnem svetu - in njim se pridružujejo pravniki in družboslovci, ki bi morali nakazovati nadaljnjo pot.

Poslanstvo inženirjev, njihova oblast nad razvijanjem vseh slovenskih proizvodov, veličastni občutki, da lahko napravijo, kar se jim zahoče, da nimajo nobene omejitve pri uvajanju novih proizvodov - je končano. Nočem reči, da za vedno, vendar najbrže za mnogo let. Inženirji prihajajo do veljave kot sloj, kot tehniška inteligenca, ki se prej ni smela kot samostojna družbena sila niti omenjati, kaj šele artikulirati, imeli bodo zbornico, ki se bo pogajala z vlado za plače - vendar ne bodo več stvaritelji z de facto (ne de iure) močno nad ekonomskimi uspehi. Nič več ne bodo s svojimi inovacijskimi zamislimi doživljali trumfov nad tujimi proizvodi. Spominjali se bodo z nostalgijo svojih plodnih let, ko niso imeli oblasti ne besede, ko so bili zatirani in zanikani, a njihove proizvode in uspehe sta od njih pričakovala podjetje in družba. In jih tudi dobivala.

Borili smo se za uveljavljanje tehnologije kot primarnega tvorca uspeha države, terjali smo tehnološko politiko vlade kot osišeč njenih ukrepov. Sedaj prihaja to spoznanje do splošne veljave, ker ga narekuje polom gospodarstva in pritisk tujih svetovalcev, da pričnemo z uveljavljanjem takšnih ukrepov pri povezovanju znanosti in industrije, kot so bili osnova zahodnim uspehom. Tehnološka politika vlade je prepozna. Kasni dvajset let.

Tragedija je v tem, da je prišlo vse naenkrat, spoznanje in propad. Čeprav sta dialektično povezana.

Vendar bo moral to nekdo plačati. To bodo mladi.

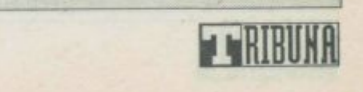
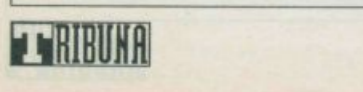
Kajti vsako zablodo je treba plačati, krivdo za to nosi ideologija (ne bom napisal komunistična, ker to zveni že plehko), rekli bomo tista, ki nas je hvalila kot edinsivene, za katere veljajo drugi zakoni, ki ne rabijo vzorov in ki bodo prinesli "luč vsemu zahodu". Zato smo bili premano odprti za svet in slepi za bliskoviti razvoj Zahoda po letu 1972, ko je T. E. Hoff izumil prvi procesor. Takrat bi morali pričeti počasen prehodni čas ter se v desetih letih priključiti na zahodni razvoj. Zato danes padamo iz višave dvajsetih let v prepad časa ter se tako na vseh področjih po tem padcu raztreščimo na praelce.

Moralni bomo graditi znova. Morali bomo zasnovati novo univerzo, ki bo opuščala pridobivanje znanja v sistemu 1 ter prešla v sistem 2: iz interno vodenih, ozko v stroko omejenih, individualno usmerjenih struktur v praktično usmerjene, nad stroko dvignjene,

omrežene, fleksibilne strukture, ki označujejo novo organizacijsko obliko znanosti na zahodu, ki tvorijo ogrode novih nacionalnih inovacijskih sistemov, ki jih gradi zahod zadnja štiri leta. Nov sistem pridobivanja znanosti se je razvil do največjih dosežkov v ZDA, zabiral je konvencionalno razlikovanje med čisto in uporabno znanostjo in ruši politično prepričanje, ki izhaja iz tega, da je pridobivanje znanja institucionalno ločeno od uporabe tega znanja.

Ta transformacija čaka slovenske univerze. Današnji diplomanti so neuporabni za ta svet supervitalnega vsestranskega, interdisciplinarnega podjetništva z večstranskim karakterjem. Inženir in ekonomist morata biti danes menežerja, organizatorja, intuitivna razlagalca trendov, gasilca kriz, psihologa za komuniciranje z izrazito težkimi in neprijetnimi sindikati, z mojstri in trgovci, hkrati pa in predvsem inovatorja. Kaj od tega dobijo diplomanti v

DR. MARKO KOS

Slavoj Žižek

(V prejšnji številki smo objavili članek harvardskega študenta Andreja Benedejčiča - "Slavoj Žižek is a Fake!" Danes je na vrsti druga stran. Pogovarjal se je Samo Resnik, ki se mu Žižek od poletja 88 zdi predvsem dober destruktivec in kritik, ga pa vedno rad posluša. Najzabavnejši deli intervjuja sicer - seveda - tukaj, takoj in tako niso objavljeni, ker bi prinesli več sitnosti kot je vredno, lahko pa se pove, da sva "ad hominem", a s smehom, obirala nekaj slavnejših slovenskih povzpeticov iz različnih strank. Pojamral bi le, da se je Žižku mudilo in ga je bolel zob, kasetar pa je pojedel pol pogovora.)

Dajva, govoriva o odgovornosti intelektualca do svoje soseščine. Mislim, da o Svanjcerju mlajšem ni vredno izgubljati preveč besed, kakšna beseda o Kreku in Plečniku pa ne bi škodila. - Kaj menite o odgovornosti intelektualca, ki je malce odmevnejši, bolj sposoben od povprečja, da kaj opazi in stori - do svoje soseščine, in odgovornosti soseščine do intelektualca, pa naj bo soseščina planet, nacija ali ljudje z njegove ulice? Mislim, da je tudi J. E. Krek, čeprav sem pripravljen verjeti, da je bil v nekaterih stvareh prifliknjen, vseeno nekaj te vzajemne odgovornosti dal v našo politično kulturo.

Težava s takimi abstraktnimi vprašanji je, da je odgovor vedno "ja", evidentno, ves problem je po mojem v tem, kako to odgovornost definiramo, ker velikokrat lahko nekaj nastopa v imenu odgovornosti ali skupnosti - trik politike je seveda v tem, da svojo partikularno pozicijo predstaviš kot občo - zato sem izjemno občutljiv, imam avtomatičen refleks do političnih strank, ki se definirajo moralistično, kot "naša stranka

je znana po tem, da je proti korupciji, poštena..." Zgodovine dovolj ne poznam, da bi lahko dajal sodbo, a zakaj bi dal Krek slovenski politični kulturi več kot liberalci, kot takratni socialdemokrati... Naj drugače, bolj zlobno odgovorim: *ne samo da je dal velik prispevek, tudi velik prispevek k socialističnemu samoupravljanju in Kardelju je dal.* Blazno nasprotujem tistim, ki trdijo, in to je bila uradna opozicijska teorija, *"Krek, zamolčani veliki Slovenec, samoupravljanje, boljševiski teror."* Zakaj je bil Krek dejansko zamolčan? Da bi se zamolčalo to neverjetno bližino. Kardelj je Kreka izjemno pozitivno ocenil. In tudi kasneje, ko so samoupravni apologeti skušali utemeljiti to osnovno os - dobro proti slabemu - naš dobri samoupravni socializem proti slabemu etatističnemu - je bil ena

stalnih referenc Krek. Saj Krek je bil ja mislec samoupravljanja! In osnovni motiv Kreka, ki je bil osnovni samoupravni motiv - spomnim se iz onih zloglasnih 70. let, ko je prišla neka delegacija italijanskih komunistov - to sem prebral v Delu - in so takoj našim očitali, kaj nam tukaj prodajate samoupravljanje, saj imate notri elemente korporativnega fašizma! Celotni italijanski komunisti so takoj pogruntali, kaj je osnovna laž samoupravljanja - da je ta laž v tem, čemur se je reklo pluralizem interesov, da ti nisi imel nobenih pravic direktno kot državljani, samoupravljanja je bilo tega strah kot vampirja česna, ideja je bila, da imaš svoje pravice kot član nekega partikularnega organizma. Si na delovnem mestu, pa tam voliš naprej. Si član Cerkve - zakaj pa ne, to bi samoupravljanje lahko sprejelo, delno že je, konec 70-ih je prišlo do velikega obrata, ko so naenkrat ugotovili, da religija plemeniti, skratka, vse so bili pripravljene reči, da so le obvarovali to osnovno idejo, da pri obči stvari, pri državi, ne sodeluješ neposredno kot državljani, ampak samo kot član neke partikularne skupnosti - kot producent, kot potrošnik, kot izobraženec - to tudi eksplicitno reče Krek. In Krek tudi reče, da mora biti država samo organ samoupravne civilne družbe. Nikoli nisem rekel, da je bil Krek brez zasluga, reagiral pa sem, ko so ga nekateri njegovi apologeti ob očitnih antisemitizmi skušali izmazati, "to je mladostni greh, to je postransko," itn. Pa sem rekel, pejmo pogledat. Mladostni greh - ni res, do konca, v Socializmu, temeljni knjigi zrelega Kreka, najdemo očiten, grob antisemitizem. Pravi, *zakaj smo Slovenci preživeli? Zato, ker ni bilo med nami Židov, da bi nas spodjedli od znotraj.* Samo to trdim, da to niso nevtralne izjave. Ne gre mi samo za žalitve Židov, gre mi za to, zakaj on rabi Žide?

Ali jih res rabi, ali samo misli, da jih rabi?

A, zdaj pa pridemo do tega. Bistvo antisemitizma je v tem, da te razlike ni. Jasno, da jih dejansko ne rabiš, ampak na neki ravni si jih moraš izmisliti.

Pa je ta bedasta, primitivna in fašistična plat nujna za Kreka? Isaac Newton je tudi imel svojo magično plat, pol njegovih študij so magična dela.

Več kot pol, osemdeset, devetdeset odstotkov. A v znanosti, v naravoslovju lahko rečeš, pozabimo tisto, to pa naj ostane. Ideologija, politična misel pa se drži skupaj

kot celota. In mislim, da je ravno v teh navidez bebastih plateg pride do izraza tisto, kar je v bolj vzvišenih prikrito. Recimo, če se vrneva k tej nesrečni diskusiji - v redu, veliki Plečnik, a zakaj skrivati očitno, v nebo vpijoče dejstvo, kako je Plečnik dojemal sebe. Iz opozicije - na eni strani ta brezosebna železobetonska arhitektura, kjer je videl os vzhod-zahod in sta mu bila boljševisem in ameriški kapitalizem isto, proti temu je treba ustvariti arhitekturo, ki bo hkrati aristokratska, duhovno plemenitena, in plemenito ljudska, in katere vzor je videl - v poznih 30. letih! - v takratni Nemčiji in Italiji.

Če rečeš o nekom, to je protofašistično, se ga že vidi z lopato, kako meče Jude v peč, pa ni res - fašizem je lahko mehak.

Ampak, če se vrneva k nacionalni odgovornosti - po mojem je pravi problem

V Ameriki imaš pol javne intelektualce, kot je Noam Chomsky, a njihovo delovanje je strogo omejeno na kampuse. V Ameriki imaš univerzitetno javnost, profesorje in študente, ki je zelo močna, ker je Amerika pač velika dežela, a iz nje ne prodreš v javni prostor. V Evropi je tukaj še bolje. Recimo, ko je bila zalivska vojna, so vsi veliki francoski intelektualci, celo predvsem vsa velika imena filozofije - šteli za svojo dolžnost, da so v katerem od velikih dnevnikov objavili svoj komentar, in kar človeku da upanje je, da v Franciji - v Nemčiji je po mojem že vse skupaj deloma izgubljeno - *ko imajo velika imena predavanja, so ta predavanja javni dogodki.* Pri nas je imel taka predavanja v 60. letih Dušan Pirjevec. Zame je bila takrat univerza še živa, ko niso prišli samo študenti, ko je bilo predavanje še javni dogodek, in v Franciji to še živi. Pri nas je bolj ali manj izginilo.

Ne vem, če je kakšno predavanje vredno, da bi bilo javen dogodek.

Ja, in zakaj je tako?

je O.K.!

Ko so prišli tanki, si moral imeti rad tiste, ki so bili proti tankom; moral si biti na njihovi strani.

Absolutno. Kdo ni bil? Trdim, celo ob vsej javni kritiki, ki sem jo imel do LDS, da je takrat absolutno bila na pravi strani. (...) Cele noči bi lahko pravil zgodbe; pol demokristajnov je zviznilo ven. Zato je ... izginil iz politike...

Tisti mali važni fujček?

Drugi dan vojne je ugotovil, da ima nek nujen seminar v Španiji, pa je zviznil. Ne me zajebavat. LDS, koker je bila gnoj, vsi smo bili tam, nihče ni zviznil. Če se resno o tem pogovarjamo, dajmo to narediti - pogledajmo, kdo od funkcionarjev je družino ven poslal.

Siljadžić-Izetbegović varianta? Je bil kdo res tak poden?

Praktično vsi.

manj imperialnega odnosa, stalnega samoljubja kot Nova revija.

V redu, pa rečem prostor med Društvom pisateljev in Novo revijo.

Kot si prej rekel, odgovornost - ko so tanki prišli - prijazen do sosedov - ravno zato, ker je bilo takrat to treba storiti, se strinjam, je pa zame najbolj umazana možna manipulacija, izkoristiti to splošno nevarnost za znotraj-nacionalne obračune, govoriti v imenu nacionalnega interesa in delati v svojo zasebno korist.

In to so delali uradni poštenjaki vselej od leta 90, od 88 dalje, in prej gotovo tudi.

Da, in v tem vidim nevarnost za narod, če ima ta fraza kaj pomena, v tistih, ki v imenu zaščite narodnih interesov delajo zasebne obračune.

Kakšen je trenutno vaš odnos do LDS? Kolega Benedejčič vas ima za ideologa stranke, meni pa se je zdelo, da ste LDS sicer dali neko intelektualno dostojanstvo ni se mi pa zdelo, da imate poseben vpliv nanjo.

Pred dvema leti, takoj po prvih volitvah pravzaprav, sem se popolnoma potegnil iz politike. Približno dve tretjini časa sem v tujini. Po drugi strani, naj mi pokažejo intelektualca, ki je rekel toliko kritičnega do lastne stranke, pa ne po hodnikih pa po sekretirih zadaj. "Stranka zamujenih priložnosti, zadnja realsocialistična stranka" in tako dalje. Sem pa vedno priznaval, da sem član LDS. Na jetra mi pa gredo intelektualci, ki se delajo nadstrankarske. Bral sem intervju Žarka Petana, sedanjega direktorja RTV, da on nastopa kot nadstrankarski, da nikoli ni bil povezan v kaki stranki, hkrati pa ne vem, ali imam halucinacije, ali me spomin vara -

ali ni bil na zadnjih volitvah kandidat SLS in celo nastopil v volilnem spotu stranke? To mi je veliko bolj nevarno, ko se delaš, da govoriš z nevtralnega mesta. To je igra, ki jo je dovršeno obvladala partija. Vedno je pustila nekaj intelektualcev zunaj.

Poglejmo pokol Kocbeka. Zdi se mi, da je Anton Ocvirk takrat igral to vlogo. Zakaj je imela partija rada te zunaj? Ko je bilo treba narediti pokol, jih je poklicala, da so napisali članek in je lahko rekla, vidite, to ni partijski obračun. Tudi pošteni intelektualci zunaj... To vlogo, da si zunaj, se mi zdi najbolj gnusno igrati. Svojo pripadnost LDS poudarjam samo zato, ker nočem varat. Nočem se delat, da sem nevtralen.

Vas sedaj na državnem nivoju še kdo poslušajo, ali želi poslušati, ali vas z zanimanjem poslušamo - naj se strinjamo ali ne - le tisti, ki nimamo posebnega stika z državo? Vas država še kdaj kaj povpraša?

Težko rečem, ker sem se res umaknil; mislim, da še imam določen, a zelo omejen vpliv v stranki. Ne pritožujem se, da je ta vpliv premajhen. Mislim, da je bila v vsej slovenski politični zgodovini od začetka partijskih časov naprej vloga intelektualcev dvoumna. Mit partijske inteligence je bil, da so najhujši trdorokci udbaši, partijski intelektualci pa omogočajo, da trda roka vseh ne pokolje. Iz osebne izkustva lahko rečem, da je bilo obratno. Da so bili t.i. udbaši preprosti vulgarni pragmatiki, vedno pripravljene na dile, vse čistke pa so

Veš kaj je še noro, kje ga Janša serje, ko govori, zsmjsjevci korumpirani, ker ravno ti, na ktere gleda Janša kot na pozitivne, ..., tam lahko iščeš udbo mafijo. Karkoli lahko tem novim levičarjem očitaš, udbo mafijci pa niso, udbo mafijci so natančno drugje. To je javna tajna, ..., njihov plan je bil postati stranka udbo mafije, po damače povedano. ... pa ... sta laufala po celi Sloveniji, od firme do firme, če ne date prispevka...

začeli partijski intelektualci, ki so znotraj stranke ščuvali k čistkam, zunaj pa govorili, bodite zadovoljni, da imate nas, sicer bi bila čistka še hujša. Nikakor me ne muči, da je pri nas premalo intelektualcev. *Skrbi me, da imamo v politiki preveč intelektualcev, potem nek prepad, predor, na drugi strani pa vulgarni korumpiranci.* Nek civiliziran vmesni politični sloj, niti falirani kulturniki niti degenerirani biznismeni, to se pri nas še ni dovolj oblikovalo.

odgovornosti intelektualcev - in to so pri nas zameglili - ne odgovornost v pomenu, ali služi naciji, ali slavi nacijo ali je že od začetka podpiral samostojno Slovenijo, ne, *po mojem je veliko večja odgovornost, da ga skrbi, kakšna bo Slovenija, kaj bo iz Slovenije. Kam z njo v teh procesih sprememb in integracij?* In teh vprašanih danes praktično nihče ne zastavlja resno.

Vsaj Marko Kos jih, in marsikdaj revija 2000.

Ne na dovolj temeljni ravni. Diskusije, ki bi zastavila prava temeljna vprašanja, ni. Intelektualec služi narodu tako, da je kritičen do njega. To se danes rado pozablja. *Če pogledamo vse velike slovenske intelektualce, ki so oblikovali ta narod - Prešerna, Cankarja - to so ja ljudje, ki so največ psovki izrekli na račun Slovencev!* Tukaj so po mojem današnji intelektualci povsem odpovedali. Vsaj večina.

Državi, oz. tistemu delu intelektualcev, ki zastopajo državo, taka vprašanja niso prijetna. In mislim, da jih tudi zatirajo.

Koga bi ti sem štel? Če je kateri subjekt, ki se rine kot takorekoč narodova vest, pa po mojem ne odgovarja na ta vprašanja, je to krog Društva pisateljev. Če pomeni danes "Slovenec" v odgovornem smislu, razmišljati in delovati v smeri, ki se asociira na javne akcije Društva pisateljev, *potem jaz nisem Slovenec.* Ta tip odnosa, kje gre na videz za skrb za slovenski jezik, za slovensko kulturo itn., obenem pa beži pred resnimi vprašanji, z nekim samoljubjem, to se mi zdi prava katastrofa.

Mislim, da se je DSP močno umaknilo iz političnega prostora. Morda preveč vplivajo name šest, pet let stari spomini, a meni je bilo DSP vedno zelo benigna stvar, priznal pa bom, da se mi uradna slovenska misel, kot jo vidim v Novi reviji, sedaj zdi slaba stvar. Mislim, da ima, kljub pokri- vanjem, DSP več odgovornosti in

ISTO SRANJE, DRUGO PAKOVANJE!

Kršitve človekovih pravic v Združenih državah Amerike med hladno vojno!

Se še spomnete fraz o "gnilem kapitalizmu" in "dekadentnem zahodu" iz starih osnovnošolskih in srednješolskih učbenikov? Sliši se neverjetno, vendar vse kaže, da ti izrazi le niso bili za lase privlečeni konstrukti zamorjenih marksistov. Leto dni po tem, ko je ameriški predsednik Clinton podpisal "Freedom of Information Act" (FOIA), s katerim je prisilil vladne resorje, da postopoma spustijo izpod ključa nekatere strogo zaupne dokumente, katerih tajnost ni več potrebna, je Ameriko pretresla mučna afera. Po nekajletnem sprenevedanju je bilo Ministrstvo za energijo namreč prisiljeno priznati, da je v prvih dveh desetletjih hladne vojne sponzoriralo program, ki je izpostavil nekaj tisoč Američanov velikim dozam radioaktivnega sevanja med raziskavami o izboljšanju ameriške jedrske oborožitve in tehnologije. Javnost se je seveda ogorčeno odzvala na to novico, ministrstvo pa je bilo prisiljeno odpreti posebno telefonsko linijo za pritožbe in poizvedovanja v zvezi z radiacijskimi eksperimenti. Že v prvih treh dneh se je na to številko obrnilo okoli 10.000 ljudi!

Zadeva pa se je še bolj zapletla konec januarja, ko se je razvedelo, da je bila v te nečedne posle vpletena tudi znamenita harvardska univerza, ameriška citadela učenosti. Skupina njenih znanstvenikov je namreč pred tremi desetletji izvedla štirimesečni eksperiment, ki naj bi raziskal možnosti povečanja človeške odpornosti pred jedrskim sevanjem. V ta namen so 63 duševno prizadetim otrokom iz državne šole Wrentham od 14. decembra 1961 do 14. aprila 1962 dnevno dodajali v hrano radioaktivni natrijev jodid v dozah od 100 do 1000 mikrogramov. Otroci, stari od 1 do 11 let, seveda niso vedeli, da bo posledica uživanja tako "začinjene" hrane rak na žlezi ščitnici. Isto velja za njihove starše, ki so nasedli lažem in z navdušenjem včlanili svoje duševno prizadete malčke v tako imenovani "znanstveni krožek".

Zaradi blamaže je bila harvardska univerza 9. februarja prisiljena izdati izjavo za javnost.

Seveda je v njej najprej izrazila lastno "presenečenje" nad razkritji, takoj zatem pa zagotovila pripravljenost pomagati pristojnim organom - se pravi, tistim, ki so eksperiment 1961. leta tudi naročili! - priti do dna teh "resnih in skrb vzbujajočih vprašanj".

Znano je, da je bila hladna vojna v mnogočem kruto paradoksalna, saj sta oba nasprotnika zadala vsaj toliko ran sebi kot drug drugemu. Tako je Američanom z oboroževalno tekmo uspelo spraviti na kant ne le bivšo Sovjetsko zvezo, temveč tudi lastno državo. Odkritje, da so Američani izpostavili celo lastne otroke radioaktivnemu sevanju zaradi priprav na jedrski obračun z Rusi pa dokončno potrjuje tezo, da hladna vojna ne pozna zmagovalca, saj je moralno skorumpirala tako ene kot druge.

ANDREJ BENEDEJČIČ

Slovenija je dobila dolgo pričakovano demokracijo, z njo pa nujno povezano spoštovanje človekovih pravic. Demokracija in spoštovanje človekovih pravic sta pojma, ki sta skozi široko odprta vrata vstopila tudi v sfero izvršilne oblasti, torej tudi v policijo.

Zgodba 28. letnega Jakoba Kegla pravi, da ni tako. Postavlja se vprašanje: je primer Kegla edini, se upa še kdo spregovoriti?

Gospod Kegla, kaj se je zgodilo 19. januarja letos?

Ja, tega dne sem okoli 15. ure odšel na pošto v Domžale. Plačal sem nekaj položnic, na izhodu iz pošte pa sta me zaustavila dva uniformirana policista. Hotela sta, da grem v marico in na domžalsko policijo na 10-minutni pogovor. Odklonil sem.

Sta vam povedala, česa ste obdolženi?

Kje pa! Omenjala sta moj avtomobil, ki so mi ga pred časom zažgali. To je bilo vse. Na ulici se je okoli nas zbralo ogromno ljudi in dejal sem, da bom pač šel z njima, a s svojim avtomobilom. Tako je tudi bilo.

POLICAJI GREDO S ČASOM NAPREJ

V Sedinji vasi v Sostrem v Ljubljani so 10. februarja odprli prenovljen objekt, namenjen vadbi in usposabljanju policajev. Na tem specialnem vadbšču naj bi policaji spoznavali operativne in tehnične postopke za preprečevanje napadov z eksplozivnimi napravami in drugimi tehničnimi sredstvi.

Pa na policiji...

Na domžalski policiji sem čakal in čakal. Deset minut se je spremenilo v tri ure. Domov me niso izpustili, nihče mi ni nič rekel, samo čakal sem.

Potem sta prišla dva kriminalista iz Ljubljane. Hotela sta, da opravi preizkus z detektorjem laži. Pristal sem. Dovolila sta mi, da sem poklical odvetnika Markelja Matjaža. Ker mi še vedno ni nihče povedal, česa sem obdolžen, mi je odvetnik svetoval, da preizkus z poligrafom odklonim.

TUDI POLICAJI PRETEPAJO, MAR NE?

Ampak nekakšen vzrok je moral biti, da so vas imeli na policiji?

Meni ni znan. Omenjali so samo moj avtomobil in zavarovanje zanj. Ko so ugotovili, da je bil avtomobil zažgan, ko zanj ni več veljala zavarovalna polica, so hoteli neke meni in njim neznanе stvari. Pojma nimam. Ja, po nekaj minutah sta kriminalista rekla, da bom lahko šel domov.

Ali ste šli?

Ha, ha! Poklicala sta v Ljubljano in mi rekla, da moram z njima. Na moje vprašanje zakaj, sta odgovorila, da tako hoče neki g. Cindrič. Moj odvetnik je vprašal za vabilo. Eden od kriminalistov ga je napisal kar pred nama. Nisem ga hotel podpisati. Zagrozila sta s silo. Po nasvetu odvetnika sem odšel z njima. Dejala sta, da me po razgovoru pripeljeta nazaj. Odvetnik je ostal v Domžalah.

Lahko poveste natančno, kam sta vas peljala?

Na policijo na Prešernovi, v Ljubljano, v prostor z rešetkami, še najbolj podoben luknji.

Kaj se je tu dogajalo? So vas zasliševali?

Pustili so me v tisti luknji. Ponovilo se je čakanje. Okoli 19. ure je vstopil kriminalist Cindrič. Rekel je, da hoče njegov šef govoriti z menoj. Vstopil je še drugi kriminalist. Kasneje sem izvedel, da je to bil Sladič Boštjan. Močno je zaudarjal po alkoholu. Začel me je zasliševati.

Kaj vas ja spraševal?

Nič konkretnega. O moji preteklosti. Ja, najbolj ga je zanimala moja preteklost, tako na splošno. Pričele so padati grožnje, žalil me je.

Lahko opišete grožnje?

Sladič je dejal, da je on stroj za izsiljevanje priznanj, da bo iz mene izvlekel še tisto, kar sam ne vem, da je že ugotovil, da bo pri meni uspel samo z batinami...

Je Sladič grozil tudi z orožjem, ga je imel pri sebi?

Ja. Sploh ne vem, kako lahko ima nekdo v vinjenem stanju strelno orožje, Sladič pa je bil zagotovo vinjen. Rekel je, da mi bo dal "šus med oči."

Je ostalo samo pri grožnjah?

Moram še povedati, da sem moral pred Sladičem stati mirno. Na njegove grožnje nisem odgovarjal. V navalu besa me je zgrabil za obleko na prsnem košu in mi jo strgal. Izgubil sem ravnotežje, zato sem ga prijel za suknjico. V tem trenutku je name skočil Cindrič in podrla sta me na mizo, od tam pa na tla. Tu me je Sladič prijel za lase in večkrat udaril z glavo ob zid. Tudi takrat se nisem branil. Verjetno sta me zato izpustila.

Pa potem?

V prostor je vstopil starejši moški, verjetno njun šef. Vprašal je, kaj se dogaja. Povedal in pokazal sem mu, kaj sta mi naredila Sladič in Cindrič. Cindriču je ukazal, da me mora v petih

TUDI POLICAJE PRETEPAJO, MAR NE?

"Dne 8. 2. 1994 ob 03. 55 uri je na križišču Dunajske ceste ceste Ceneta Štuparja v Črnučah prišlo do pretepa, v katerem je bil poškodovan 20-letni policist iz Ljubljane. Policist je bil prost in v civilu ter je bil ob omenjeni uri na poti domov iz discoteke Black Jack v Črnučah. Na križišču so do njega pristopili trije vrstniki in ga pričeli pretepati..." so sporočili s Prešernove.

ODVETNIK JAKOBA KEGLA, MATJAŽ MARKELJ:

Zakon o kazenskem postopku Republike Slovenije, določa, da se obdolžencu ni potrebno zagovarjati, da se lahko brani z molkom. Vsakdo, ki je povabljen pred organe za notranje zadeve, ima pravico, da je pri postopku navzoč odvetnik, oziroma zagovornik. Vsakršno prisiljevanje izjav s silo ali grožnjo je po Kazenskem zakonu Republike Slovenije sankcionirano in kazensko odgovorno.

minutah izpustiti.

Torej ste odšli. Domov?

Kje pa. Še najmanj eno uro sta me pustila samega v tisti luknji. Potem je prišel Cindrič in mi vrnil vezalke ter ostale osebne stvari, ki so mi jih ob prihodu odvzeli. Vrnili se je tudi Sladič in začel ponovno groziti. Slabo sem se počutil in zahteval sem, da pokličejo zdravnika in odvetnika. Cindrič mi je dejal, da to preprosto ni mogoče in me okoli 22. ure dobesedno zabrisal skozi vrata na Prešernovi. Sladič mi je v tam času naprestano grozil.

Iste grožnje kot prej?

Rekel mi je, da se ga naj izogibam na najmanj 20 metrov, če se srečava, drugače bom dobil "šus med oči". V primeru, da jih bom tožil me bo nekaj povozilo. Našel se bo čas in nekdo, da mi nekaj podtakne. Rekel je tudi, da me bo njihov sistem zmlél, če bom šel k zdravniku.

Potem ste šli..

...v Klinični center. Peš. Bruhal sem. Po poti sem opazil, da me zasleduje bel golf, takšen kot ga uporabljajo policaji oziroma kriminalisti. Golf se je pač vozil za menoj vse do Kliničnega centra. Očitno so hoteli vedeti, kam bom šel. Očitno pravim, saj me je tretji dan v bolnico poklical po telefonu neki Brane. Dejaj je, da naj ne pišem nobenih pritožb in izjav, drugače bom imel težave. Žena ni mogla izvedeti kje sem, na telefon me je pa dobil neki anonimnež.

Koliko časa ste ostali v bolnici?

Na mojo željo so me izpustili 24. januarja. Po

telefonskem klicu me je postalo strah za družino.

Imate sedaj mir?

Ko sem prišel iz bolnišnice, sta prišla dva domžalska policista, namestnik komandirja in še nekdo. Zanimal ju je postopek domžalskih policistov. Včasih zazvoni telefon. Podobno kot v bolnišnici. Moram povedati, da še danes ne vem zakaj so mi protipravno odvzeli prostost in me brutalno pretepli. Še danes ne vem, česa so me obdolžili!

Zoper ravnanje kriminalistov in sam postopek, sem podal pritožbo na MNZ, oddelek za vloge in pritožbe občanov, Ivanu Bizjaku in Mitji Klavori, UKS Ljubljana. Sedaj pa čakam na odgovor. Če sploh bo.

Se bojite ljudi, ki so vas pretepli, vam grozijo?

Ne, ne bojim se jih. Upam le, da je še toliko pravice, da bodo stopili pred sodnika.

KAJ PA PRAVIJO NA POLICIJI:

Vratar na Prešernovi, je po telefonskem klicu nekam v notranjost hiše dejal, da pritožbo Jakoba Kegla proučuje Urad za vloge in pritožbe občanov. Kakršno koli drugo informacijo je bilo nemogoče dobiti.

Na redni novinarski konferenci, pa so predstavniki policije dejali, da je prišlo do nekaj kadrovskih zamenjav.

Jaka DEMŠAR je prišel iz kranjske kriminalistične službe, na mesto načelnika iste službe v Ljubljano.

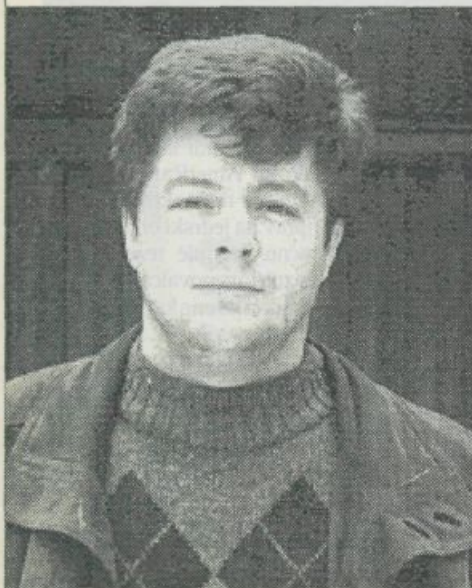
Nekdanji vodja operativne službe ljubljanskih kriminalistov Boštjan SLADIČ, je odšel v Kranj, na mesto načelnika urada kriminalistične službe.

Sladiča pa je zamenjal Darko TRPIN, bivši šef ljubljanske skupine za krvne delikte.

Predstavniki MNZ so še zagotovili, da ni šlo za kazenske preložitve (pismo "poštenih policajev"), pač pa za preproste kadrovske zamenjave.

ZADNJA NOVICA: Jakoba Kegla so na domu obiskali predstavniki MNZ, ki preučujejo njegovo pritožbo. Neuradno smo izvedeli, da so ponudili nekakšno poravnavo. Nesprejemljivo za Kegla, seveda.

ZLOMLJENI PENDREK

FUCK OFF ZA DOBER VEČER NOČ S KRANJSKIMI POLICISTI

Njegov pogled je prazen. Policaji so ga ujeli in z marico pripeljali na nekakšno zaslišanje. Kot da se ga to ne tiče. Star je petnajst let, hodi v šesti razred osnovne šole. Nasproti njemu sedi kriminalist. Mlad je še, a njegovi rjavi lasje so že prepreženi s sivimi nitkami. Danes je njegova šesta neprespana noč v tem tednu. Njun pogovor izraža nemoč.

Čisto spodaj, v bakreni stavbi, ki stoji skoraj v središču mesta, je v celico do streznitve pridržan moški srednjih let. V tem prostoru ni oken. Polovico prostora je preurejenega v "posteljo", ki je v obliki privzdignjenega lesenega "podna". V kotu pri vratih je WC "na štrbunk". Vrata težka in zaklenjena. "Ejga, kako s'kej?" ga vsake toliko časa vpraša policist iz zgornjih prostorov. Prostor je ozvočen.

Ura je tri ponoči. In vsi prostori so zaklenjeni, s kamerami opazovani, z zatemnjenimi stekli na oknih, vratih, koraki po zapletenih hodnikih odmevajo.

Nasproti govorilnice, kjer sedi kriminalist s prezgodaj odraslim otrokom, je ubežnik iz vzgojnovarstvenega zavoda Logatec. "Zaradi ene neopravičene mi niso dali izhoda, pa sem si ga vzel sam." Imel je smolo. Z njegovimi novimi prijatelji so ga policisti opazovali že pol ure prej, preden so se stopili in preplezali ograjo neke kranjske tovarne. Po opravljenem zapisniku so ostale spustili, njega pa bodo do jutra zadržali in nato napotili "domov" v vzgojnovarstveni zavod Logatec.

Zaspal je na stolu, sedeč, z mlado glavo in z očmi, ki so vajene videti druge stvari kot večina otrok njegovih let. Sloneč na prazno mizo, za steklom, da so ga imeli na očeh.

POVEJ KAR MISLIŠ, PA BOŠ BOLJE SPAL

Marica je udobno prevozno sredstvo. Seveda pa je odvisno kje sediš: spredaj ali zadaj. Zadaj smrdi. Spredaj so mehki sedeži, ogrevano je in privzdignjeno nad osebnimi avtomobili. Dobro se vidi ven, obratno pa samo, če si zelo blizu.

Štefan je policaj že šest let, tu sta še Robi in Iztok. Iztok v policiji služi vojaški rok. Noče povedati, kako se mu zdi, saj ima pred seboj še dva meseca v policijski uniformi. Ti fantje v marici, Jata 310, vidijo veliko. Samomorji,

kraje, nesreče, družinski prepiri, pretepi... Moški je ustrelil ženo in sebe. Čez nekaj časa za posteljico najdejo še majhno trupelce. Za v prvi razred napravljenega sinka. Tudi njega je ubil.

Kaj človeka prižene v to, da vzame svojo bit sebi, ženski, ki mu je obljubila večnost in otroku, kateremu je življenje podaril? "To so stvari, ki ti do naslednjega podobnega primera razjedajo glavo. Pa ne samo osem ur na dan," pravi Štefan.

Intervencijska patrulja se pelje skozi center mesta. Ob koncu tedna je tu žarišče. Mladi, opiti, nepremišljeni, zadržani, razigrani,.... Trije policaji si poskrbijo za zabavo. Dovolj je, da za petnajst centimetrov odprejo okno. Le redki, ki gredo mimo policijskega vozila, pripombe zadržijo zase. "Kreteni, idioti, pedri,..." vse to od mimoidočih, ki ne vedo, da jih fantje v marici slišijo.

Ti mladci, ki so pravkar na poti v disko podri drog z električno napeljavo in kabel z visoko napetostjo spravili na cestišče, se verjetno ne spomnijo kletvic, ki so jih mimogrede namenili policijskemu avtomobilu. Smrtonosni kabel, ki leži na cestišču, z lesenim drogdom odstrani policist.

Po ulici gresta dve mladenki. Ena povsem belolasa, ustnice temnordeče, skoraj črne, korak lahkoten, pogled prazen, a iskajoč. Druga rjavolaska, lasje ima polizane tesno ob glavi, postava majhna, krilo visoko nad koleno, nasmeh pa natreniran pred ogledalom. Rusinji?

"Dober večer. Osebni izkaznici prosim."

"Fuck off. Kaj pa misliš, da si ...?"

Slovenki sta. Gimnazijki. Ob pol treh ponoči gresta v disko. Mladoletnici brez osebnih izkaznic, rdečih ustnic, a voljnega obnašanja.

VSAK BI POPIZDIL

"Ste ta pa ta?"

"Da."

"Priznate, da ste pili alkohol?"

"Da."

"Priznate, da so se kristalčki prebarvali na zeleno čez polovico?"

"Da."

"Kaj ste po poklicu."

"Šofer."

"Imate pripombe čez moj postopek?"

"Ne, čist O.K. si."

"Se strinjate z zapisnikom?"

"Ni govora, to pa ne!"

In znova in znova in znova znova znova... 45 minut!!!

LAHKO NOČ ZA DOBRO JUTRO

Ob šestih zjutraj je konec nočne službe. Tisti, ki so še poročeni, se vrnejo k svojim ženam, tisti, ki imajo še punce, grejo k njim. Večina jih gre v samotni apartma.

Iz spodnjih prostorov so gospoda srednjih let po streznitvi izpustili.

Mladi ubežnik iz "ljubljenega" zavoda se speč na stolu premakne. Čeprav je vsem na očeh, ga nihče več ne opazi.

Telefonska številka 92 je začela zvoniti drugi intervencijski in cestni patrulji, ter drugemu kriminalistu.

TANJA MARKOVIČ

ANGLEŠKI PRAVNI SISTEM

V okviru "Phare Democracy Programme" bo od 25. do 27. februarja v Bovcu potekal seminar na temo Angleški pravni sistem v organizaciji ELSA - Evropskega združenja študentov prava v sodelovanju z Angleško odvetniško zbornico (The Law Society of England).

Seminar bodo vodili štirje angleški odvetniki, ki bodo v treh predavanjih (seminar bo potekal v angleščini) predstavili glavne značilnosti anglosaškega pravnega sistema, vlogo pravnikov (razlikovanje Barrister/Solicitor) in različne vidike odvetniške prakse. Strokovni del pa bo začinjeno tudi z družabnim življenjem. Na seminar so vabljeni študenti kakor tudi profesorji, odvetniki in drugi člani pravniške stroke.

M. A.

ČUDOVITI SVET SIMULACIJ

Vsak študent se kdaj pa kdaj v letih študija verjetno zgroženo vpraša, kaj pravzaprav študira, oziroma za kakšen poklic se pravzaprav uči in kako bo izgledal, ko bo po izteku študija brez usmiljenja vržen v kolesnice tega poklica. In verjetno se je študent prava doslej to spraševal vsaj tako pogosto kot kdorkoli drug, če ne še bolj pogosto. Na tega študenta so zdaj posvetili novi žarki iz zunanjega ("resničnega") sveta - simulacije.

Simulacijske igre je naziv delovne skupine znotraj mednarodne organizacije študentov prava ELSA (European Law Students' Association), ki tudi v Sloveniji deluje že nekaj let, vendar ime lahko vara. To niso (zgolj) igre, so resni preizkusi znanja, ki si ga nadebudni študentje pridobivajo na poti do pravniškega poklica, hkrati pa tudi možnost, da študent aktivno občuti svoje (simulirano) poštudentsko življenje. Za kaj tukaj pravzaprav gre?

Vsa skrivnost je v tem, da študenti vsaj za trenutek zaigrajo vloge, ki so usojene diplomiranim pravnikom - vloge odvetnikov in sodnikov na sodiščih, ustavnih sodnikov, ali pa - ozrite se naokoli - poslancev v vseh mogočih parlamentih. Tako tudi simulacije potekajo na treh nivojih: modeli parlamentov, simulacije sodnih obravnjav in modeli ustavnih rzsodišč. Seveda pa je izbira bogata - simulira se lahko nacionalno zakonodajno telo ali kako mednarodno (OZN, Evropski parlament); sodišča so kazenska in civilna, redna, lahko pa tudi mednarodna (International Court of Justice)... Povsod pa je spet študentu na voljo cela paleta vlog, ki jih lahko igra - v sodni obravnavi od sodnika pa do člana ekipe tožilstva ali obrambe, priče, porotnika ali celo samega obtoženca. Zlasti pri sodnih obravnava so simulacije navadno organizirane kot tekmovanja, celotna "igra" se odvija pred pooblaščenimi komisijami, ki odloča o zmagovalcih (navadno tekmujejo med seboj ekipe tožilstva in branilstva).

V Sloveniji (na PF v Ljubljani) so se stvari na tem področju začele premikati šele lansko leto, zato pri nas tovrstnih dogodkov še ni bilo v obilici (v novembru je denimo potekala simulacija parlamenta izmišljene dežele *Marginalije*), v svetu pa so simulacije že ustaljen in nepogrešljiv del pravniškega vsakdana. Slovenski študenti se bodo tako marca podali v Luksemburg na simulacijo poljskega parlamenta, v aprilu pa se bodo udeležili vsakoletnega tekmovanja v simulirani sodni obravnavi, Philip C. Jessup International Law Moot Court Competition, tekmovanja z že petintridesetletno tradicijo, ki se ga bo letos v Washingtonu udeležilo kakih 300 pravniških šol iz 50 držav.

Nekateri naučijo otroke plavati tako, da jim v plitvini pokažejo osnovne zamahe; drugi jih takoj vržejo v globoko vodo - kar bo, pa bo. Otrokom je najbrž bolj všeč prvi način, kaj menite?

MATEJ ACCETTO

KAR SE JANEZEK NAUČI, TO JANEZ ZNA

Ministrstvo za šolstvo in šport je pred kratkim naredilo droben korak zase, a velik skok za državljansko kulturo in človekove pravice v Sloveniji. Izdali so namreč dve publikaciji s takšnim naslovom.

Natis in izdajo Albuma o človekovih pravicah sta omogočila kneževina Liechtenstein in Svet Evrope. Distributer pa bo ministrstvo za šolstvo in šport.

Dr. Slavko Gaber, minister za šolstvo in šport, je na predstavitvi publikacij dejal, da v mladih demokracijah človekove pravice povzdigujejo v nebo, po drugi strani pa jih na vsakem koraku zanemarjajo. To pa je tudi poglobitveni razlog, zakaj se je Album o človekovih pravicah pojavil v tem času in pa seveda v našem prostoru.

Svet Evrope v knjižici na preprost in sproščen način predstavi 21 členov zakona o človekovih pravicah. Knjižica je opremljena z otroškimi ilustracijami, kar jo še približa mladim. Izšla je v nakladi 40.000 izvodov, ministrstvo pa jo bo poslalo vrtcem in šolam.

Droben korak v šolski sistem pa predstavlja tudi tekst o državljanski kulturi. Dr. Gaber je dejal, da človekove pravice, temeljne vrednote državljanske kulture, nosijo v sebi vrednote in načela, ki naj bi bila skupna vsem državljanom in državljanom.

Tekst in kasneje knjižica, pa naj bi po besedah ministra našla prostor tudi v izobraževalnem sistemu.

No, s problemom človekovih pravic se bo malo bolj resno poigralo ministrstvo, ki ima v prvi vrsti na skrbi vzgojo popularnih Kobacajev. Vsaj nekdo! *Vladajoča garnitura političnega mešalca je namreč prišla do ugotovitve, da ne bi bilo najbolje, če bi se čez 20, 30 let, ko bodo oblast prevzeli Kobacaji, znašla v položaju, značilnem za današnje navadne smrtnike.*

Še en dokaz, da omenjeni le nekaj dajo na stara slovenska izročila.

KOBACAJ

V Ljubljani je bil pretekli teden seminar z naslovom: **O novem konceptu zaporov**. Priredilo ga je ministrstvo za pravosodje v sodelovanju s Svetom Evrope. Predstavniki Sveta Evrope so si ogledali tudi zapore Ljubljana in KPD Ig. Razmere v slovenskih zaporih so po mnenju predstavnikov Sveta Evrope na "Evropskem nivoju". **Slovenski zapori imajo namreč preveč stranišč.**

NORE GOBE

Drugi moji bralci! Zadnjič smo si pogledali, kaj in kdo so coprnice, kako so izgledale in seveda, kako so opravljale svoje poslanstvo (tej vrsti dejavnosti pač lahko upravičeno tako rečemo). Danes pa si bomo podrobneje ogledali pripomočke, ki so jih uporabljale, si z njimi pomagale pridelati v različna stanja zavesti in predvsem izginiti iz te posrane realnosti v svet, ki so si ga same izbirale.

Prvo in osnovno orodje je seveda metla, o kateri je prejšnikrat sicer že tekla beseda, lahko pa vas spomnim nanjo v primeru, da ste pozabili, kaj je njen osnovni namen. Metla je orodje, ki se uporablja za pometanje po tleh in je sestavljena iz pokončnega daljšega držala ali štila in skupaj zvezanih tanjših vej (pometa se navadno iz desne proti levi, lahko pa tudi obratno). V današnjih časih se v te namene sicer uporablja sesalec, je pa v čarovniške namene skrajno neuporaben, vkolikor namesto zvarkov ne uporabljate elektrike! Z zvarki pa je tako: namažejo se na štil, ki si ga je treba vtakniti v rezo med nogami in hokus - pokus, že se leti! Kar pa se tiče priprave zvarkov, smo prejšnjič že omenili rezanje in sekljanje, kuhanje in začimljanje. Danes pa si bomo podrobneje ogledali, kako je to rezanje in sekljanje potekalo in predvsem, kaj je bilo rezano in sekljano.

Naše prijateljice so torej v domačih nam gozdovih in logih nabirale razne žilj in njihov korenine, da so si pripravljale v domačih jim "črnih kuhinjah" razne napitke in mazila, s katerimi so si potem mazale razne dele svojih pregrešnih in razvrzanih teles in si napijale na svojih ful - mega žurih. V te z namenem so predvsem uporabljale kot osnovo na vodi prekuhanne liste volčje češnje (v kulinariki je to navadno goveja juha), v to "juho" pa so primestvale raznovrstne druge "začimbe". Pa si podrobneje pogledjmo, kaj vse nam nudi volčja češnja.

Volčja češnja (Atropa belladonna) je rastlina, ki zraste do enega metra visoko v modro nebo. V zle namene (ki so značilnost vsakega izginjanja iz realnosti) so coprniska babšeta uporabljala reci in piši vso rastlino. Zadeva uspeva na posekah, ob robu gozdov. Listi so temno zelene barve (zelena barva deluje pomirjujoče na naše počutje in nas sprošča, zato je tudi vsa narava v zelenilu), med njimi pa se skrivajo temno vijoličasti cvetovi z umazano - rumenimi lisami v notranjosti (barvna kombinacija, da se ti utrga). Pozneje se iz cvetov razvijejo črne bleščče jagode, ki so podobne češnjam. V njih se skriva pred zvedavimi očmi vijoličast sok, ki te, če si ga namažeš po čisto določenem delu grešnega in poželjivega telesa, odpuli za kar nekaj časa (o času seveda govorim kot o čisti fikciji, toda o tem se bomo pogovorili kdaj drugič). No, liste, ki so se kuhali v juhah, smo že omenili, da pa se jih uspešno kombinirati tudi z jagodami (ali češnjami?), koreninami etc. Korenina (za katero ezoteriki trdijo, da je zemeljski del, torej čista materija), za katero jaz trdim, da je podzemeljski del rastline (če vzamemo v obzir, da je rastlina, torej steblo, nadzemeljski in cvetovi oziroma sadeži nebeski del), je seveda ravnotako uporabna zadevščina. Po opisu lahko seveda sklepate, da ne gre le za neko vulgarno rastlino, za nekakšen topol (čeprav je tudi ta simbolno zgovoren, recimo falus, ki z visoko rastjo prodira ali pa celo penetrira modro nebo?), temveč se v volčji češnji skriva veliko pomenov in simbolov, ki so zelo koristili našim damam z metlami. Volčja češnja je polna atropina in hiosciamina. Atropinovo delovanje seveda povzroča širjenje zenic in daje očem čisto poseben sijaj (bella donna = lepa žena), s čemer seveda namigujem na vsem znano lepoto čarovnic. V kombinaciji z črnim zobnikom pa se je izdelovala prav posebna maža, o kateri teče sedajle beseda.

Črni zobnik (Hyoscyamus niger) je rožica, ki raste po pustih, neobdelanih tleh, po raznih smetiščih, skratka povsod tam, kjer je ne bi pričakovali in se lahko skrrije pred vami. Zadevica je visplaki kekega pol metra, ima velike cvetove umazano rumene barve z vijoličastimi žilicami, kosmate temno zelene liste, ki so podolgovate oblike in se končujejo v špičko, ki širi kar precej omamen vonj. Zadevščina seveda rodi tudi plodove in ko so dozoreli, izpustijo iz sebe številno množico semen. Njeno dušo napolnjuje atropin, skopolamin in hiosciamin, torej preživlja kar precej zanimive dneve. **Kombinacija volčje češnje, oziroma njenih listov in listov črnega zobnika, pa je maža, ki so si jo coprnice in podobna svojati vtirali v kožo z namenom, ki vam je skoraj**

vsem skupen, odpičiti se. V uporabi pa je bila seveda še cela množica zelišč, ki so se ponujala (in se še danes, le vedeti je treba kje in kdaj, predvsem pa kako) in si sploh želela v lonec. Recimo, ena takšnih rastlin, ki se je v svoji nedolžni nevednosti ponujala, je kristavec.

Navadni kristavec (Datura stramonium) pa je že bolj tiste sorte rastlina, ki je takole na prvi pogled kaj nedolžna, s svojimi bodljikavimi lističi in velikimi, trobentastimi cvetovi bele barve; in nič hudega slutecemu "pojedniku ali posrkniku" kaj hitro zavda s svojimi skritimi vsebinami. Seveda je najbolj uporabno ravno seme, ki vzravnike v bodičasti glavici (kje drugje!), in ki nam na jesen tako prijazno prikimava in nas vabi:

Vzemi me, vzemi me, sem čisto tvoja! Boš kuhal me in srkal, bova skupaj poletela, bova skupaj ponorela!

Takšna in podobna "ljudska" poezija (pričujoča je moja), je seveda tudi sestavni del coprnštva in ni čisto nič narobe, če jo omenimo. Coprnške poezije imamo Slovenci kar nekaj, saj smo v svetu pač znani kot dežela coprnice in krivovercev, pa tudi nekaj coprnških poetov nam je dežela podarila (spomnimo se samo Čerknice, pa tudi pesnice in umetnice Svetlane, ki je živela, ali pa to samo hotela, v stolpu). Toda pustimo poezijo in njej sorodno črno umetnost ob strani in se raje posvetimo bolj tu - zemeljskim zadevam. Pred nami je še ena od poglavitnih rastlin, ki se je in se (upam) tudi bo uporabljala.

Kranjska bunika (Scopolia carnolica) je cvetka, visoka kakih šestdeset centimetrov, z kar deset do dvanajst centimetrov dolgimi sulčastimi listi, njeni cvetovi pa, ki nam kimajo in se nam priklanjajo, so zvončaste oblike in so na zunanji strani svetlo rjavi, na notranji pa oljivo zeleni. Kranjska bunika uspeva v vlažnih kamnitih soteskah, v bukovih gozdovih, skratka povsod tam, kamor se je težko privede. Ime kranjska bunika nima nobene zveze z "bunjenjem kranjcev", čeprav to radi počno. V mračne namene se uporablja tako korenina, iz katere se da izveličati razne ekstrakte. Nas pa korenina ne zanima toliko kot zgornji del rastline, predvsem listi in cvetovi. Iz cvetov in listov so si coprnice pripravljale razne napitke, najraje pa so

ETNOMANN - ijak

Zakaj zamorca nosijo bele rokavice? Da si ne požrejo prstov, ko jedo Twix.

ETNO CENE

ASGARD V KLUBU K4

a večer slovenskega kulturnega praznika se je v Klubu K4 zgodil zanimiv koncert hrvaškega etno new age benda ASGARD, ki pa na žalost na Kersnikovo ni privabil večjega števila poslušalcev.

Vesna Gorše - alt saksofon in Dražen Franolič - al ud (arabska lutnja brez prečk), skupaj ustvarjata že od sredine osemdesetih, vmes pa sodelujeta tudi z mnogimi drugimi glasbeniki. Leta 1989 se jima kot stalni član pridruži še jazz bobnar Jurica Ugrinovič in tako nastane trio Franolič - Gorše - Ugrinovič. Ki intenzivno koncertira v domovini in tujini. Njihovi nastopi velikokrat prerastejo v prave multimedialne happeninge, za kar je v največji meri "krivo" stalno sodelovanje z umetniškimi fotografom Miroslavom Dvorščakom.

Publika glasbenike sprejema z veliko naklonjenostjo in navdušenjem, pa tudi kritike so zelo dobre. Po uvedbi lesenega perzijskega brenkala al ud, ki je popolnoma nadomestil nekdanjo Franoličovo kitaro, so privlačni orientalni vplivi precej spremenili in obogatili njihovo glasbo, pri kateri so vedno bolj začeli opuščati improvizacijo.

Vesna Gorše in Dražen Franolič, ki sta tokrat prvič nastopila v Ljubljani, ustvarjata glasbo, ki od poslušalca zahteva popolno sprejemanje in odprtost, hkrati pa mu omogoča fantazijsko prepletanje asociacij na razburkani gladini domišljije. Pušča mu prosto pot in ga obenem vodi po duhovnih tirnicah Orienta. Organizatorje koncerta Radia Student (Barbarič) je treba kljub maloštevilnemu obisku poslušalcev pohvaliti, saj smo za zelo zmerno ceno (300 SIT - študenti in 500 SIT - ostali) doživeli odlični domači koncert, ki ga je začelna še degustacija tequille. Vsem nadebudnim dihaodvomcem, ki se ga niso udeležili, pa je lahko žal!!!

Setol Junija 1992 so ASGARD poslali tudi CD - ploščo ASGARD LIVE, ki se je na tržišču pojavila lansko jesen v izdaji neodvisne založbe BLIND DOG RECORDS.

KATJA VIDMAR

CARMINA BURANA

MIHELAČ 1994, IZBOR

Postquam nobilitas servilia cepit amare, cepit nobilitas cum servis degenerare.

Brž ko se plemiški stan ni znal nizkosti upreti, jel je plemiški stan med hlapce in sužnje dreti.

Založba Miheleč nas ponovno preseneča, tega smo že kar nekako vajeni, s knjigo, ki je bila doslej nekako odmaknjena od bralstva. O tem, kaj je temu krivo, bi na tem mestu težko pisal, res pa je, da založništvo, kakršno je bilo še nedolgo tega, ni posvečalo skoraj nobene pozornosti in zanimanja tej in podobnim zvrstem. Kolikor je bilo to samo problem knjigotržarja, lahko pojav nekako toleriramo, če pa je bil še političen, v kar ne gre dvomiti, saj se je politika mešala v tolikere stvari, in stvar toliko hušja. Lahko si samo predstavljamo, za kaj vse smo prikrajšani in kaj vse bi lahko brali, če temu ne bi bilo tako. Toda, od založništva, karšno je nekaj bilo, smo se (upajmo) poslovili in pred nami je delo, ki je po vsebini, kot tudi po zgodovinski plati zanimivo.

Leta 1803 so v razsvetljevski vni uknili tudi benediktinsko opatijo Benediktbeuern v dolini reke Loisach in med knjigami, ki niso bile v nobenem katalogu, našli tudi rokopisni kodeksi in ga po latinskem imenu opatije poimenovali v CODEX

BURANUM. Prvo izdajo je kodeks doživel leta 1847 in od takrat je zaobveljalo precejšnje zanimanje, tako med strokovnjaki, kot tudi med laičnimi bralci. Kodeks vsebuje zbirko latinskih, srednjevisokonemških in nekaj starofrancoskih pesmi, ki pa so bile, vsaj nekatere med njimi, že znane v krogih študentske mladine.

Carmina Burana je, tako nam že naslov sam pove, zbirka ljubezenskih, pivskih in sploh veseljaških pesmi. Njihov nastanek uvrščajo nekako med dvanajsto in zgodnje trinaj-

CARMINA BURANA

M

Kako bi se Američani lahko znebili Mehikancev? Zamorce morajo prepričati, da so enakega okusa, kot cvrti piščanec.

Peter Kovacič - Peršin: SLOVENSKE LAMENTACIJE

Ko Slovenci govorimo o svoji kulturi, že po tradiciji jadikujemo. Posebno o prazničnih dneih so svečane besede nabite z žalobnim patosom. Pretekli teden slovenske kulture pa ni minil le v znamenju tovrstne folklore, spominjal je kar na preplah spriča novega krovnega zakona o kulturi.

Seveda predlagani zakon ne bi vzbujal tolikšne zaskrbljenosti, če bi se v državni blagajni vedno našlo dovolj denarja za vsak kulturni podvig. Toda kljub nominalnemu povišanju proračunskih sredstev za kulturo je njihova vrednost iz leta v leto objektivno manjša, potrebe, oziroma želje, pa so vse večje. Gospodarska kriza prizadeva vse negospodarske dejavnosti, od socialne do šolstva, tudi zaradi predrage države, ki jo imamo. Majhna država v modernem svetu integracij, ki jih terja racionalizacija in učinkovitost, pa je vedno nerazumno draga. Toda državo smo hoteli imeti in hočemo, da je močna tudi po zunanje-politični reprezentanci, vojski, mednarodni prisotnosti in blišču. Kolač, ki smo ga pridelali kot zvezna republika, pa se je prepolovil. Tu je prvi resnični vzrok tudi kulturne stagnacije.

Drugi je v spremenjenem državnem odnosu do kulture. Slovenska država želi biti sodobna in hoče uveljavljati sodobno lestvico družbenih vrednot. Kultura pa je tu uvrščena kaj nizko. Mimo je torej čas, ko je bila kultura paradni konj nacije, s katerim sta se narod in njegova država ponašala in uveljavljala v mednarodni areni. To niti nista več nacionalna znanost in tehnologija. Se tisto, ki smo jo z muko zgradili v dobi nacionalne emancipacije, tudi in predvsem v obdobju socializma, bomo brez težav zatavšali ob razprodaji narodnega premoženja, ki ima pač peyorativno etiketo družbenega premoženja. *Kot moderna populistična družba smo postavili za paradnega konja nacije npr. sport. Ta, vemo, ne more biti profiten, prinaša pa nam točke popularnosti. Kultura in znanost pa naj postaneta kar profinitni, saj njun učinek ni za današnji trenutek.* Kaj zato, če predstavljata vitalno moč naroda. Ta narod se tako ali tako poživlja na svojo vitalno moč. Zasluduje "pomembnejši" cilj - preboj v kapitalizem in atomizirano družbo lastnikov.

Tako smo pri ključnem problemu, ki določa slab položaj slovenske kulture. Ni problem v tem, ali bo ubveljal Pelhanov zakon ali kateri drug. Vsak se bo moral prilagoditi logiki prevrata, da je treba povsod, tudi v kulturi, pomesti z vsem, kar je bilo doslej postavljeno, in da je treba najti nove, "kapitalističnemu sistemu" prirojene rešitve. Nacionalni interesi sploh niso važni!

Treba pa je pripomniti, da Pelhanov zakon ohranja dosežke na področju organiziranja kulture do te mere, da je na samem robu sprejemljivosti vladajoče prevratniške pameti. Da bi Pelhanov zakon odvrnil sum, kako predstavlja trojanskega konja prejšnjega režima, ki naj bi pokopal svetle pridobitve "demokratizacije", kar se mu je očitalo, je poudaril, kako ima za cilj preseči prav "samoupravno socialistično" ureditev na področju kulture. Zato bo vsak naslednji zakon le radikalnejše posegel v že načeto tkivo narodne kulture, ker bo dosledneje uveljavljal načelo prevrata.

Podelitev Prešernovih nagrad je ob vsem svojem pomenu razkrila še eno, bistveno potezo našega odnosa do lastne kulture. Ni ne slučaj in ne spodsrljaj, da ni bila nagrajena nobena slovenska knjiga. Česa takega si v preteklosti ne bi mogel nihče predstavljati. Ker pa je naš odnos do slovenske besede postal ne le nebrizen - ampak prav samomorilski, je takšna gesta povsem običajna stvar odločitve. Pred leti smo navdušeno ploskali čistilec slovensčine, ki so inkvizitorsko preganjali ne le srbohrvaščino, ampak vsak srbohrvatizem. Danes smo se skorajda vrnili v leto 1910, ko je Ljubljana komajda premogla kakšen slovenski napis in ime podjetij - in tu se velja zamisliti. *Kaj počenja ta narod s seboj, da slovenska beseda ne nagovarja več Slovencev?*

SPES PERDITA

sto stoletje, torej v čas, ko je bila Evropa enotna in se ni menila za nacionalne meje, v čas, ko je viteštvo doživljalo svoj razcvet in ko so razni sholarji in študentje potovali neovirano iz kraja v kraj. To je čas nacionalnega in kulturnega prepletanja, čas, ko je Evropa doživljala kulturni preporod, čas izzivov in idej, Carmina Burana pa je opis veseljačen in uživanja svobode. Je zapis nekega časa, ki ga pozneje ni bilo nikoli več, vsaj ne v takšni obliki. Ob prebuditvi nacionalne zavednosti se je Evropa neprodušno zaprla za vse ideje, ki niso bile tesno povezane z nacionalnimi interesi, in tako je postala takšna, kakršno poznamo v današnjem času, ko je veseljačenje in popivanje, predvsem pa neovirano potovanje, vsaj za nekatere "evropejce" le pobožna želja.

Mihelač nam torej ponudi knjigo, ki nas bo v večernih urah razveseljevala s svojimi hudomušnimi pesmicami, ki so kot nalašč za današnje čase.

VD DOCTOR IGNORANTIAE

PO POTEH RIMSKIH VOJAKOV V SLOVENIJI

MINISTRSTVO ZA KULTURO, ZAVOD RS ZA VARSTVO NARAVNE IN KULTURNE DEDIŠČINE, 1993

Blagor slovenskemu narodu za Ministrstvo, ki ima očitno denarja na pretek, če pač sklepam po knjigi, kateri botri so bili. Da so ji botri, lepo piše pod naslovom. Starši, ti so tudi lepo zabeleženi, so nam tudi znani. Znano ni le to, kaj se bo z knjigo zgodilo, ko odraste. Toliko za uvod, ki morda ne zveni najbolj vzpodbudno.

Knjiga nam pade v oči, saj rečca barva platnic kar kliče po tistem: "Vzemite me, vzemite me!" Saj, ko jo vzameš (ko padeš na najbolj poceni reklamni trik z barvo!), se ti šele zatakne.

Zadeva meri v višino celih sedemindvajset (27) centimetrov, v širino jo je za štirinajst (14) in še malo, debela pa je, reci in piši celih sedem (7) milimetrov! Debelina ali zajetnost knjige je res zavidljiva! Skratka, če rečem naravnost, knjiga neleže v roko.

Da pa ne bomo pisali in govorili samo o neuporabnosti, se še malo pomudimo pri vsebini. Vsebina, to je tisto bistvo knjige, ki je tako rekoč njena duša. In duša pričujočega dela je velika. Eden izmed staršev knjige nas v ne predolgem in ne preobširnem prvem poglavju, ki sledi takoj za uvodom, ki nam pojasni komu in zakaj je delo namenjeno, popelje skozi zgodovino Rima, in tistih njegovih podanikov in slug, ki so preživljali svoje življenje, ali pa samo del njega, na taktatnem (našem) ozemlju Slovenije. Po prvem poglavju sledi seveda drugo, ki nam spregovori o "Poznoantičnih vojaških utrdbah v Sloveniji", kjer je govora o "barbarih" in o težkem, skoraj nemogočem razlikovanju med vojaškimi utrdami in civilnimi naselbinami.

Knjiga je seveda razdeljena na dva dela in drugi del je lepo razmejen od prvega z zemljevidom Slovenije, na katerem je jasno označeno, kje lahko najdemo tiste kraje, o katerih govori nadaljevanje dela. Najdišča so lepo pofotografirana (vsaj bistveni deli) in tekst ob njih je jasen in kratek. Pove nam vse tisto, kar je za določen kraj (ali najdišče) pomembno. Pod vsakim opisom najdišča je tudi navedena literatura, ki nam lahko koristi ob obiskovanju naštetih in opisanih krajev. Lahko pa si ob prebiranju literature tudi širimo obzorja o naši ljubi domovini, saj znanje je vendar človekovo največje bogastvo.

Ker je delo namenjeno "strokovnjakom?", ki naj bi se potikali in stikali po naših krajih, so vsi teksti seveda prevedeni v angleščino. Vsi tisti, ki si boste knjigo kupili (za krajo je format nekoliko neroden), pa boste plačali 5% davek na promet proizvodov.

SPES PERDITA

ITALIJANSKA NARODNOSTNA SKUPNOST V SLOVENIJI II. DEL

V I. delu ste lahko prebrali primerjavo med ustavnim in realnim življenjem italijanske narodne skupnosti (INS) v Republiki Sloveniji (RS). Problemi, predvsem razcep manjšine v dve novonastali državi, se odražajo tudi na področjih kulture, šolstva in informiranja. Vendar je določena nepovezanost in neuskklajenost prisotna tudi znotraj manjšine same.

ROJSTVO

Ustavne pravice italijanske narodnostne skupnosti v Sloveniji se udejanjajo na področju kulture, izobraževanja kot tudi informiranja. RS je v prehodnem obdobju

Tiskovna Agencija), katere ustanovitelji so Obalna samoupravna skupnost Italijanov, UNIJA (zbor italijanskih skupnosti v Sloveniji in na Hrvaškem) in partner iz Italije (z manjšinskim deležem kapitala). Projekt še ni stekel, ker pričakujejo tehnična sredstva od italijanske države.

Na kulturnem področju je sodelovanje z državo boljše, vendar se pojavljajo predvsem finančne težave. Proračunski delež, ki je namenjen kulturnim dejavnostim INS se je po osamosvojitvi zelo skrčil. Vsa prizadevanja manjšine so zato usmerjena v povišanje tega deleža, ki naj bi omogočal normalno kulturno udejstvovanje (manjšinske kulturne institucije so večinoma ostale na hrvaški strani). In glede na to, da je kultura v Sloveniji v "slepi ulici", se v

občini). Za te številke sta dve različni razlagi. Po eni strani so lahko dokaz za ogroženost manjšine, ker je malo otrok. Po drugi strani pa je prednost kakovostnega izobraževanja v nizkem številu učencev in razredov (ukvarjanje s posameznikom, dodatno delo, več ekskurzij). Dodatna olajšava za manjšinske šole so tudi sredstva za didaktične namene, ki jih preko Delavske Univerze v Trstu nakazuje italijanska država. Na začetku letošnjega šolskega leta so se pojavile težave, ker bi šole morale plačati nov prometni davek za podarjene učbenike. To zagato je rešilo Ministrstvo za šolstvo, ki zaenkrat plačuje davek namesto manjšinskih šol. Zaradi cenejšega in kakovostnega študija se za šolo z italijanskim učnim jezikom odloča tudi precej

avtorja Roberta Ferruccija, ki je nekakšen kolaž intervjuja z gostom (med drugimi z režiserjem WIMOM WENDERSOM), drobci videoglasbe, filma in aktualnih dogodkov - na sporedu je ob četrtkih zvečer; *Bersaglio* (Tarča) je tedenski pregled in komentar notranjopolitičnih dogodkov; *La lanterna magica* (Čudežna svetilka) je oddaja o istrskih pravljicah, kjer bodo nastopili igralci italijanskega gledališča iz Reke. Skoraj vse oddaje (pet ur programa dnevno) so iz lastne produkcije. Kljub temu, da se na razpis za novega urednika ni prijavil nihče in kljub temu, da Tatiana Juratovec ima razdelan celoten program, so obveljala neka druga pravila. Ali se bo manjšinski program dejansko izenačil z regionalnim programom? Ali to pomeni, da se je začela demokratična čistka preveč radikalnih?

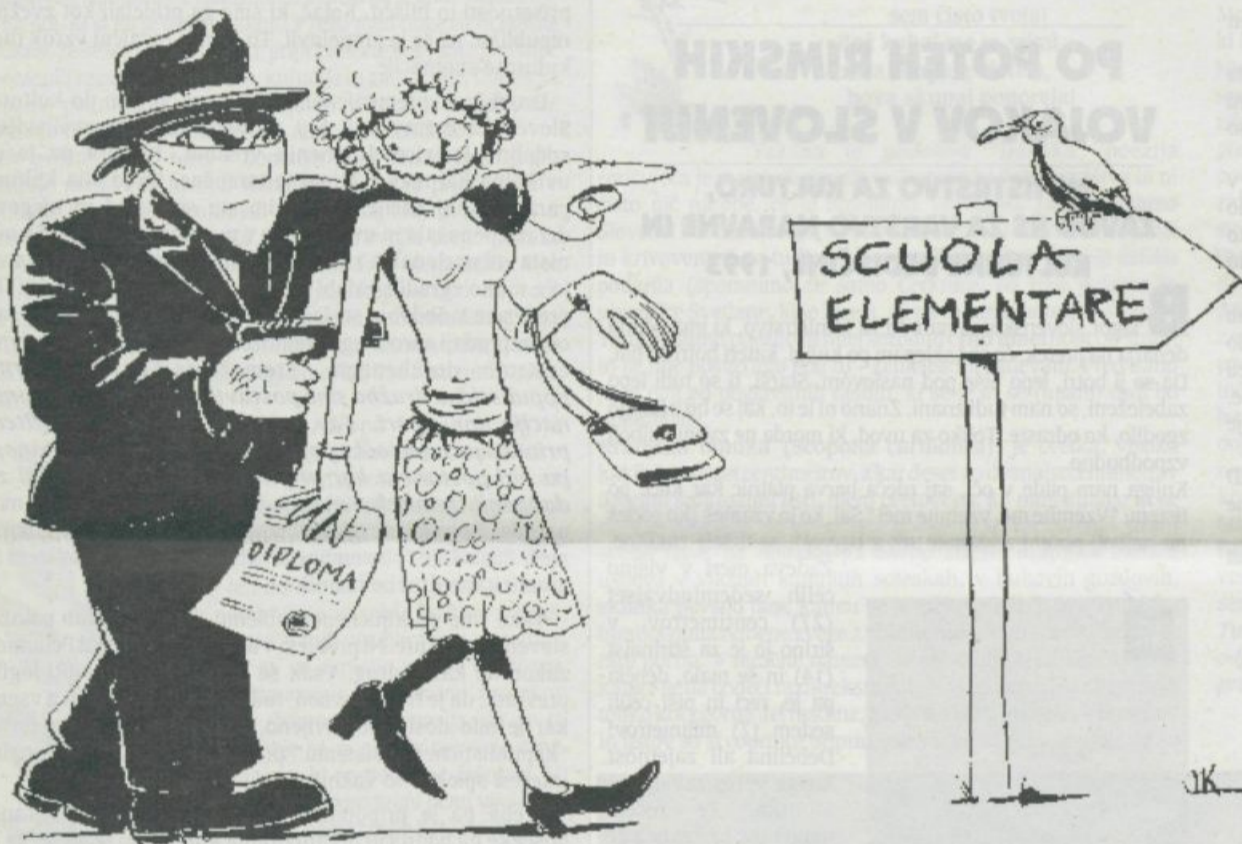
Na radiu Koper-Capodistria, ki se je ob proslavi 45. letnice preimenoval v ONDA BLU (po uspešnem programu v slovenskem jeziku MODRI VAL), se jim ni bati kadrovskih sprememb. Kot je povedal odgovorni urednik Antonio Rocco, radio ni in ne bo institucija manjšine. Ob primarni nalogi priprave programov, namenjenih italijanski narodni skupnosti, je ena temeljnih funkcij radia tudi promocija (predvsem turistična) Slovenije v Italiji (1.000.000 potencialnih poslušalcev). Radio podobno kot TV uvaja nove oddaje (*Radio Live* bo unplugged predstavitev skupin, ki jo bo vodil Angelo Baiguera). Za razliko od TV pa se na radiu ne spuščajo v politične konfrontacije z oblastjo, to je bilo še posebno očitno, ko ob stavki televizijskih kolegov niso podprli klica po avtonomiji (večina drugih novinarjev je bila solidarna).

SMRT

Spremembe v socialnem sistemu lahko izvajajo le tisti, ki ga vodijo (vodja, večina, eksperti...). Njihova možnost vplivanja je toliko večja, kolikor je večja stopnja socialne integracije in socialne kontrole v sistemu. Edina vloga manjšin je, da se prilagajajo socialnim vlogam, normam, pravilom. Nekako tako pravi funkcionalistična teorija socialnega vpliva. Če na koncu še malo zateoretiziramo, je edini način in pogoj vpliva manjšine na večino v konsistentnem stilu obnašanja/delovanja manjšine (sinhronost obnašanj, stališč, stabilnost samopredstavljanja manjšine večini, konstantna rast pripadnikov manjšine in ne nazadnje ohranjanje trdnih, sistematičnih, koherentnih in avtonomnih stališč in oblik dejavnosti skozi čas). Vse druge poti vodijo v ASIMILACIJO/SMRT.

Italijanska narodna skupnost v Sloveniji, posebno pa na Hrvaškem, predstavlja tip "odklopnice" manjšine. Je kolikor toliko konsistentna manjšina, ki do neke mere ostaja neprevladana. Je pa ta tip manjšine stalno v nevarnosti, bodisi da izgubi svojo manjšinsko identiteto (ASIMILACIJA) bodisi se zateče v rigidnost in dogmatizem.

KONEC
IGOR PRASSEL

sprejemanja nove zakonodaje. Tega se pripadniki italijanske manjšine zavedajo in zato poskušajo sooblikovati novi institucionalni prostor. Do sedaj je šlo samo za predloge in dogovarjanja, ki se niso udejanili. Prva novost in nadgradnja obstoječih ustavnih pravic, postavlja INS v funkcijo soustanovitelja javnih vzgojno-izobraževalnih zavodov. Ta funkcija daje pristojnosti imenovanja ravnateljev in soodločanja pri oblikovanju statuta manjšinske šole. Manj dialoškega duha je prisotnega v kulturi in informiranju. Predvsem je v ospredju spolitizirani problem okoli manjšinskih medijev. Obalna samoupravna narodna skupnost, ki ima pristojnosti na področju informiranja manjšine, je sprejela smernice, ki opredeljujejo vlogo, položaj in perspektive italijanskih radijskih in TV programov v okviru sistema nacionalnega RTV programa. Vendar se ta stališča ne upoštevajo pri predlogu zakona o javnih glasilih. Najpomembnejši predlog, ki bi po mnenju Daria Apollonia, tajnika obalne samoupravne skupnosti italijanske narodnosti, rešil finančne, tehnične in organizacijske težave, predvsem TV Koper-Capodistria, je ustanovitev skupne organizacijske enote s poslovno samostojnostjo v okviru zavoda RTV Slovenija. Pomembna je tudi zahteva po vključitvi predstavnika manjšine v Svet za radiodifuzijo, ki bo nadzoroval dejavnost RTV organizacij. Novost na področju informiranja je tudi novonastalo podjetje A.I.A. (Jadranska

prihodnosti ni bati za uspešno dialoško rešitev.

Manjšina ima tako šole, ki so vključene v sistem javnega izobraževanja, kot tudi radijski in TV program, ki naj bi bil vključen v sistem javnega informiranja. Finančnih težav tako na obeh področjih ni. Problem pa se pojavi pri kadrih, ki jih manjšina v Sloveniji nima. To pomeni, da bodo manjšinske ustanove v prihodnosti le s težavo delovale.

SOLA

Glavna izobraževalna funkcija šole z italijanskim učnim jezikom je ohranjanje in razvoj italijanskega jezika in kulture na območju, kjer živi italijanska narodna skupnost. Pomemben vidik je tudi povezava z državo-matico, preko katere se vrši stalno izpopolnjevanje in izobraževanje učiteljskega kadra. To je še posebej pomembno zaradi ohranjanja knjižnega jezika. Po besedah dr. Luciana Monice, svetovalca za šole z italijanskim učnim jezikom pri Zavodu za šolstvo, je stanje v treh obalnih občinah zadovoljivo. V tekočem šolskem letu je zabeležena porast vpisanih učencev tako v srednjih kot tudi osnovnih šolah. V dve gimnaziji in poklicno srednjo šolo je letos vpisanih 238 učencev (2% več kot lansko leto); v devetih osnovnih šolah je v število vseh vpisanih 588 (v primerjavi z lanskim letom 27 učencev več). Samo v vrtcih je zaznati rahel upad. Lansko število 313 malčkov je padlo na 299 (predvsem v koprski

Slovenec). Prednost pri vpisu imajo pripadniki italijanske narodnosti iz Slovenije, nato tisti iz Hrvaške, mešani zakoni, in če ni konkurence se lahko vpišejo tudi pripadniki večinskega naroda. Največja težava, s katero se srečujejo v šolah, je pomanjkanje kadrov (samo 5% štipendiranih študentov se po končanem študiju vrne v Slovenijo).

DELO

"Tako majhna narodna skupnost ima celo armado pisateljev in pesnikov, veliko profesorjev in učiteljev, gledališke igralce, novinarje. Na drugi strani ni tehničnega osebja, ni pravnikov, ekonomistov. Pri ustvarjanju ekonomske baze pa si lahko z novinarjem ali gledališkim igralcem le malo pomagaš," meni Tatiana Juratovec, donedavna v.d. odgovorne urednice italijanskega programa TV Koper-Capodistria. Seveda se je njen pomislek nanašal na celotno italijansko narodno skupnost (v Sloveniji in na Hrvaškem). Prav zaradi unitarističnega pogleda na manjšino, aktivnega sodelovanja v stavki za avtonomijo pri izdelovanju vsebinske zasnove in programa TV K-C in uradnega razloga neustrezne izobrazbe, je svet RTVS (Rudi Seligo) ni potrdil na odgovorno mesto. Čeprav je po legitimni in uspešni stavki kolektivu 48 zaposlenih (niso vsi manjšinci) uspelo vzpostaviti konstruktiven dialog z glavnim urednikom TVS, posodobiti in osvežiti program. Izstopajo oddaje: ACHTUNG BABY

KUPON

GAMBIT
KUPI KRŠ IN PRIHRANI ŠE 15%

NEVROZZA

Literarne in pogajalske spretnosti študentske vlade

Študentski parlament je imel v sredo, 16. februarja, že šesto redno sejo, tokrat spet na Viču. Obremenitve naših poslancev z izpiti v semestru pa so morale biti zelo velike, saj je bila seja parlamenta izredno kratka in ne pretirano učinkovita. Prebili so se samo skozi tri vsebinske točke dnevnega reda. Ministri študentske vlade so pripravili mesečna poročila, s katerimi so bili poslanci bolj ali manj zadovoljni. Potrdili so predlagano sestavo komisije za uskladitev pogodbe o zaposlitvi z direktorjem ŠOU, ki je bil izvoljen na prejšnji seji parlamenta, in mu je ime Vili Granda. Za konec so se poslanci pozabavali še s predlogom Zakona o skupnosti študentov, potem pa so odšli lepo domov spat, čeprav so jim ostale še tri točke dnevnega reda.

Poročila študentskih ministrov so kratka in jedrnata, mogoče sta ti dve lastnosti še preveč očitni. Največ poslanjskih vprašanj je bilo namenjenih Urošu Slamiču, ministru za socialo, ki mu ni uspelo napisati poročila. Minister je povedal, da je denarja za subvencioniranje bonov še vedno premalo, zato so se ti podražili. Po novem Zakonu o visokem šolstvu bo absolventski staž podaljšan na eno leto, menda tudi s štipendijami ne bo problemov, saj naj bi se njihovo izplačevanje avtomatično podaljšalo. Problemi pa se pojavljajo pri ureditvi izplačevanja štipendij preko kartic na bankomatih. V Mariboru je to že urejeno, za ljubljansko zamudo pa je po besedah Uroša Slamiča kriva Ljubljanska banka, ki pa ji lahko pogledamo čez prste, saj obljublja postavitev bankomata v Rožni dolini. Vsem moškimi predstavnikom študentske populacije pa se še vedno lahko godi, da bodo

EMIL JUSIČ

Študentska vlada - Zore, Lahajnar, Kotar, Drnovšek (?!) Valič, Štular, Voje, Čizmar

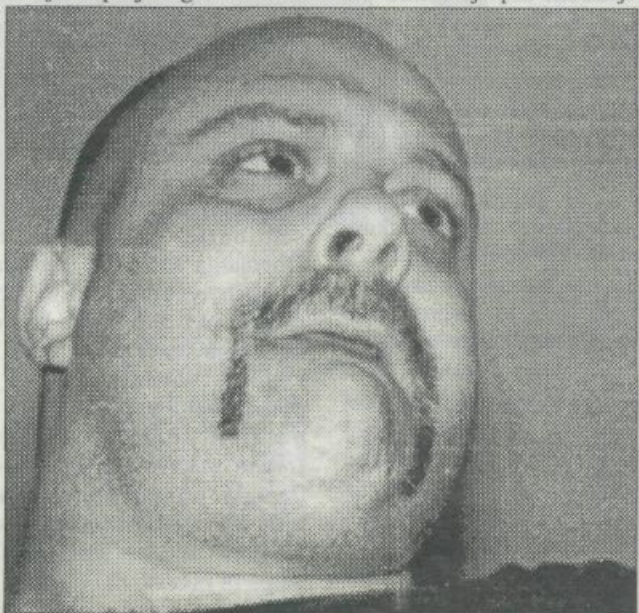
poklicani na orožne vaje, saj je projekt vojaškega vprašanja študentov še v povojih.

Novi direktor ŠOU Vili Granda je bil izvoljen na prejšnji seji parlamenta, je dipl. ing. elektrotehnike, star 32 let, do sedaj je vodil izvršni svet Občine Vrhnika, je član Slovenskih krščanskih demokratov in meni, da so plače zaposlenih na ŠOU previsoke. Njegova žena je vodja župnijskega vrtca na

Vrhniki, sam pa nima nobene funkcije v cerkvi. Nekateri poslanci so mu očitali strankarsko pripadnost in dvomili v njegovo ekonomsko znanje, njegova izvolitev pa kljub temu ni bila vprašljiva. Novi direktor je obljubil, da bo nekaj ur na teden na razpolago vsem študentom. Bistveni napredek letošnje študentske vlade pa je, da je za razliko od prejšnje, natančno opredelila kriterije po katerih je

bil novi direktor ŠOU izbran. Napredek pa je viden tudi pri Zakonu o skupnosti študentov. Najnovejša verzija zakona, ki jo je potrdil tudi parlament, zagotavlja vsem regionalnim študentskim klubom oziroma organizacijam popolnoma avtonomno in neodvisno financiranje in delovanje. Uskladitev interesov obeh ŠOU in pokrajinskih študentskih klubov in drugih društev pa je prišla za občutno zamudo. "Pri sprejemanju Zakona o skupnosti študentov smo tik pred tem, da nas država zmelje," je zato povedal poslanec Starman. Ministrstvo za šolstvo in šport je namreč predložilo svoje amandmaje k zakonu, ki so v popolnem nasprotju s konceptom, ki ga zagovarjata obe ŠOU in študentski klubi. Poslanci so sprejeli tudi sklep, da bodo temeljni akt o ustanovitvi ŠOU, ki bo sledil zakonu, sprejemali poslanci obeh študentskih parlamentov. Druga verzija, po kateri naj bi se temeljni akt sprejemal z referendumom vseh študentov ni bila sprejeta.

EMIL JUSIČ

Debeli gnusi - stran 6

ŠPELA STARE

Šala mala

Komisija za sprejem v študentske domove in uprava Študentskih domov v Ljubljani sta se letos prav fletno pošalili s študenti. Najprej so nekaj stotim poslali izselitvene naloge, ker so ponavljali ali pavzirali, kljub temu, da med tem niso bivali v študentskih domovih. Seveda študent ne dobi odločbe komisije s pravnim poukom in naslovom za pritožbo. Dobi samo izselitveni nalog, na katerem piše, da naj se pozanima v upravi, kjer pa ne znajo nič povedati. Potem gre na komisijo, kjer mu povejo, da se lahko pritoži na Pritožbeno komisijo, ampak da ga bodo tako ali tako izselili...

No potem je Komisija 26. decembra sklenila, da teh nekaj sto študentov lahko ostane v domovih. No, kar precej se jih je sicer že izselilo, ampak...

O tem spet ne dobiš obvestila Komisije, ampak ti Uprava sredi počitnic pošlje navadno pošto (brez vročilnice) v študentski dom z vabilom k podpisu aneksa. Zglašiš se lahko od 1. do 7. februarja, 1., 5., 6., 7. in tudi 8. pa seveda ne delajo.

Pri vsem tem te majhne sitnosti, ki ti jih ves čas prirejajo sploh niso tako pomembne. Pomembno je, da pet mesecev po začetku študijskega leta še vedno ne veš kje boš živel. Pomembno je, da Komisija za sprejem v študentske domove, ki je del univerze, ne spoštuje odločitve univerze, ki ti je podelila status študenta. Pomembno je da ves čas ne veš po katerih pravilih Komisija deluje (njihov pravilnik je napisan v obliki prostega spisa in ti ga na zahtevo ne pokažejo).

1 n navsezadnje, nadvse pomembno je to, da prošnje za sprejem v študentske domove, polne zasebnih podatkov (plače in zaposlitev staršev, ocene iz srednje šole...) ležijo v odklenjenih omarah na hodniku. Medtem so v domovih ukinili sezname stanujočih. Verjetno zaradi varstva javnih podatkov.

ZOO

HENDIKEP, KAJ S TEBOJ POČETI?

Nemalokrat se zgodi, da si relativno zdravi zatiskamo oči pred vse večjim številom hendikepiranih. Potisnemo jih v zavode, institucije in različne druge prostore, jim damo vrsto olajšav in ugodnosti, samo da nas s svojo navzočnostjo in morebitno samoiniciativnostjo ne bodejo v oči in nas spominjajo na njihovo drugačnost, ki v marsikomu vzbuja podzavestni strah. Vemo sicer, da so tu, vendar se od njih distanciramo, razen seveda tistih, ki so za to plačani.

V Svetu invalidnih organizacij so nam posredovali podatek, da je v Sloveniji približno 140 tisoč invalidnih oseb. Pred takšnim številom si je težko zatiskati oči. Organizirani so v različna društva, glede na vrsto hendikepa, nad katerimi bedi v Sloveniji 10 invalidskih organizacij. Društva skrbijo za izobraževanje, zaposlovanje, bivanje in druge potrebe članov. Vodijo enotno politiko invalidskega varstva, ki se ureja na državnem nivoju.

Šolanja željnimi je to glede na vrsto hendikepa omogočeno v posebnih prilagojenih zavodih ali šolah. Takšen je tudi Zavod za usposabljanje invalidne mladine v Kamniku. Po končanem šolanju imajo možnost zaposlitve v različnih podjetjih ali nadaljnega šolanja. Zaposlovanje hendikepi-

ranih v privatnih firmah spremljajo številne olajšave za delodajalce. Seveda pa tudi tu prihaja do različnih izigravanj države in izkoriščanja zaposlenih invalidov, kar bo še potrebno pravno urediti.

Redki se po končani osnovni šoli odločijo za nadaljevanje šolanja. Kje tiči problem? Po besedah dveh invalidov, obolelih za mišično distrofijo (gre za nekrozo mišičnih vlaken) — Elene in Emila, študentov 4. letnika filozofije in sociologije kulture na Filozofski fakulteti v Ljubljani, je problem v premajhnem motiviranju in spodbujanju hendikepiranih v institucijah in dajanju različnih ugodnosti "na pladnju", kar mnoge zaziblje v konformizem. Nekateri ugodnosti so prav smešne: brezplačne avtobusne karte, vendar neurejen dostop na avtobus. Ne bi jim bilo treba plačevati kart za kino predstave, na kar je Elena ogorčeno dejala: "Čemu ustvarjanje takšnih razlik med normalnimi in hendikepiranimi? Zakaj ne bi jaz plačevala kino karte kot vsak drug? Takšnih privilegijev ne potrebujemo. Naj mi raje omogočijo zaposlitev, ustvarijo pogoje za normalno delo in potem tudi od mene, tako kot od drugih državljanov zahtevajo, naj plačujem davke!"

Prav zaradi nesprejemanja tega

konformizma in z željo biti ustvarjalni in narediti nekaj tudi za kulturo hendikepiranih, je nastala neformalna skupina petih, ki si je nadela ime Youth Handicapped Deprivileged. T.i. člani skupine so psiholog Dušan Rutar, študent ekonomije Gorazd, Elena, Emil in njuna sošolka Klavdija. Edini pogoj za pristop v skupino je **delati**. Skupina deluje na področju informiranja. Zavzemajo se za povezovanje invalidov iz različnih društev. Ukvarjajo se s teorijo in se dotikajo tudi takšnih tabu tem, kot je spolnost hendikepiranih.

Želijo tudi pri nas ustanoviti neodvisno mrežo invalidov, ki je v Evropi že nekaj običajnega. Gre za to, da bi invalidi, ki v času šolanja bivajo v zavodih, bivali raje doma, organizirana pa bi bila pomoč na domu, financirana s strani države.

Eleni in Emilu pomagajo prostovoljci, večinoma študentje Pedagoške fakultete, ki so tudi člani Društva za razvijanje preventivnega in prostovoljnega dela. Organizirano fizično pomoč invalidom so v društvu uvedli v zadnjih dveh letih.

Delovanje skupine so obeležili lani 3. decembra ob Mednarodnem dnevu hendikepiranih. Takrat so tudi uradno odprli prostore na Metelkovi. V Mreži so

videli možnost za pridobitev le-teh, kar naj bi bil prvi korak v delovanju na področju kulture hendikepiranih. Na otvoritvi si je bilo mogoče ogledati razstavo njihovih dejavnosti, člankov, razstavo fotografij na temo hendikep in razstavo o Mreži. Predvajali so film "My left foot" in imeli okroglo mizo na temo hendikep in spolnost. V letošnjem avgustu prirejajo mednarodni tabor, ki bo v prilagojenem Zavodu za invalidno mladino v Kamniku. Pripravljajo dve delavnici, in sicer snemanje kratkega filma na temo hendikepa in fotografsko delavnico z naslovom **Hendikepirano telo in pogled hendikepiranega nanj**. Izdelke

bodo skušali prezentirati.

Želijo ustanoviti lasten časopis z naslovom AWOL (kratica ima simboličen pomen: Absent Without Leave /Odsoten brez dovoljenja/). Vsebinsko časopisa bi se nanašala predvsem na temo hendikepa. Seveda je za takšno dejavnost potrebno veliko denarja, zato so Urado za mladino zaprosili za finančno podporo. Obrnili pa se bodo tudi na številne privatne in družbene firme.

V načrtu imajo videoteko, kjer bi izposojali kasete s tematiko hendikepa. Zaenkrat je še v povojih. Skupina petih nam s svojim delovanjem dokazuje, da resignacija in konformizem nista pravi rešitvi. Kultura je področje, kjer je mogoče zabrisati razlike med zdravimi in hendikepiranimi. Potrebni so samo ustrezni pogoji za delo in kancek samoiniciativnosti. Vse kar ostane, je produkt ustvarjalnosti ustvarjalnih ljudi.

NATAŠA KUZMIČ

Mednarodna pisarna

POSTANITE AKTIVNI

Mednarodna pisarna (ali Enota za mednarodno sodelovanje) je predvsem možnost, da študent dobi temeljne informacije in se v okviru lastnih interesov poveže s študenti v tujini. Njen namen je nuditi pomoč in pogoje za delo mednarodnim strokovnim študentskim zvezam, torej vsem študentom, ki so pripravljene kaj narediti iz sebe. Teh zvez je 18 (AISEC, AEGEE, IAESTE...) in organizirajo različne dejavnosti, vezane na njihovo področje dela. Najbolj značilne so mednarodne izmenjave - prekse in staži, ki trajajo do enega leta. Letos so pripravili šestinideset projektov, v katerih bo predvidoma prišlo do izmenjave tri tisoč študentov. Prav tukaj pa se pojavljajo največji problemi, ki so povezani z bivanjem tujcev pri nas, saj na ravni države ta vprašanja niso sistemsko rešena (npr. zdravstveno zavarovanje, subvencionirana prehrana, razni popusti...) Zato si MP prizadeva, da bi ta vprašanja čimprej rešili na ustreznih ministrstvih.

Zveze organizirajo različne različne kongrese - tako bo letos pri nas kongres veterinarjev in agronomov; seminarje, campe, tabore. Dogajanja je veliko in na različnih nivojih, večina le-tega poteka v okviru zvez, MP pa je koordinator, ki te dejavnosti usmerja. Po osamosvojitvi Slovenije leta 91 je MP postala polnopravna članica v mednarodnih študentskih reprezentativnih organizacijah, ki so študentske politične organizacije. V njih MP s študentsko ministrico za zunanje zadeve **Darjo Valič** zastopa in predstavlja interese slovenskih študentov. Tako so slovenski študenti povezani z ostalimi nacio-

nalnimi in mednarodnimi študentskimi organizacijami, ki nudijo informacije Evropske skupnosti na področju univerze, meduniverzitetnih mobilnostih, o sodelovanju med študentskimi unijami...

Delo MP je zraven zagotavljanja osnovnih pogojev slovenskim zvezam in povezovanja s tujimi študentskimi zvezami in organizacijami tudi servisno-informativna dejavnost. Letos bodo s finančno pomočjo evropskega programa TEMPUS izdali dva priročnika. Eden bo namenjen našim študentom, ki jih zanima študij v tujini. Na približno tridesetih straneh bodo zbrane osnovne informacije o sistemu študija v tujini, o izmenjalnih meduniverzitetnih programih... Drugi pa bo namenjen tujcem, ki nameravajo študirati pri nas. Ta priročnik bo malce debelejši, saj bo v njem zraven študijskih zadev tudi predstavitev slovenske države ter naše kulture in navade.

Za konec pa še sporočilo ministrice Darje: "Vsak je lepo povabljen, da pride s svojim impulzom in pa idejami, kaj bi se dalo narediti - pa bo šlo naprej!" To je bil grob oris delovanja Mednarodne pisarne, v naslednji številki TRIBUNE pa preberite podrobnosti o dejavnosti zveze AEGEE.

Mojster

PS.

Ne mislite, da ne vemo. Vemo, da je tekst že bil objavljen, vendar ni bil popoln. Mislimo pa, da je tekst zelo pomemben, zato ga objavljamo ponovno in popolno. Hvala za vaše razumevanje in potrpljenje z nami.

Profesor, ali služiš na moj račun?

Se vam je že pripetilo, da ste si priskrbeli določeno knjigo, ki naj bi jo nujno potrebovali kot izpitno gradivo, pa je kasneje, ko ste študirali, tudi odprli niste? Knjigo ste seveda morali kupiti in zanjo odšteti kar precejšen delež tolarjev iz vaše študentske denarnice, ki je, kot vemo, ponavadi bolj prazna kot polna. Takoj po opravljenem izpitu je vaš spomin zatajil in nepotrebni strošek je postal tudi nepomemben.

Vrnimo se na začetek. Knjigo nam ob normalnem toku dogodkov priporoči profesor na fakultetnih predavanjih. Čeprav se zavedamo, da obstaja tudi drugo gradivo za študij, nam priporočilo avtoritete ne gre in ne gre iz glave. Seveda nas v nakup nihče ne sili (dobesedno), a ima tako priporočilo za študenta večjo težo, kot bi si to morebiti mislili.

Kasneje, ko se dokopljemo do denarja, skočimo v knjigarno in strošek je tu. Potem pa se zgodba začne zapletati. Denar, porabljen za knjigo, potuje svojo pot naprej. Z njim se poravnajo stroški tiska, vezave, distribucije, ... in tudi avtorskega honorarja. Pa smo tam. Kdo je avtor knjige? Ste pogledali naslovnico? Ne? Odgovor? Neštetokrat vam je avtor znan že od prej. To je vaš spoštovani fakultetni svetovalec in posredovalec informacij - gospod

profesor tainta ali pa njegov univerzitetni kolega. Denar gre torej v žep vašega profesorja. S tem ne bi bilo nič narobe, če bi študent knjigo lahko pri študiju koristno uporabil, a ker žal temu, v mnogih primerih, ni tako, se odpira zanimivo vprašanje: profesor, poleg rednega profesorskega dohodka, enkrat letno služi denar tudi na račun svojih študentov. Le-ti kupujejo njegove knjige, ki bi se drugače tiskale in prodajale v izredno nizki nakladi, saj je za ta prostor značilno, da se knjige strokovno-znanstvene tematike ne prodajajo v ravno velikem številu. Torej je to za profesorje edini način, da s tem, ko knjigo napišejo, z njo tudi nekaj zaslužijo in si tako nekako povrnejo trud, ki so ga v delo vložili, pa čeprav se zavedajo, da knjiga za študij njihovih študentov ni življenjskega pomena.

Takšno početje univerzitetnih profesorjev nikakor ni kaznivo, saj v nakup nikogar ne silijo, zgolj priporočajo. Je pa, milo rečeno, žalostno, da se morajo ljudje tako visoke izobrazbe in osebnostne zavesti spustiti na tako nepedagoški nivo zadovoljevanja lastnih materialnih potreb. Študentje, torej pozor!!! Raje dvakrat preverite ali je svetovana knjiga res tako uporabna za študij, kot naj bi bila.

Jest

POSLANSKI KLUBI

NOVA ZABAVA V ŠTUDENTSKEM PARLAMENTU

EMIL JUSIČ

Ponosni vodje treh poslanskih klubov (od petih)

so organizirani predvsem poslanci opozicije, pozicija, ki predstavlja okrog trideset poslancev, pa je še vedno neformalno organizirana. Tudi zanjo lahko rečemo, da deluje kot nekakšen poslanski klub, v smislu oblikovanja stališč pa ga vodita predsednik vlade in predsednik študentskega parlamenta.

EMIL JUSIČ

razpravlja o kakšni zares pomembni stvari.

Regionalni poslanski klub ↑

Regionalci imajo šest članov, vodi jih Marko Fatur, izhajajo pa iz tega, da so skupaj nastopali na volitvah. Ustanovili so se predvsem z namenom, da preko kolegija dobijo dodaten vir informacij. Pred sejami parlamenta se načelno dogovorijo o tem, kako bodo glasovali, kakšne težke discipline pa ne prakticirajo. Zavzemajo se predvsem za pravice pokrajinskih študentskih klubov, zato aktivno sodelujejo pri ustanovitvi regionalne pisarne in pri povezovanju pokrajinskih klubov.

Poslanski klub Odprtih oči

Šteje šest članov, to je enega več od minimuma za ustanovitev poslanskega kluba, vodi ga legendarni Kristjan Verbič, ki zagotavlja, da so se poslanci, ki so kandidirali na listi odprtih oči infiltrirali tudi v druge poslanske klube, kjer opravljajo vohunsko dejavnost. Klub nima koordinacije ali discipline, njegovi člani se orientirajo predvsem po izvajanju svojega voditelja, ki s svojimi stališči vedno sodeluje v parlamentarni razpravi. Kristjan dodaja: "Moj poslanski klub se vedno strinja z mojimi stališči." Kristjan Verbič pa je bil tudi glavni agitator za vzpostavitev kolegija: "Kolegij je študentski parlament v malem, je organ, ki naj bi zastopal vse opcije v parlamentu, zato se bom zavzemal, da bi kolegija obeh parlamentov predstavljal skupno telo, ki bi sodelovalo pri pripravi temeljnega akta ŠOU."

Poslanski klub Kušar - Sušin →

Slogan kluba Kušar - Sušin bi lahko bil: kri ni voda, saj ga sestavljajo trije Kušarji in dva Sušina. Klub razen sorodstvenih vezi nima kakšne posebne politike, po besedah njegovega člana Marka Kušarja je bil ustanovljen predvsem v veselje Kristjanu Verbiču in njegovim velikopoteznim načrtom s kolegijem. Klub vodi edina ženska članica, predstavnica rodbine Sušin, njeno ime pa je Mateja. Discipline nimajo, politike nimajo, sestankov nimajo, zato tudi apriornih stališč nimajo.

lamenta. V parlamentu se nasploh največkrat dogaja, da razpravljajo predstavniki različnih opozicijskih poslanskih klubov, ki seveda nimajo večine, nakar večina poslancev, ki simpatizira z vlado in ki ima že v naprej izoblikovano stališče, sprejme določen sklep popolnoma mimo razprave. Na osnovi predstavitve vseh poslanskih klubov pa si lahko vsak posameznik ustvari sliko o resnosti njihovega početja.

Klub neodvisnih poslancev - Študentje orientirani univerzalno (KNP - ŠOU) ↓

EMIL JUSIČ

Kolegij mora pred vsako sejo sklicati predsednik parlamenta, na njem pa so prisotni vsi predsedniki poslanskih klubov. Zagotavljal naj bi boljše informiranost poslanskih klubov in krajše razprave v parlamentu, saj naj bi bili vsi problemi predhodno prediskutirani. Pogojnik pa je nujno potreben, saj konkretnih rezultatov te odlične organizacije ni in jih tudi ne bo, dokler ne bodo prav vsi poslanci člani poslanskih klubov.

Tudi sicer dejansko razmerje moči v študentskem parlamentu ne ustreza razdelitvi poslancev po poslanskih klubih. V klubih

Klub neodvisnih poslancev je najmočnejši poslanski klub, ki ima osem članov, vodi pa ga Jože Vozelj, ki je tudi predsednik Nadzorne komisije in podpredsednik parlamenta, kar je po mnenju članov kluba njihov kolektivni uspeh. Neodvisni se zavzemajo predvsem za uveljavitev treh temeljev študentske ustave, ki govorijo o uveljavitvi študentskih interesov in o aktivnem sodelovanju z Univerzo. Podpirajo predloge, ki so dobri za študentsko populacijo, ne glede na pripadnost predlagatelja. Stroge discipline pri glasovanju nimajo, sestanke pred sejo pa imajo samo, če se v parlamentu

Poslanski klub Tajno društvo PGC

Tajno društvo PGC ima pet članov, uradnega poveljnika nima, neuradno pa ga vodi Matej Kurent. O tem poslanskem klubu ne moremo povedati kaj več, ker je bil Matej Kurent opravičeno ali neopravičeno odsoten z zadnje seje parlamenta. Našli smo samo članico kluba Katjo Gorup, ki je povedala, da je delo kluba medlo in neorganizirano, zato bo iz njega najverjetneje izstopila, kar pa bo na žalost pomenilo konec tajnega društva kot poslanskega kluba, saj mora le — ta imeti vsaj pet članov.

ŠPELA STARE

EMIL JUSIČ

OBVESTILA ŠTUDENTSKEGA SERVISA

Študentski servis, ki posluje v okviru ŠOU, bo začel v prihodnjih dneh pošiljati študentom, ki so jim v lanskem letu posredovali delo, obvestilo o višini zasluzka. Obvestilo bo prejel vsak študent, ki je preko študentskega servisa prejel vsaj eno plačilo. Obvestila so letos samo poskusna, saj za napoved dohodnine za leto 1993 velja še stari zakon, po katerem študentom ni treba plačevati dohodnine za zasluzke preko študentskega servisa. Namesto študentov so imeli težave starši, saj za višino zasluzenega zneska (ki ga je pridno zaslužil njihov otrok-študent) niso mogli zanj uveljavljati olajšave.

Obvestila, ki jih bodo prejeli študentje, bodo letos torej bolj zanimiva za njihove starše. Drugače pa bo drugo leto, ko bo za napoved dohodnine za leto 1994, že veljal novi zakon.

ODDAJA "ŠOU V ŽIVO" NA MARŠU 95,9 MHz

Mariborski ŠOU je dobil svojo oddajo, ki se imenuje "ŠOU V ŽIVO". Na frekvenci bo vsako sredo od 16. do 17. ure.

STRELNIKOFF

Celjska elektro-core zasedba STRELNIKOFF se te dni mudi v studiu BONTON v Rogatcu, kjer snema priredbe pesmi skupine BULDOŽER. Kot posebni gost se bo na posnetkih pesmi "Novo vrijeme" in "Higijena" pojavil tudi Marko Breclj, prvotni pevec Buldožerjev. Posnetki bodo izšli pri eni izmed slovenskih neodvisnih založb, kot mini album na CD formatu, izid pa je predviden v začetku aprila.

Skupina Strelnikoff je v začetku lanskega leta za švicarsko založbo Onomatopoeia izdala zdaj že razprodani album "Heavy Mentally Retarded". V premoru med njim in naslednjim avtorskim albumom, ki ga načrtujejo za konec tega leta, pa so se lotili zgoraj omenjenega projekta, ki je hkrati tudi svojevrsten hommage ne samo Buldožerjem in Marku Breclju temveč tudi celotnemu ustvarjalnemu vzdušju, ki je preveval Slovenijo med leti '75 in '85.

Strelnikoff bodo izid mini albuma pospremili s promocijsko turnejo.

NIET

17.2.1994 je izšla CD plošča skupine Niet, na kateri bo 10 starih in 6 novih komadov, ki so energična zmes punka, hard cora in popa. CD je izdala založba KifKif, promocijska turneja pa obsega 10 koncertov.

ŠŠK na radiu Velenje

Na frekvencah Radia Velenje lahko vsako soboto med 19. in 20. uro poslušate oddajo šaleškega študentskega kluba "V imenu sove".

KRANJC MU PA OSLE KAŽE

Če upoštevamo starejše generacije, ki so imele možnost spremljati nastanek in razvoj študentskega servisa Maribor v času, ko o nas ni nihče niti razmišljal, bodo nanj vezani mešani spomini. Edino, kar bo enotno, je to, da je študentski servis Maribor takrat bil res študentski. Med drugim je bil alternativa mladinskim delovnim akcijam, saj so tudi takrat študentje hoteli zaslužiti svojo žepnino za kakšno pivce oziroma potepanje po domovini in tujini.

Le redki pa so bili taki, ki bi razmišljali o zlorabi te ustanove, ki jo je tudi javnost zelo pozitivno sprejela.

Tudi uprava študentskega servisa je bila bolj neprofesionalna in denar iz provizije se je tako ali drugače vračal študentom.

Leta so minevala in postajali smo cicibani, pa Titovi pionirji; na drugi strani pa je rasel študentski servis Maribor in tako kot gobe po dežju so rasle podružnice po štajerski deželi in izven nje.

Situacija, ko si država (podobno kot danes) ne želi močne in enotne organizacije študentov, pa so plodna tla za zvite in sposobne poslovneže, ki to izkoristijo sebi v prid. Za razliko od osnovne dejavnosti študentskega servisa (posredovanje dela študentom in dijakom), ki je tem neenotnim študentom le omogočala neka sredstva, se je pojavila druga dejavnost - avtošola.

Seveda je navzven ta odločitev (ustanovitev AVTOŠOLE) delovala pozitivno, saj so študenti dobili svojo avtošolo. To pa je bil pesek v oči, česar se še danes mnogi ne zavedajo. Vsi ti avtomobili so bili kupljeni iz denarja, ki bi se moral, a se ni, vračati študentom. Vse bi bilo v najlepšem redu, če bi se denar, zaslužen z avtošolo, vračal študentom za obštudijske dejavnosti, kar bi bilo edino pravično in legitimno. Tako pa študentski servis Maribor s svojimi poslovalnicami na račun takšnih in podobnih nepravičnosti postaja vse boljše firma za zaposlene, vedno manj pa za študente. Za uspešnost pa je nedvomno poskrbel direktor MARJAN KRANJC - MARČI. To je postaven možak, ki se mu pod nosom bohotijo lepo urejeni brki, nižje postave, vedno urejen, z dobrimi retoričnimi sposobnostmi, zadnje čase pa z vedno bolj mrkim in zaskrbljenim pogledom. Neka mlada Mariborčanka, ki se je očitno pobliže spoznala s tem gospodom, ga je opisala kot temperamentnega zapeljivca, ki mu kljub nižji postavi ne manjka nič bistvenega (v tem trenutku sem po radiu poslušal reklamo za Renault Clio "ima vse, kar imajo veliki"). Če pa k njegovemu temperamentu prištejemo še zavijanja vredne materialni položaj, pa je pravi ded. Tokrat je bilo po istem radiu že moč slišati tisto Šifrerjevo: Lepa dekleta ljubijo .... Ker je ta

človek imel najbrž ogromno stanovanjskih težav, je redno najemal stanovanjske kredite pod ugodnimi pogoji. Z vestnim seštevanjem in množenjem je nekdo, ki bi ga naj bil gmotno izigral in ne želi biti omenjen, ugotovil, da bi lahko Marjan KRANJC rešil "stanovanjsko problematiko" samo z mahinacijami, saj so bili krediti najeti v času velike inflacije. Z drugimi besedami - s pametnim nalaganjem tega denarja je zaslužil zavijanja vredne zneske.

Njegov nekdanji zagovornik (od dogodka, ki ga ne želi opisovati), Dejan MURKO, nekdanji predstavnik Univerze v Mariboru v slovenski Skupščini, je postal oster kritik Marčijevih dejanj. S tem razlogom se je potrudil in predstavil fotokopijo o trajnem najemu mercedesa 300 E 24V, vrednega 105.000 DEM, katerega plačnik je bil najemnik poslovnih prostorov v centru Maribora. Tega, da od najemnine prostora, kupljenega iz sredstev, ki bi drugače morala biti namenjena študentskim obštudijskim aktivnostim, študentje nismo dobili niti tolarja, sploh ni potrebno poudarjati. Marči pa naj bi po besedah Dejana Murka v tem primeru šel še korak dalje. Najemnik je namreč "pozabil" plačati nekaj čez 5.000 DEM mesečne najemnine, kar je študentski servis Maribor, ki ima dobro vodeno računovodstvo, ugotovil šele čez slabo leto!!! Ko pa je najemnik prostorov le dobil račun, se je odločil, da s svojimi ključi mercedesa odpelje. Marjan Kranjc je po besedah Dejana MURKA menil, da je ta avto v bistvu kompenzacija za najemnino, in si je isti avto spet prisvojil. Zadnjo besedo v tem primeru je imela policija, ki naj bi ta avto do rešitve primera odredila najemniku lokala, saj očitno niso bili Kranjčevega mnenja, da je to kompenzacija za najemnino.

Študentje smo zaradi brezrezervne podpore bivše prorektorice študentke Nataše Milohnoje (ex Meznarič) pri Univerzi v Mariboru, ki je vso to dogajanje zagovarjala in bi naj bila s strani študentskega servisa Maribor (beri M.K.) tudi honorirana, to stvar lahko le spremljali in se zgražali.

Nataša je bila tudi predsednica sveta študentskega servisa Maribor in članica komisije za obštudijske dejavnosti - kjer je celo zahtevala, da se sredstva (beri miloščina), namenjena študentom, zmanjšajo za krepko tretjino.

O tem, zakaj so hoteli študentom še zmanjšati sredstva, zakaj ima študentski servis Maribor dva mobitela in predvsem, kje in kako je deloval svet študentskega servisa in kako že z videzom službenega avta (ki se uporablja tudi v kopico neslužbenih namenov) Marjan Kranjc kaže svojo športno dušo, pa preberite v naslednji številki.

IGOR JURIŠIČ

NEVROZA.

Sama banda.

Jest

METELKOVA

KOLIKO ČASA ŠE?

Od zasedbe prostorov na Metelkovi je minilo že pet mesecev. Videli smo neskončno število kulturnih prireditev in zapletov okoli električne energije in vode, ki ju prostori večino tega časa, zaradi izklopitve, ki jih je naročila oblast mesta Ljubljane, niso imeli. Toda, ali je Metelkova sploh še aktualna oziroma v javnosti, kot problem, še prisotna? Tamkajšnji organizatorji so pred kratkim za koncerte uvedli plačevanje vstopnine, ki je presenetila široko množico ljudi, ki so

se do tistega časa na Metelkovi zabavali "for free". Število prireditev se je zmanjšalo, s številom obiskovalcev se dogaja podobno, mediji pa so na Metelkovo pozabili že takoj po končani začetni evforiji okoli zasedbe prostorov. Podpora jim je izreklo ogromno uglednih kulturnih, gospodarskih in političnih delavcev, kar pa nikakor ni pomenilo, da bi mreža za Metelkovo (oz. institucionalizirani zavod) dobila tudi kakšna denarna sredstva, ki bi lahko vsaj

delno pripomogla k uresničitvi njenega načrta formiranja večjega kulturnega centra na tem prostoru. Ljubljana tak center nedvomno potrebuje, a za zdaj še prav nič ne kaže, da ga bo v bližnji prihodnosti dobila. Prostori iz dneva v dan bolj propadajo, za obnovo pa denarja MzM nima. Kje je torej prihodnost teh objektov in ljudi, ki se borijo za svoj kotiček v enem izmed njih? Koliko časa bodo posamezniki, nadčloveško predani ideji, še zdržali v mrazu in temi, ki sta stalna spremljevalca njihovih novih domov?

Zaradi naštetih razlogov je organizacija prireditev vedno slabša (odpadli koncerti, slabo ozvočenje, nasilne vselitve). Tak tok dogodkov vodi Metelkovo, kljub njenemu fizičnemu obstoju, ki ga vsakih nekaj dni potrdi s kakšnim koncertom ali mogoče celo razstavo, v dejansko pozabo, iz katere je ne bodo rešili niti koncerti hrvaških zvezdnih rock in punk zasedb. Ali ni prav to tisto, kar si mestna oblast želi? Pustiti MzM, da propade zaradi lastne neučinkovitosti in neorganiziranosti. Torej, Metelkova, koliko časa še?

POPUSTI

KUD FRANCE PREŠEREN

Na INFO točkah ŠOU lahko dobite vstopnice za predstavo "Glumac je..." 50% ceneje. Predstava bo 27. februarja.

CD

Za igro Pohujšanje v dolini Šentflorjanski imajo za vsako predstavo 10 kart za študente po znižani ceni.

Cena karte je 250 SIT. Predstavi sta 24. in 25. februarja ob 20. uri.

SMG

Študentje lahko uveljavljajo popust na blagajni z indeksom.

OPERA IN BALET, DRAMA IN MGL

Študentje lahko z indeksom na INFO točkah ŠOU dobijo kuponček s katerim na blagajni kupijo dve vstopnici 50% ceneje. To pomeni, da za ceno ene vstopnice dobijo dve.

SNG MARIBOR

Karte se dajo dobiti po 50% nižji ceni, seveda s potrjeno študentsko izkaznico.

ŠPORT

SQUASH

ŠOU šport organizira študentsko prvenstvo Univerze v squoashu. Tekmovanje bo 26. februarja, prijavitelj pa se je potrebno najmanj dva dni prej na INFO točkah, kjer boste dobili vse nadaljne informacije. Prvenstva se lahko udeležijo vsi redni študentje.

IZPOSOJA SMUČARSKO OPREME ZA ŠTUDENTE

Smučarski servis KASTNER & OHLER (klet športne biše) sponsoja smučarsko opremo študentom, ki predložijo študentsko izkaznico in osebno izkaznico. Cena smuči in vezi je 250 SIT na dan za rekreacijske in 500 SIT na dan za najnovejše modele, snowboarda je 500 SIT na dan in cena Bigfoota je 250 SIT na dan. Kdo je rekel, da študentje ne bodo več smučali, ker nimajo denarja?

ŠOLT

ŠTUDENTSKI SERVIS ŠOLT

posluje v VI. bloku v tistem naselju. Odprt je od ponedeljka do četrta od 7.00 do 16.00, v petek in soboto pa od 7.00 do 13.00. Na delo se ne čaka v vrstah. Ob vpisu namreč poveš, kakšno delo ti odgovarja: pokličejo te po telefonu, če si iz Rožne, te poiščejo. Za vpis potrebuješ: osebno, indeks, sliko, 200,00 SIT za članarino, številko tekočega računa ali hranilne knjižice. Z vpisom v študentski servis postaneš tudi član ŠOLT-a, ki ti omogoča popuste pri vseh dejavnostih društva.

FOTOKOPIRANJE

Novost so nižje cene kopij za študente, ki so člani ŠOLT-a. Še vedno pa za vas kopirajo vsak dan od 10.00 do 20.15 ure. Rezidenco imajo v 7. bloku študentskega naselja.

TEČAJ STROJEPISJA ima isti pričetek in protokol vpisa kot jezikovni tečaj.

RAČUNALNIŠKI TEČAJI

potekajo čez vse leto in jih ob zadostni udeležbi začnejo udeleženci kadarkoli si zaželijo.

RAČUNALNIŠKA DELAVNICA

je samo odprta 24 ur na dan, pod pogojem, da delo na računalniku že obvladate. Za eno uro dela na PC-jih vam

zaračunajo 70,00 SIT, vaše remek delo pa vam tudi sprintajo na laserskem tiskalniku. Po želji ti tudi svetujejo, nudijo individualno pomoč pri delu, oblikujejo diplome, tabele in grafe...

AVTOŠOLA ŠOLT

Mladi inštruktorji so nagrajeni po uspešnosti svojih kandidatov. Cel izpit lahko narediš na kredit. Praktično lahko vadite 10 ur tedensko. Ura vožnje stane 1.150,00 SIT. Če vam je vožnja z motorjem ljubša, vam za 1.500,00 SIT/uro pomagajo tudi do tega izpita.

SELITVE IN PREVOZI

Hito in poceni vam lahko razmontirajo in preselijo pohištvo in podobne reči. Včasih uspejo razmontirati tudi sestaviti.

KAKO NAPOLNITI ŽELODEC

TOUR DE MARIBOR

Sklonjene glave v vrsti stoje ... Sali tako nekako se začne ena izmed pesmi. To inspiracijo je mogoče dobiti, ko gledaš študente, ki potrpežljivo čakajo v vrsti na državno miloščino ali takoimeno-vane bone.

Vsi študentje se drenjajo na enem prodajnem mestu (7. dom na Gosposvetski 83), ki ga premore ŠOU v Mariboru za prodajo. Drugo vprašanje pa je, za katero restavracijo bone kupiti, da boš najmanj opeharjen. To se naj z božjo pomočjo odloči vsak študent sam (zeznili te bodo tako ali tako, samo pazi, da te bodo čim manj).

In ko se študent načaka in bolj ali manj srečno izbere restavracije, se odpravi s trebuhom za kruhom, oprostite z boni h kosilu.

Dva izmed faktorjev, ki vplivata na to, kje bo študent jedel, sta tudi čas in oddaljenost restavracij. Zato ni čudno, da velika večina študentov obeduje v menzah na fakultetah in v študentskih domovih. Menze to s pridom izkoriščajo. Obroki so pičli, včasih zmanjka tega, včasih onega, skratka, bodi zadovoljen, da si sploh kaj dobil. Ko se dobro naješ (prehrano oblikuje predvsem velika količina škroba), hočeš tudi nekaj popiti in tedaj se nemalokrat sliši: "Krščenduš, saj nisem na Lentu".

Po mojem to leti najbrž na ceno pijač, ne pa na lepoto natakarič. Popoldanska malica v Želvi (menza v študentskem naselju) je tudi zgodba zase. Čaka te meni, na katerem je pet jedi. Ponavadi lahko izbiraš le med tremi. Pri vsaki jedi dobiš tudi solato in krompirček. Solata je konstantno brez okusa (včasih tudi z dodatki, prepuščeni-mi domišljiji), krompirček pa bi marsikdo definiriral kot v vodi namočen kos iverice. Da ne bo pomote, to ni pommes frites, ampak krompirček. Zraven dobiš še jajce in kos kruha, če hočeš več, pa pridi k blagajni, ti pravi natakarič s cigareto v ustih.

No, pa pojdemo dalje. Zadnjič sem se odpravil v restavracijo LAČNI NOJ. Bon je tu vreden 400 SIT, zato sem upravičeno upal, da se bom pošteno najedel. Pogledam meni: lepinje, čevapčiči, baklave, slane pite itd. Vse to je nekam

čudno opremljeno s četrtinkami, polovicami in ostalimi števili v obliki ulomka. Samo juhe je bilo 1/1. Ker me je prišla nostalgija po nekdanjem Titogradu (tam sem bil namreč v JA), sem si naročil 1/2 lepinje, 2 čevapčiča, 1/4 baklave in juho. Spremljevalka pa je naročila slano pito (v vojski smo temu rekli burek). Vse skupaj sva brez problemov pospravila in dejal sem: "Ajda mala, podimo", kot nekoč na "brdovitem" Balkanu. Restavracija Lačni osel, opsa, Lačni noj pa me ne vidi več. Te polovice in četrtine niso napolnile praznine v mojem želodcu, zato sva odšla še v Kitajsko restavracijo. Hrane se moraš tu navaditi (zelo je pikantna), postrežba pa je "brez besed". S tem mislim mahanje z rokami in kakanje na meni. Prava poezija, če ne proza, pa je restavracija TOP NJAM oz. Astoria. Če je Homer jedel v takih restavracijah, je revež Iliado napisal iz dolgočasje. Tako dolgo namreč čakaš na postrežbo. Ob poslušanju kletvic in izgovarjanju na gnečo, se ti ob naročilu ore prinese pivo ali obratno.

Najbolje je, da pribor prineseš s seboj, saj v nobenem primeru ne bo popoln. Če kadiš, si priskrbi še pepelnik, sicer ga bo zmedeni natakarič nesel dve mize naprej. Prav tako je najbolje, da vsi, ki sedite za isto mizo, naročite isto jed (zgolj da ne bo pomote).

Ko v dveh minutah pospraviš obrok (kruha niti ni bilo) in natakarič omeniš pičli obrok, ti pošteno odvrne: "Kaj nergaš, saj si plačal komaj 80 SIT." Če je tako, me zanima, kam gre ostalih 280 SIT, saj je obrok vreden 360 SIT. Prav tako je s postrežbo na dom, saj dobiš krompir, solato in meso v eni posodi. No, pa saj ni vse tako črno. V Mariboru dobiš tudi ribje jedi (Jelsa, Novi svet), lahko pa si privoščiš tudi solatni krožnik (Štajerjerc). Vse skupaj je sicer stabilizacijsko, vendar je treba priznati, da je okusno.

To je na kratko vse. Marsikaj bi se še našlo, sicer več negativnega kot pozitivnega, ampak kaj moremo. Subvencionirano prehrano pa le imamo.

MARKO DIACI

ŠTUDENTSKI SERVIS

ZAPOSLOTITVE

Za fante je na voljo standardna ponudba del, za katere je potrebno čakati v prostorih študentskega servisa. Občasno so na voljo tudi zahtevnejša dela, kot so programiranje, uporaba grafičnih programov, tehnično risanje, anketiranje... Za dekleta so na voljo dela v administraciji, med katerimi ostajajo predvsem zahtevnejše ponudbe, pri katerih je potrebno znanje s književnega ali komercialnega področja, strojepisja, nemškega oz. angleškega jezika... Ves čas so na voljo tudi

čiščenja, delo v kuhinji, prodaja, strežba v lokalih in internih bifejih...

AKTUALNO

Pojavlja se povečano povpraševanje po komercialistih oz. prodajalcih tisoč in enega artikla, popisovalcih podjetij za potrebe raznih poslovnih imenikov... S toplejšimi meseci pa postaja ponovno aktualnejša ulična prodaja, ki lahko prinese kar soliden zaslužek. Trenutno iščemo prodajalce za novo avto-revijo. Izhodiščne cene študentskega dela v februarju se gibajo med 250 in 700 SIT/uro, odvisno od vrste, težavnosti in trajanja dela. Za strokovna dela je najnižja izhodiščna cena 600 SIT/uro.

INFORMACIJE

o zaposlitvah, za katere potrebujejo več študentov ali pa zahtevajo posebno znanja, objavljajo tudi na naslednjih točkah:

- info točke v študentskih naseljih in na Kersnikovi 4,
- prodajna mesta bonov,
- oglasne deske na fakultetah.

INFORMACIJE

Študentski servis nudi svojim članom brezobrestno dvomesečno posojilo. Višina pomoči znaša 30% od zajemčnega osebnega dohodka v predpreteklem mesecu, dobijo pa jo lahko študenti, ki so v zadnjih šestih mesecih prejeli vsaj eno izplačilo prek študentskega servisa. Trenutna višina posojila je 7.950 SIT.

Njam Njam

AAA FER	130	313
Agrobar	130	330
AM Trade	135	360
Art klub	220	500
Bežigrad, DD	120	300
BF Domžale	155	320
Črnuče	245	500
Čučnik	150	360
Dairy Queen	140	320
Daj - dam	125	385
Deri	120	300
DIC ⁿ	65	245
Figovec	335	590
Halo pizza NA DOM	215	490
Ica	180	380
Inter Europ	115	330
Intermarket	150	350
Katrea (Ilirija)	195	420
Ko-Ra bar	225	450
Klasje	115	335
Litostroj, Strojna	120	300
Ljubljana	130	370
Maxi Market	200	450
McDonald's ⁿ	120	400
Novi Marn	150	350
Novo mesto, DD ⁿ	120	300
Novo mesto, SŠZT	215	450
Papino NA DOM	265	470
Parma ⁿ	130	310
Pinki - Bežigrad	140	340
Pinki NA DOM	260	480
Pizza Novica NA DOM	235	490
Plava Laguna	205	430
Plečnikov hram	180	400
Poljane, DD	80	260
Resta	135	340
Salezijanski zavod	80	260
Semenišče ⁿ	80	260
Vič	150	350
Vič, DD	80	280
Vinska trta	130	330
Železničar, DD ⁿ	60	20

Opombe

N - Samo za notranje študente, tj. študente, ki tam živijo oz. študirajo

5 - Največ pet bonov na mesec *

NA DOM - največ pet bonov v kombinaciji na mesec

Prodajna mesta

Kersnikova 4: pon. - čet. 8:00-19:00, pet. 8:00 - 14:00. tel.: 318 454

Rožna dolina: blok IV, pon. - pet. 8:00 - 12:30, tel.: 271 473

njaMB njaMB

Emavs	60	340
EPF	50	320
Halo pizza	70	360
Ježek	80	340
Kitajska restavracija	90	370
Kolodvorska restavracija	60	340
Korotan	80	350
Lačni noj	130	400
Pedagoška fakulteta	50	320
Pohorje	110	380
Slavija	130	400
Stephenson	110	370
Škorec	100	370
Študentski domovi	50	340
Tehnična fakulteta	50	320
Top njam	90	360
Visoka kmetijska šola	40	320

K4

23.2.	22.00	PURE LAINE (koncert) (ameriški cestni rock z avstrijskih avtocest) Cena vstopnice je 400 SIT za študente in 700 SIT za neštudente, za imetnike članskih izkaznic prost vstop.
27.2.	22.00	LADO LESKOVAR (koncert) (še en nastop v seriji oldies goldies Roza diska) Poseben cenovni režim! Vstop z letno roza izkaznico.
28.2.	22.00	ACID JAZZ PARTY (najnovejša londonska scena v Ljubljani) Cena vstopnice je 150 SIT za študente in 200 SIT za neštudente, za imetnike članskih izkaznic + 1 gosta prost vstop.
1.3.	22.00	ORLEK (koncert) (trboveljska reakcija na Poguese in Toma Waitsa) Cena vstopnice je 300 SIT za študente in 500 za neštudente, za imetnike članskih izkaznic prost vstop.

tedenska shema

pon.	22.00 - 2.00	Od K4 do večnosti (experience of hip-hop & jazz) Cena vstopnice je 150 SIT za študente in 200 SIT za neštudente, za imetnike članskih izkaznic + enega gosta vstop prost.
tor.	22.00 - 2.00	Jim Beam scena Cena vstopnice 150 SIT za študente in 200 SIT za neštudente, za lastnike članskih izkaznic + enega nelastnika vstop prost.
sre.	22.00 - 2.00	Cesta 66 (rockerski maraton med 1950 in 1996) Cena vstopnice je 150 SIT za študente in 200 SIT za neštudente, za imetnike članskih izkaznic + enega gosta vstop prost.
čet.	22.00 - 3.00	Studentski ritm'n'žur (zelene zamorklje, dugme čevapčiči in irsko pivo) Cena vstopnice je 200 SIT za študente in 300 SIT za neštudente, za imetnike članskih izkaznic prost vstop.
pet.	22.00 - 4.00	Red Bull energy party (med stroji, meglo, energijo Red Bulla in rock'n'rollom) Cena vstopnice je 200 SIT za študente in 250 SIT za neštudente, za imetnike članskih izkaznic prost vstop.
sob.	21.00 - 4.00	Sunless saturday (MTV sonce noče zaiti) Cena vstopnice je 200 SIT za študente in 250 SIT za neštudente, za imetnike članskih izkaznic je prost vstop.
ned.	22.00 - 4.00	Roza disko (nedeljska gay scena) Poseben cenovni režim! Priporočajo nakup letne roza izkaznice.

KUD

22.2.	21.00	SAMO JUREČIČ - SLOVENIJA MOJA DEZELA , otvoritev razstave, ki bo odprta do 15. marca.
23.2.	20.00	Vesela znanost/ ciklus predavanj OKOLJE - RUDI ROZMAN: NACIONALIZEM - PRO ET CONTRA
24.2.	21.00	PODJETJE ZA PROIZVODNJO FIKCIJE - ŽENSKA V RDECEM
25.2.	21.00	PODJETJE ZA PROIZVODNJO FIKCIJE - ŽENSKA V RDECEM
27.2.	20.00	ZIJAH SOKOLOVIČ - GLUMAC ... JE GLUMAC ... JE GLUMAC
2.3.	20.00	Vesela znanost/ ciklus predavanj OKOLJE - JANEŽ KOZELJ: KOMPLEKSNOŠT GRAJENEGA OKOLJA
4.3.	21.00	GLEDALIŠČE ANE MONRO - VARIETE
5.3.	17.00	TRNKOVA SABOTAŽA - otroška lutkovna predstava
9.3.	20.00	Vesela znanost/ ciklus predavanj OKOLJE - PETER SKOBERNE: VARSTVO NARAVE

ŠKUC

19.2. do 4.3. SVETLANA JAKIMOVSKA - RODIČ, slike

Ljubljana pod mlečno cesto

Heavy v LJUBLJANI

Koncert skupine PARADISE LOST in predskupine CROWBAR v menzi študentskega naselja v Rožni dolini.

Koncert je uspel! Vedno svojemu trendu zvesta publika je do zadnjega kotička napolnila uboga jedilnico, ki je gostila svetovno glasbeno-scensko-death-melodično-metal-gotsko skupino Paradise Lost iz Halifaxa v Veliki Britaniji. Kot predskupina so nastopili američani iz New Orleansa Crowbar, ki naj bi bili eden izmed najprespektivnejših bandov v heavy metalu.

Po uvodnem žaganju trasharjev CROWBAR, debe-

lih in ostudnih fantov (vsekakor so eden izmed najatraktivnejših bandov heavya) so nastopili Paradise Lost, ki znajo igrati tudi kitarske solo vložke. Novi, jutrišnji metal bo kot to izgleda pri buldogih Crowbar, ostal brez le teh.

Kar se tiče Paradise Lost, je njihova edina plošča, ki je vredna poslušanja, njihov prvenec **Lost paradise**. Takrat še bolj mladi in energije polni fantje iz pokrajine Yorkshire, so si takrat zakoličili mesto v

EMIL JUSIČ

eliti R'N'R (beri HM). Publika pa je menda podivjala in Paradise Lost so postali mega zvezde in sedaj stojijo ob boku Metallici in Sepulturi... Paradise Lost sedaj namesto, da bi igrali tisto kar najbolj znajo, to je Energy metal, igrajo neke vrste gotske lestvice! Fuck off...

Crowbar prihajajo iz mesta kjer heavy ni bil nikoli doma. Hvala bogu! Crowbar niti najmanj ne zvenijo kakor metal band. Vse skupaj je le igra klišejev...

Sound je bil OK. Pivo je stalo 200 SIT Folk se je mega zabaval. Incident po heavy metalsko je bilo veliko. Gothic Metal sem si predstavljal drugače.

Heavy metalci se H ne bi smeli nikoli poročiti...

DEVIL K.

TINA HAUSER

En Paradajz v akciji

DRAMA

23.2.	19.30	Shakespeare: KRALJ HENRIK IV.
24.2.	19.30	Shakespeare: KRALJ HENRIK IV.
26.2.	19.30	Frisch: DON JUAN ALI LJUBEZEN DO GEOMETRIJE
28.2.	19.30	Ibsen: ROSMERSHOLM

mala drama

22.2.	20.00	Allen: ZAIGRAJ ŠE ENKRAT, SAM
23.2.	20.00	Jesih: LJUBITI
24.2.	20.00	Torkar: BALADA O TAŠČICI
25.2.	20.00	Nicolaj: BLAGI POKOJNIKI, DRAGI MOZJE

OPERA

23.2.	19.00	Verdi: RIGOLETTO
26.2.	19.00	Bizet: CARMEN

CD

predavanja

22.2.	19.00	dr. P. Viktor Papež OFM in prof. Pavle Kogej: LOCITVE (ZAKONOV) ZDAJ SO CASI?
23.2.	18.00	DELAVNICA MARKA POGACNIKA 1994
24.2.	19.00	Aleš Debeljak: "SVETA VOJNA" IN ISLAM

predstave

22.2.	20.00	Henley: ZLOČINI SRCA
22.2.	20.00	BETONTANC: TATOVI MOKRIH ROBCKOV
23.2.	20.00	BETONTANC: TATOVI MOKRIH ROBCKOV
24.2.	20.00	Cankar: POHUJŠANJE V DOLINI SENTFLORJANSKI
25.2.	20.00	Cankar: POHUJŠANJE V DOLINI SENTFLORJANSKI
27.2.	18.00	Slade: OB LETU OSOREJ

koncerti

25.2.	20.00	KONCERT SIMFONIKOV RTV SLOVENIJA, Laurent Petitgirard - dirigent, Narciso Yepes - solo kitara, Božo Rogelja - solo oboa (Rodrigo, Ibert, Chausson)
1.3.	19.30	CAMERATA ACADEMICA, Salzburg, Sandor Vegh - dirigent (Mozart, Haydn, Schubert)
3.3.	20.00	KONCERT ORKESTRA SLOVENSKE FILHARMONIJE, Tetsuji Honna - dirigent, Peter Rosel - solo klavir (Zemlinsky, Mozart, Ravel)

CD...

- 4.3. 20.00 KONCERT ORKESTRA SLOVENSKE FILHARMONJE, Tetsuji Honna - dirigent, Peter Rosel - solo klavir (Zemlinsky, Mozart, Ravel)
- 8.3. 21.00 JAZZ '94 - DINO SALUZZI FAMILY

priređitve

- 26.2. 9.00 DELAVNICA HUI QUING WANG - TECAJ O KITAJSKI KULTURI
- 5.3. 9.00 DELAVNICA HUI QUING WANG - TECAJ O KITAJSKI KULTURI

razstave

- od 7.2. do 20.3. JOŽE CIUHA: IZ PARIŠKEGA ATELJEJA, slike
- od 23.2. do 20.3. MODNA FOTOGRAFIJA, v sodelovanju z revijo ARS VIVENDI
- do 27.2. RINALDO OLIVIERI: OD IDEJE DO OBJEKTA

GLASBENA MLADINA

- 25.2. 19.00 grad Grimsče na Bledu GRAJSKI OBISKI, Kvartet rogov SGS v Ljubljani, prof. Metod Tomac - mentor. Vstopnine ni.
- 1.3. 18.00 Cankarjev dom - Linhartova dvorana JAZZ, Koncert z orkestrom BIG - BAND RTV Slovenija, Alojz Kranjčan - dirigent, Jani Kovačič - povezovalac. Cena vstopnice je 400 SIT, za študente 200 SIT.
- 2.3. 10.00 Cankarjev dom - Linhartova dvorana JAZZ, Koncert z orkestrom BIG - BAND RTV Slovenija, Alojz Kranjčan - dirigent, Jani Kovačič - povezovalac. Cena vstopnice je 400 SIT, za študente 200 SIT.
- 2.3. 18.00 grad Tivoli MGLC MUZA PRIMUZI, Trio MAG. Vstopnine ni.
- 2.3. 18.00 Vodnikova domačija MINI KONCERT, Miro Božič - orglice, Tanja Žužek - klavir. Vstopnine ni.

KINO premiere

- 24.2. KOMUNA
Clint Eastwood: POPOLN SVET

KINOTEKA

- 22.2. Bogdanovič: MASKA (Mask)
- 22.2. Retrospektiva Franceta Štiglic: TRST
- 23.2. Bogdanovič: MASKA (Mask)
- 23.2. DeMille: SEVEROZAHODNA KONJENISKA POLICIJA (Northwest Mounted Police)
- 24.2. Cassavetes: SENCE (Shadows)
- 25.2. Golan: JABOLKO (The Apple)
- 26.2. Cozzi: HERKUL
- 28.2. Program Arhiva RS (dokumentarni filmi)
- 28.2. DeMille: ŽANJI VETER (Reap the Wild Wind)

V balonu po Sloveniji

MARIBOR SNG

- 22.2. 19.30 Alighieri - Prokič - Pandur: LA DIVINA COMMEDIA - INFERNO
- 23.2. 21.00 Koncert Vlada Kreslina: NAJLEPŠA LETA NAŠEGA ŽIVLJENJA
- 24.2. 21.00 Koncert Vlada Kreslina: NAJLEPŠA LETA NAŠEGA ŽIVLJENJA
- 25.2. 19.30 Alighieri - Prokič - Pandur: LA DIVINA COMMEDIA - PURGATORIO
- 26.2. 19.30 Alighieri - Prokič - Pandur: LA DIVINA COMMEDIA - PURGATORIO
- 27.2. 19.30 Alighieri - Prokič - Pandur: LA DIVINA COMMEDIA - PARADISO
- 28.2. 19.30 Alighieri - Prokič - Pandur: LA DIVINA COMMEDIA - PARADISO

KLUB ŠKOFJELOŠKIH ŠTUDENTOV

Klub škofjeloških študentov je stanovska organizacija, ki po svojem obsegu in aktivnostih prerašča marsikatero drugo, bolj "opazno" združenje. Delovanje kluba je bolj ali manj prikrito in utegne se zazdeti, da je brucovanje nemara edina prireditve, s katero študentje javnosti vsako leto namignejo, da se v njihovem klubu vendarle nekaj dogaja. Pa še zdaleč ni tako. Če bi pod vsemi izvedenimi in načrtovanimi aktivnostmi potegnili črto, bi lahko dejali, da je delovanje kluba prav zgledno. V lanskem letu je bilo izpeljanih kar nekaj izletov (Gardland, smučanje v Avstriji), ogledov gledaliških in filmskih predstav (Klinika Tivoli d.o.o., filmsko gledališče), srečanj ter športnih prireditev (teniška turnirja, redna tedenska rekreacija). Zamisli za najrazličnejše aktivnosti, ki bi popestrile študentsko življenje in pripomogle k boljšim delovnim pogojem, je malo morje, njihova neizvedba pa je predvsem posledica dejstev, da je klub še vedno "na cesti", pristojni pa za prostorske težave študentskega kluba nimajo kaj dosti posluha. Tako smo brez obrazložitve vnovič ostali brez težko pričakovanega prostora, ki smo si ga obetali na mestnem trgu, nad krčmo Mihol. Morda vlada napačno prepričanje, da študentje potrebujemo pros-

tore le za zabave in pijančevanje, kar pa je pri našem prizadevanju povsem drugotnega pomena. Prostor bi bil v prvi vrsti namenjen študiju, srečanjem, predavanjem, kulturnim dejavnostim kot so razstave, nastopi; tehnična oprema, predvsem računalnik, bi bila na voljo vsem, zlasti tistim, ki si tega sami ne morejo privoščiti in nenazadnje, prostor bi bil namenjen za sestanke, ki sedaj potekajo v gostilni Srčni As in Prajerca, kjer pa je vzdušje zelo "neštudentsko". Poleg mrzličnega iskanja prostorov ter ustaljenih športnih, kulturnih in drugih aktivnosti, študentje tedensko prirejamo enourno oddajo na Radiu Žiri, za enkrat izmenoma s Klubom poljanskih študentov. S postavitvijo prvega javnega računalniškega BBS-a v Škofji Loki, ki je ob prehodu v "informacijsko" dobo vsaj tako pomemben kot knjižnica, pa načrtujemo povezavo Škofje Loke s podatkovnim omrežjem. Škofja Loka je dovolj blizu študijskega središča, da se študentje dnevno vračajo domov in hkrati dovolj daleč, da lahko deluje kot samostojen center obštudijskih dejavnosti, torej - ravno prav za delovanje kluba, kakršen je KŠŠ. Zanimanje študentov za delovanje kluba to kvečjemu potrjuje.

KŠŠ

CELJE SLG

- 24.2. 11.00 Pirandello: KOT ME TI HOČEŠ
- 25.2. 19.30 Torkar: REVIZOR 93, PG Kranj v Dnevih komedije
- 26.2. 19.30 Gavran: MOŽ MOJE ŽENE, KD Španski Borci Ljubljana v Dnevih komedije
- 28.2. 19.30 Goldoni - Rozman: SLUGA DVEH GOSPODOV, gostovanje v Žalcu
- 5.3. 16.00 Veras: ZELENA KAPICA
- 7.3. 10.30 Pirandello: KOT ME TI HOČEŠ
- 8.3. 10.00 Goldoni - Rozman: SLUGA DVEH GOSPODOV
- 8.3. 15.30 Goldoni - Rozman: SLUGA DVEH GOSPODOV

HUM STRELIŠČE

- 23.2. 20.30 GODFATHERS (England) Predskupini: EGO MALFUNCTION (Ljubljana) ALANFORD & MR. GREGOR (Nova Gorica)

KOPER MKC

- 14.2. CUT
Gregor Belušič in Marko Breclj sta sestavila program za Festival Stari rock 94, ki se ima zgoditi 12.3.94 na Metelkovi, s predpremierno verjetno v MKC, dan prej.

CELJE KLJUB

10. - 31.1. Café Galerija Kljub OFMAN ALEŠ (grafike)

IDRIJA KANON

- 25.2. NIET

KOČEVJE

- 26.2. NIET

IL. BISTRICA MKNŽ

- 25.2. 18.00 kulturna prireditve za begursko in ostalo mladino: lutkovna skupina FRU-FRU s priredbo Rdeče Kapice
- 4.3. NIET

NOVA GORICA CRMK

- 4.3. NIET

DIMENZIJA ZVOKA

ZA VAS SE TRUDI IN UŠESA MUČI TERENS ŠTADER

DIDJITS: QUE SIRHAN SIRHAN (TOUCH & GO)

Iz plošče v ploščo, iz mini LP-ja v album, in iz leta v leto postaja vse bolj jasno, da čikaški trio Didjits ne bo nikoli ponovil mojstrovine "Hornet Pinata" iz leta '89. Na albumu "Que Sirhan Sirhan", ki potrjuje njihovo navezanost na bizarne naslove, suknjiče, kravate in obleke pevca, kitarista, producenta in vodje benda Reggija Stiggsa. Od 11 ultra kratkih pesmi je katastrofalno le ena poslušljiva, dokončana in zaokrožena. Še več, "Judge Hot Fudge" je tako prekleto dober komad, da si zaželite nabaviti singlico, na kateri bi ta pesem zasedla obe strani vinila. Kljub temu, je njihov obstoj še vedno upravičen, vsaj zaradi opozicije, ki jo predstavljajo pocukranim in šabloniziranim dolgočasem.

EGO MALFUNCTION: EGO MALFUNCTION (VINILMANIJA RECORDS)

Ljubljanski Ego Malfunction sicer vejo, katera je njihova najljubša barva, imajo originalno črnega pevca, glasbeno preteklost, pihalno sekcijo ter deset zapomnljivih pesmic, toda kaj, če ne znajo dokazati, da so ritem, barva in duša eno. Kot pri Lennyju Kravitzu je moč začutiti in opaziti pomanjkanje lastne identitete. Jon Spencer, trenutno osrednja osebnost newyorške avantgardno rockerske srenje je povedal: "Če preveč razmišljaš o tem, kako zveni tvoja skupina, če se preveč ravnaš po svojih vzornikih, potem izveniš kot Red Hot Chili Peppers." Ego Malfunction in njihov solidno odigrani in prav tako producirani funk-rock-metal... crossover pa izvenijo kot podalpski Living Color. Če je to vaša skodelica čaja, ne oklevajte, saj boste dobili točno to, kar ste naročili.

MESSERSCHMITT: SHAKE THAT THING (LISTEN LOUDEST)

Nastop na Novemu Rocku '92, njihov lanskoletni koncert v MKNŽ-ju v Ilirski Bistrici, posnetka, izšla na kompilaciji TRIP Zone, ter podatek, da so za potrebe

nekega "špila" v Nemčiji pripravili repertoar dobrih tridesetih blues standardov, da ne omenjam spremembe zasedbe (danes ni več enaka kot na NR '92), skratka - vse je dalo slutiti, da bo druga plošča Messerschmittov zaplula v počasnejše, nekoliko bolj glenaste, če ne bolj konformistične vode. Že tradicionalističen naslov Shake That Thing sam potrjuje moja predvidevanja. Ovitek plošče sicer ohranja na prefinjen način navezavo na neoklasicizem prvenca Foxxin', toda po preposlušanju desetih pesmi na Jim in Beam straneh, postane

jasno, da Messerschmitt ne zvenijo več v sozvočju z svojim izvirnim atributom Maximum Highway R'n'R. Toda, ali je sploh upravičeno govoriti o Messerschmitt kot celoti, ali ne bi bilo bolj upravičeno govoriti o Mirotu Kusasiću in njegovi spremljevalni skupini? Ne želim zaničevati prispevka novih članov skupine, a ko na odru vodja skupine dvigne roko v znak opozorila, se ostali praviloma ustavijo. Člani zasedbe iz časov albuma Foxxin' so si bili kar enakopravni, kar je mogoče tudi razlog, da je skupina takrat razpadla, toda Messerschmitti so takrat zveneli in v živo in na plošči bolj konsistentno, kompaktno, mišičasto in vznemirljivo. Če je na LP-ju Foxxin' poslušalcu zmanjkovalo sape in ga je plošča s svojo ostrino in hitrostjo prehitela, ali celo povozila, potem na Shake That Thing te nevarnosti ni. Za ohranjanje dinamičnosti albuma in za razbijanje določene monotonosti voznega reda so tokrat zaslužne priredbe (Willie Dixon 1.5, J.L.Hooker 1, Stones 1.5), katerih izpostavljenost, čeprav je sugestivna, se nevarno približuje dominantnosti nad avtorskim materialom. Pri slednjem - večinoma AC/DCjevsko obravanim - izstopa umirjeno poskočna Jim Beam Boogie Stomp, kjer je honky kitaro in klavir prispeval Romeo Spoons Vomlija, medtem ko so si ostale pesmi rahlo preveč podobne, da bi ognjevito potegnile, kot pred tremi leti Miss Jackie Daniels ali Today. Toda predpostavljam, da vsi poznate formulo $e = mc^2$ oz. teorijo relativnosti. Potemtakem veste, da je ta recenzija napisana v relativni tonaliteri in da so Messerschmitti še vedno resen in nevaren R'n'R bend ali natančneje resna in nevarna Blues Rock skupina, saj jim njihova narava ne dovoljuje ničesar drugega. Konec koncev ne bi presenetilo, če bi Messerschmitt v bližnji prihodnosti postali istrski George Thorogood & The Destroyers.

PSIHOMODO POP: SREBRNE SVINJE (CROATIA REC., NAPRODAJ VINILMANIJA)

Obstaja velika razlika med tistim, kar so Psihomodo Pop bili pred snemanjem prvenca "Godina Zmaja", kratek čas po njegovem izidu, in med tistim, kar so postali za tem. "Sexy Magazin", drugi LP, ki je ta prepad neznansko razširil, je komercialno izredno uspel. "Tko je ubio Mickeyja Mouseja?" je epizoda, ki so jo, prav tako kot skupina sama, v istem hipu pozabili vsi tisti, ki so jo gledali. Z novim CD-jem "Srebrne Svinje" na katerem je producenta Piku Stančića, s svojo prisotnostjo zamenjal razvpiti mojster fotografije Lupino in jim podaril nekaj laibachovsko militantne glamourozne odločnosti, se želijo Gobac & Co. "vrniti v garažo". Ampak... Vrniti se v garažo je enako težko in skorajda nemogoče v enaki meri, kot je v tem prostoru težko in skorajda nemogoče obogatiti se z rock'n'rollom. Psihomodo je nekoč res bil nor, toda zdaj je le slaba kopija samega sebe in bo to za vedno tudi ostal. "It's Too Late, Baby. It's Too Late. How Many Times Have I Told You Baby, It's Too Late." - Johnny Thunders & David Jo Hansen (NY Dolls 1974).

ZA ZMERI SKREGANI: "WHAT" (SAMOZ., DIST.VINILMANIJA)

Zgodba pravi, da so Za Zmeri Skregani nekje in nekako izgubili trak z željenim

miksom in da so potem na svoj kasetni prvenec uvrstili slabšo in manj karakterno verzijo. Originalne posnetke so najdlji potem, ko je kasetna že bila izdana. Ampak to je njihov problem. Pri ZZS pogrešam ravno in predvsem nabitejšo produkcijo, saj njihov spevno tekoči punk potrebuje oster in čist zvok, ki bi na studijskih posnetkih pričaral energičnost in zagnanost njihovega živega nastopa. Namreč, v živo ZZS ne le da zvenijo, temveč tudi izgledajo kot skupina, ki jo sestavljajo štirje mlajši bratje članov D.O.A., Stiff Little Fingers, Buzzcocks in Replacements. Veselo vas zabavljajo tričetrt ure, da bi na koncu zahtevali še. Doseči tovrsten učinek kaseti What, kljub potencialnim hitom kot so "I'm Going Home" in "Just What I Want", na žalost ne uspe več kot trikrat. Škoda, po eni plati zato, ker so nosilci zvoka narejeni prav za ta namen, po drugi pa zato, ker so ZZS skupina, ki si to zasluži.

Slovenska provinca se je prebudila iz dolgoletnega glasbenega spanja in to je več kot dobra novica.

ZZ TOP: ANTENNA (RCA, NAPRODAJ VINILMANIJA)

Kam je izginil vesoljski hot rod z naslovnice albuma ZZ Top? Ali jim je ena tistih dolgonogih blondink sumljivega IQ-ja ukradla ključke, s katerimi so se tako močno afnali v video spotih? Ali so ga izgubili v neki lasvegaški igralnici? Kakorkoli že, ZZ Top so se vrnili na planetek, s katere so se leta '69 odpravili na hard blues rock odisejajo. Kot navadni smrtniki so Billy Gibbons, Frank Beard, Dusty Hill in Bill Ham pogledali v središče svojega duha in bojda ugotovili, da satelitske televizijske antene niso pravzaprav nikoli sodile v njihova življenja, da je vse to bila le vizualna iluzija, in da se oni v resnici spomnijo le železne, velikanske, električne, radioaktivne in nadvse teksaške radijske antene, ki je bila zasajena prav tam in jih je nekoč seznanila s tistim norim ritmom, ki ne dovolji spanja. Po albumih Afterburner in Bold Recycler, ki stojijo na meji znosnega obupa, so se ZZ Top odločili preveriti, koliko rock'n'rolla je ostalo v njih samih. In to ne zato, ker v njihovih žilah teče kri Billyja William Bonnyja Kida, ampak zato, ker druge izbire preprosto niso imeli. (Spomnite se se, da so The Black Crowes zapustili mesto predskupine na njihovi turneji, saj s takšnimi "prodanimi tipi" niso želeli več igrati.) Novi album, Antenna, je tisto, kar je trio moral že zdavnaj posneti, saj je končno od dvanajstih pesmi mogoče poslušati sedem. Kitara je bolj mišičasta kot kdaj koli, bobni imajo najbolj naraven zvok v zadnjih desetih letih, vokal se druži z besnimi psi, toda temu navkljub bodo njihov Zvok, Okus in Vztrajnost brez pomoči MTV-ja dosegli le neznatne rezultate. In to zato, ker so njihove brade nepopravljivo preveč parfimirane.

PRIHAJA NIRVANA

LJUBLJANA, HALA TIVOLI, 27. FEBRUAR

KUPON

GAMBIT

KUPI KRŠ IN PRIHRANI ŠE 15%

INSAINI IN THE BRAIN

AS WE GO A LITTLE SOME' LIKE DIZ

- RAP KOT VEJA CDjev -

1,2...Check it Out...1,2...Alright, we are ready..Chuck D. Rapper No.1 na svetu, vsaj zame osebno. Leader Public Enemy. Oče ameriških črncev, vsaj tistih na vzhodni obali. Tistile 1,2... reče ponavadi na koncertih, ko preizkuša mikrofona. Mene zanima, kje je tisti CD, ki so ga najavljali že na CDju iz leta 92 (Greatest Misses). Na tem mestu pa bom pregledal nekaj bolj aktualnih CDjev zadnjega časa.

BOSS : BORN GANGSTAZ

Boss je definitivno ena najboljših, če ne najboljša ameriška rapperka. Konkurenco ji (vsaj na MTV) dela Queen Latifah, ki pa je usmerjena bolj feministično in dela precej bolj popy glasbo kot pa Boss.

Kakšno glasbo dela Boss?

Hardcore. Gangsta rap v skoraj najtršem pomenu besede. Tisti, ki kaj spremljate MTV, ste najbrž že videli komada Deeper in Recipe. By the way, Recipe je na CDju spremenjen v Recipe Of A Hoe. (Logično; refren je 'Ya gotta let a Hoe be Hoe'). Vendar me zanima, zakaj tale cenzura pri videu ni prisotna tudi na CDju; saj ne da bi imel kaj proti.

CD je precej zanimiv. Mogoče kaže Boss samo sebe kot malo (pre)veliko šefico, ki ji ni para in strelja naokrog s puškami in pištolami in še kaj bi se našlo. Ne vem, kako je to mišljeno: kot feminizem ali kot življenje v getih, slamih in podobnih rečeh. Čudno izpadejo tudi 'vločki iz življenja' ali kako bi jim rekel. Sploh tisti iz trgovine, ko se sliši samo zvonec blagajne in pogovarjanje ljudi, potem je vsega konec.

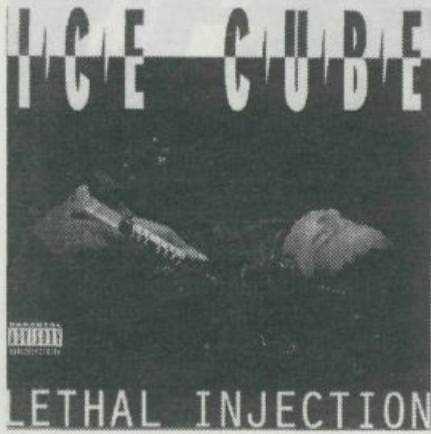
Mogoče vse tole do sedaj zveni kot raztrgancija tega CDja, ampak to sploh ni bil moj namen. Born Gangstaz je čisto v redu CD in se ga sicer res lahko kmalu naveličaš, če nisi vajen trdega hardcore gangsta rapa, če pa ti je taka glasba všeč, potem navali narod! Boljšega ženskega rapa trenutno na trgu (še) ni.

ICE CUBE : LETHAL INJECTION

Kratka zgodovina Ice Cube, ki mi je dostopna. Začel je kot eden izmed tistih 'usmerjenih črncev' Niggers With Attitude, kjer je imel vlogo nekaj takega kot Chuck D pri P.E., mogoče malo manj. Tam je rapal s standardno hitrostjo N.W.A. in svet prestresel s kar nekaj kosmatimi komadi (

Fuck The Police, Gangsta Gangsta itd), potem pa so N.W.A. razpadli (šmrc) in Ice Cube je začel svojo kariero, ki mu je zelo lepo uspela. Umiril se je, sedaj rapa bolj počasi, tako da ga lahko tudi smrtniki, nevajeni Das EFXov ali kakšnih podobnih nabritih mašin razumemo. In kaj je naredil do sedaj?

Jaz imam njegove zadnje tri CDje, Death Certificate, The Predator (nekaj je še vedno na Billboard Rap Singles) in tegale zadnjega, še precej svežega Lethal Injection. Mislim, da je pred Death Certificate naredil še nekaj, a ne vem kaj. Sem pa tegale Lethal... in Death... dobil skoraj istočasno, in jih bom zato malo primerjal.

Ko slišiš Death Certificate, dobiš občutek, kot da je na njem glasba, ki nekako ne sodi v ta čas. Je vse preveč ritmov, ki niso podobni pravemu bobnanju. Rap in besedila pa so povsem na mestu. Njemu sledi The Predator, ki je v deželi nam ljubi povzročil med rapperji tisto vzdušje 'ja a bo že enkrat prišel k nam ali ja?', in Prav tako Lethal Injection. Oba CDja sta narejena tako zelo dobro, da se skoraj ne sliši, da to niso pravi bobni ampak ritem mašina. Stvar je res super. Moram reči, da je Ice Cube s tem do sedaj zadnjim CDjem zelo prijetno presenetil in da se CDja že po večtedenskem poslušanju še nisem naveličal. To pomeni, da je stvar narejena zelo dobro in če kjerkoli najdeš katerega od teh treh CDjev, potem ga takoj prijavi.

CYPRESS HILL : BLACK SUNDAY

Vsi pravi rapperji gotovo poznate Cypress Hill, ki so že pred nekaj časa najavili svoj prihod s CDjem, ki nima imena. Na njem je 21 komadov, ki so narejeni podobno kot CD Fear Of A Black Planet od P.E. (teh primerjav se sploh ne morem zenbiti). Skratka, zelo dinamično in povezano. Tale Black Sunday pa je narejen drugače. Precej komadov je narejenih zelo posamezno, nepovezano z ostalimi in ciljajo na to, da bi postali singli. To je za sedaj uspelo **Insaine In The Brain** in **I Ain't Goin' Out Like That**. Cypress Hill so v Billboardu bili izbrani kot rapperji leta '93 in so torej poželi velik uspeh, glede na to, da prihajajo iz skrajno revne četrti in imajo videz kot ZZ Top (dolge brade itd). Glasba na CDju je precej drugačna od vsega, kar slišimo zadnje čase v rap krogih in mogoče nekako mistična, s precej dolgimi ambientalnimi uvodi in izvodi, kar nekoliko spominja na techno zvrst - ambientaliko. Imajo čisto svoj stil, ki mi nekako ne paše ravno najbolj. Pred nakupom CDja pa bi mogoče svetoval malce daljše poslušanje.

ONYX : BACDAFUCOUT

Onyx, še pred nekaj leti punkerji in ballheadi, sedaj rapperji in ballheadi, so prišli, presenetili, on, kot kaže, tudi odhajajo. SLAM! se je imenoval njihov največji hit, za katerim je prišel še Shiftee. Neartikularni rap z ogromno mero zajebancije in prepovedanih besed, to bi bila na kratko predstavitev tega CDja. Scratch je čisto nekaj posebnega, vedno so uporabljene le najvišje frekvence na ploščah in je dodan le kot ozadje pri komadih. Dokler jih ne spoznaš (slišiš) bolje, ti ponavadi niso všeč. Tudi meni niso bili. In šele ko slišiš cel CD, ti postanejo res good. O njih praktično ne morem povedati nič več drugega, le to, da so vredni nakupa.

LUKA ROMIH

SONČNI DAN ZA BOŠTANJ

AKADEMSKI KLUB DOBRIH VIBRACIJ SEVNICA je v sodelovanju z DPZN KO-

Povratek v rockovske vode sproži POLSKA MALCA (Krško). In to dobesedno. Zdaj

PER sta 29.

1. 94, v

ma j h n i

vasi Boš-

tanj blizu

Sevnice,

predstavila

G A L A

KONCERT

"POSAV-

SKE KRI-

Z ANTE-

ME". Pred

spoštovanja

vredno

publiko se

je na odru

predstavilo

šest sku-

pin: štiri

posavske

in dve hr-

vaški. Ozvočenje

je bilo izvrstno,

prisotnih

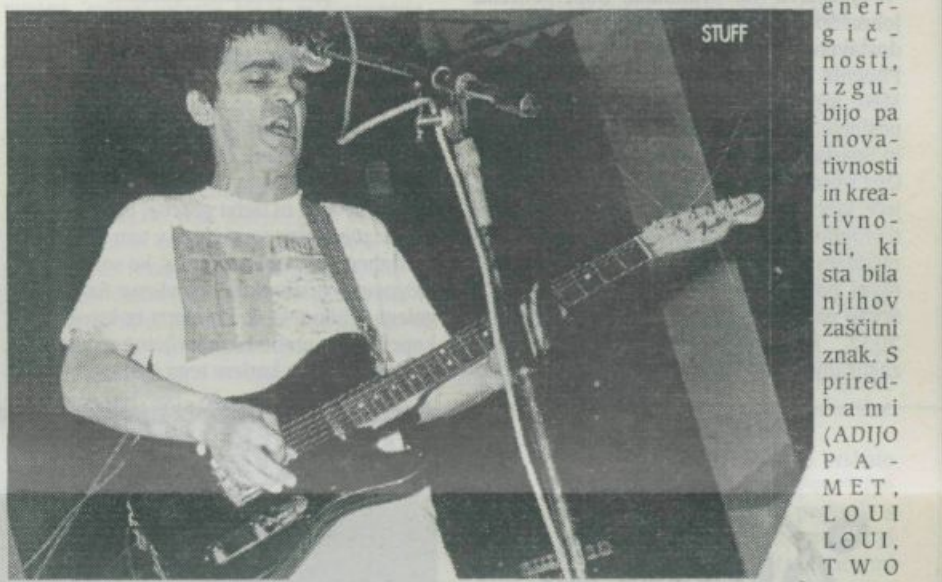
okoli 150 ljudi,

pojavi pa so se tudi posebni

petčlanski, z dvema kitarama in tremi vokali, se vrnejo k izvoru rokenrola. Pridobijo v

energičnosti, izgubijo pa inovativnosti in kreativnosti, ki sta bila njihov zaščitni znak. S priredbami (ADIJO P A - MET, LOUI LOUI, TWO LIPS

gosti-gledalci: skoraj kompletni DEMOLITION GROUP in pa gospod Breclj z Ariano; ne bosta šla na Nirvano.

Koncert odpre legenda dolenjskega "untergrunta" BOLD Brane Koncilja. END ITALIC Od-

recitira kratko, po-

žene aplavz in o-

dide slatko END. Prvi na odru za-

ž a g a j o D E A D S M I L E,

trojica mladcev iz Krškega.

Zvok gradijo na temeljih nekdanje Pol-

ske Malce (vadijo v istem prostoru). Na-

predek v z a d n j i h

dveh letih je očiten, instrumentali stojijo na trdni ritem sekciji, po kateri vozi funky-

metal kitara. Pogrešamo vokal! Naslednji na odru STAFF iz istega kraja. Pod taktirko

Bojana Rabzelja, z dvema vokaloma, igrajo paranoično-melodični HC. Strukture komadov so postavljene zelo grobo, manjka jim lepršavosti. Bodo že! Sedaj pa klicaj! Iz

otoka Krka se pojavi MAMOJEBAC. Presenečenje, začudenje, evforija. Troglava zver, ki žre klasični rockovski zvok in pristop, ga prebavi v minimalistično-teatersko-artistično mineštro. Mamojebci zavestno negirajo lastno glasbeno znanje in odpirajo nove izrazne dimenzije. Večkrat HURA, ne zato, ker jih Breclj "fura".

TWO LUNGS AND ONE TONGUE) navdušijo, o novih stvareh pa čez čas, ko jih posamejno. Organizator koncerta vodi skupino PERSONA DI CAPPUCCINO. Izgubljeni v zvoku šestdesetih, s pevcem, ki hoče biti Henry

POLSKA MALCA

Rollins, odletijo v pozabo. O njih nič več. Zaključek maratona pripade zagrebškemu FALSCHPILER. Neizgrajen, kitarsko distorziran zvok, dobra volja in zaključek z priredbo EURITMICS. Zagreb premore veliko boljnih bendov.

Dogajanje je vzburilo vsakdanji mir svetega mesteca Boštanj, stanovalci so poklicali intervencijske enote, da odženejo horde zla. Festival kljub temu končan uspešno. Ostaja pa grenak priokus zaradi kljukastega križa, ki so ga neznani storilci narisali na prometni znak. Na koncu zapojem pohvale: organizatorju, vsem bendom, publiki in pa sponzorjem, ki so vse to omogočili.

PIGOR, FOTO: BORIS BAČIĆ

Zakaj je Bog ustvaril golf?
Da se tudi belci lahko obležijo kot zamorci.

UNIČEVALEC (Demolition Man).
ZDA, 1993. Silver Pictures/Warner Bros. Režija: Marco Brambilla. Scenarij: Daniel Waters, Robert Reneau, Peter M. Lenkov. Fotografija: Alex Thomson. Glasba: Elliot Goldenthal. Glav. vl.: Sylvester Stallone, Wesley Snipes, Sandra Bullock, Nigel Hawthorne, Benjamin Bratt. Distribucija: Warner Bros Slovenija.

Los Angeles, leta 1996. Mesto se je spremenilo v velemestni pekel, ki ga je preplaval val kriminala. Superpolicista Johna Spartana (S. Stallone) s helikopterjem dostavijo na kraj, kjer je super-zločinec Simon Phoenix (W. Snipes) zajel skupino talcev. Med njunim spopadom Phoenix zažge poslopje, v katerem zgori vseh trideset talcev in Spartana obtožijo kot sokrivega za pokol. Oba obsodijo na sedemdeset let kriogenske ječe, kjer morata, preden ju prebudijo, prestati program rehabilitacije, ki jima ga s pomočjo računalniško vodene opreme na subliminalni ravni posredujejo med njunim "spanjem". Stvari pa se ne odvijajo po načrtu, kajti leta 2032, ko Phoenixa prebudijo zaradi zaslišanja za pogojno izpustitev na prostost,

STALLONE VS. SNIPES

obkrožen z manj znanimi osebnostmi iz filmskega sveta.

FUTURISTIČNA AKCIJSKA KOMEDIJA

Uničevalec je precej prekoračil predvideni budžet (45 milijonov dolarjev), ki se je povzpela na približno 60-70 milijonov dolarjev. V Varietyju, kjer je film naletel na precej mlačen sprejem, so mu napovedali, da ne bo kaj prida zaslužil, glede na to, da je svoje stroške skoraj pokrili že samo s prikazovanjem v ZDA (kjer bruto izkupiček znaša okoli 60 milijonov USD), pa se seveda ni bati, da se bo producent Joel Silver na koncu otepal z izgubo. Razlogi za pomanjkanje naklonjenosti do Uničevalca so podobni tistim, zaradi katerih tudi Zadnja velika avantura (Last Action Hero, 1993, r. John McTiernan) ni naletela na odobravanje pri kritiki. "Blockbuster" akcionerji 80-ih in 90-ih let namreč predstavljajo specifičen žanr, ki ga je očitno težko cepiti na filmsko komedijo. Uničevalec pa je prav to - kombinacija (futurističnega) akcionerja in komedije oziroma (kar je še ena vzporednica z Zadnjo veliko avanturo) gre celo za parodijo, pri kateri bodice letijo na sam žanr akcijskega filma. Kar pa se tiče scenografije sterilne prihodnosti, ki jo je zasnoval David L. Snyder s svojo ekipo in ki bi si drugače zaslužila vso pohvalo, ta - skupaj s kostumografijo in z dialogi - vzbuja v tem kontekstu zelo neustrezne asociacije, namreč na znanstveno fantastično komedijo Povampirjeni Miles (Sleeper, 1973), v kateri zamrznejo - in nato v prihodnosti spet odmrznejo - Woodyja Allena.

IGOR KERNEL

le-ta pobegne, policija tistega časa pa niti približno ni primerno opremljena in izurjena, da bi se mu lahko postavila po robu...

PRIHODNOST JE PREMAJHNA ZA OBA

Uničevalec, ki ga je režiral debitant Marco Brambilla (pred tem je delal reklame na TV), je narejen po meri obeh glavnih igralcev, Sylvestra Stalloneja in Wesleya Snipesa. Prvega seveda ni treba posebej predstavljati, prav v zvezi z njegovo vlogo v tem filmu pa je lani izbruhnil manjši škandal, ko so bile (brez njegovega pristanka) objavljene fotografije golega Stalloneja, kako stopa iz kriogenske kopeli, kar je prebudilo neprijetne spomine na začetke filmske kariere tega igralca, ki je bil

svoje čase prisiljen nastopati tudi v "mehkih" porničih (npr. A Party at Kitty's iz l. 1971). Wesley Snipes pa je "vzhajajoča zvezda", ki ga pri nas poznamo zlasti po filmih New Jack City (1991, r. Mario Van Peebles), 57. potnik (Passenger 57, 1992, r. Kevin Hooks), Driblerja pod košem (White Men Can't Jump, 1992, r. Ron Shelton) in Vzhajajoče sonce (Rising Sun, 1993, r. Philip Kaufman). Stallone, ki je doslej že petkrat zaigral Rockyja, trikrat Ramba in enkrat Kobra, lansko leto pa se je proslavil s Cliffhangerjem Rennyja Harlina, ki že nekaj mesecev prihaja na naša platna (bil je nekajkrat napovedan, pa nato spet odpovedan), je bil menda prav zadovoljen, da je imel tokrat za nasprotnika igralca takšnega kalibra, kot je Snipes (ki tudi trdi, da sta se s Stallonejem izvrstno ujela), saj je bil v vlogi Ramba ali Rockyja praviloma

GARY CLAIL (BREZ ON-U SOUNDA) V K4 NE, NI BILO VREDNO 900 SIT!

Legenda Londonskega techno rava' Gary Clail je toti petek, 11.2.94, krepko razočaral. Kot brez dvoma vsi vemo, je ob petkih v klubu K4 techno godba. Hardcore, trance, jungle, breakbeat, ambiental in podobno. Garyja Claila ne moremo uvrstiti nikamor, saj igra glasbo, ki je značilna samo zanj. Tako se je do tega petka vsaj zdelo.

Koncert se je začel ob pol dvanajstih in je trajal okrog 2 uri. Ves čas z zvoki iz njegovega kasetarja (vsaj tako se je zdelo mnogim raverjem, ki so jih bolela ušesa od čudnega, sikajočega in ne-preveč-kvalitetnega zvoka). Edina dva komada, ki sta res razvedrila poslušalce, sta bila Escape (there is no escape) in Human nature. Pa še ta dva komada sta bila 'obogatena' s strašnimi zvoki, ki jih je Gary izvajal v živo. Zamera gre malce tudi na račun na trenutke očitnemu playbacku.

Gray Clail je v Londonu res mogoče legenda, pri nas pa je med temi poslušalci, ki so bili na koncertu, izgubil še to naklonjenost, ki jo je imel. Vsekakor pa koncert (ki v K4 ponavadi velja 400 SIT) ni bil vreden 900 SIT!

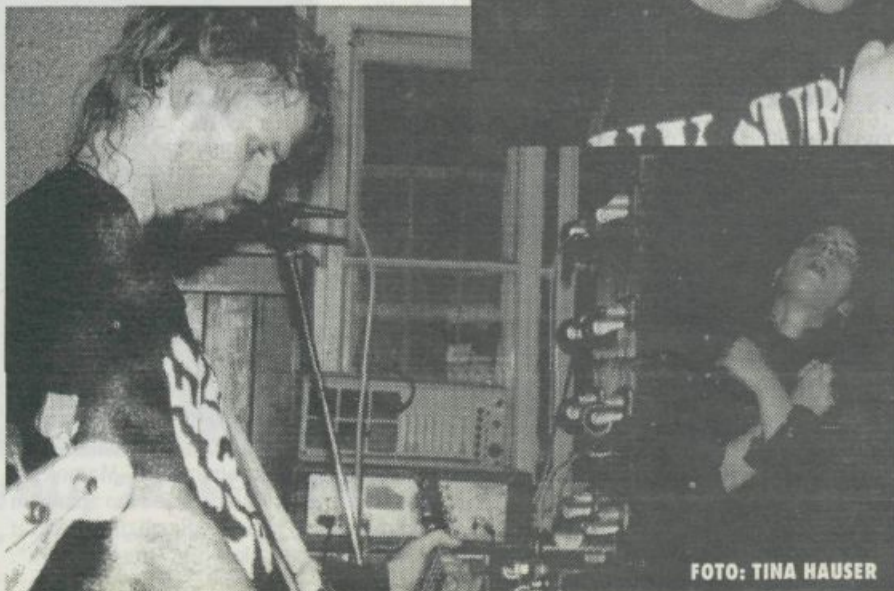
LUKA ROMIH

VEČ PUNKA NAM MANJKA

Vsemu skupaj bi lahko rekli dan punka v Ljubljani. Na Metelkovi, v torek 1. februarja, v Gala dvorani, prva generacija punka, angleški U.K.SUBS. Vse se je odvijalo pred okoli 150 fani, v organizaciji DRUŠTVA OMG in KUD PROLETARIAT, ki so za vstopnino določili 400 SIT. Bravo za dostopnost.

Domačini, KMEČKA GODBA iz Ljubljane, so

dobro izkoristili priložnost. Zgodnji HC, ki ga imajo za vzorec, obilno podprt z mladeniško jezo, je bil super primeren času in prostoru. Razgreti so že tako razgrete glave, na koncu odigrali LID A BOLOGNA od vzornikov NABATH in zapustili prizorišče. Ko so se na odru pojavili U.K.SUBS, se je začelo veseljačenje. Pod vodstvom CHARLIJA PARKERJA, ki vodi bend že od vsega začetka (17 let!), trojki glasbenikov, ki so včasih bili njegovi oboževalci, odlično vozi po cesti, imenovani punk. U.K.SUBS že ves čas ostajajo zvesti sami sebi, ne koketirajo z trendi, igrajo in živijo to, kar čutijo. In to je PUNK! CHARLIE PARKER je v intervjuju za RŠ povedal, da ima rad tako življenje, rad

FOTO: TINA HAUSER

potuje in poje. Koncert pa je bil prav to: potovanje skozi zgodovino U.K.SUBS. Ves čas koncerta so drveli z veliko hitrostjo, v istem ritmu pa se je seveda skakalo pred odrom. Na koncu koncerta še ni bilo zadosti; na bis jih priključimo trikrat. Takrat odigrajo NEW YORK STATE POLICE in pa seveda WAR HEAD, že drugič tistega večera. Med komadi pa Charlie Parker navdušeno, kot kakšen majhen otrok, kontaktira s publiko. Čas se je ta dan zavrte nazaj in to je okay. Ni pa okay teženje skinhedov, ki tudi tokrat niso ostali mirni. Ne pustim pa, da mi pokvarijo "filling", zato zapišem in zakričim: "JUHEJ SUBS!". Zdej in še kdaj.

BORIS PETKOVIČ

KITARIST PRIMOŽ GRAŠIČ DELA BOLJ ZA DRUGE KOT ZA SEBE

Rodi se v Kranju 30. junija 1968. Glasba ga spremlja od plenik naprej. Oče poje v Kranjskem zboru, strica igrata v Plesnem orkestru pri Privšku, brat pa igra trobento pri kranjskih Diksilendih. Pri dvanajstih letih se začne učiti kitare. Glasbena šola ga dolgočasi, zato kot mulc raje igra pri različnih ansamblih. Nikoli ni maral punka, poslušal pa vse od klasike naprej. Vpiše se na srednjo računalniško šolo v Kranju in jo tudi konča. Vojaški rok služi v Banja Luki skupaj s svojo kitaro. Igra po domovih JNA, a kaj več privilegijev mu armija ne nudi. Po letu dni se vrne domov. Razmišlja o akademiji za jazz v Celovcu.

Si samo razmišljal ali je bil to tvoj cilj?

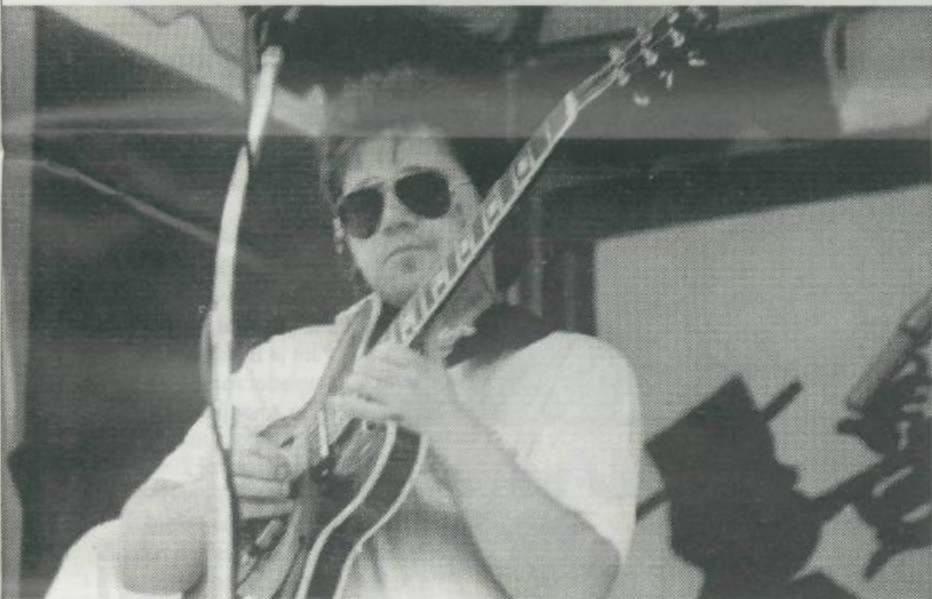
Samo razmišljal sem in takoj našel izgovor: "saj nimam šans." Bal sem se sprejemnih izpitov na Konservatoriju Glasbene Akademije za Jazz v Celovcu, veliko zahtevajo od tebe, pa še malo jih sprejmejo v končni fazi. Strah je bil tako velik, da mi je postal izziv in poskusil sem.

Kakšno zvrst glasbe igrate in kje se vas da slišati?

Igramo diksilend in swing. Dvakrat letno redno obiskujemo Ameriko in igramo na festivalih v Sacramentu, Los Angelesu in v Kanadi. Na teh velikih festivalih se zvrsti do sto ansamblov, ki podobno igrajo. Mi igramo malo drugače, zato smo zanimivi in nas zelo cenijo. Moram priznati, da nas poznajo v Ameriki bolj kot pa doma. Poslušal nas pretežno starejša generacija, ker je to njihova glasba. Po Sloveniji pa se nas sliši na novoletnih koncertih, v raznih klubih in na zaključnih zabavah.

Kaj lahko poveš o Ameriki, kot jo ti poznaš?

Amerika je dežela, kjer so ljudje odprti in prijazni. Ko se jih navadiš, pogruntaj njihov sistem in te sprejmejo medse. Ne bi živel tam, bi pa jo vsako leto obiskoval. Na žalost poznam bolj glasbeno plat Amerike. Letos bo peto leto, ko jo bom spet obiskal. Ob velikih festivalih so določeni hoteli rezervirani samo za glasbenike in to je zelo pozitivno, ker spoznaš in navežeš stike z drugimi ljudmi s področja glasbe.

Prišlo nas je dvajset kandidatov za smer - jazz kitara. Bil sem eden od štirih, ki so nas sprejeli.

Kako poteka študij, si imel težave z jezikom?

Odštudiral sem štiri leta, zdaj je pred mano še diploma. Sistem predavanja in vaj imajo zelo dobro urejen. Vse je strnjeno in imaš tri variante: samo dopoldne, samo popoldne in cel dan. Tako sem se vozil trikrat na teden iz Kranja na Akademijo. Učijo te najboljši profesorji jazza, kot so prof. Erich Kleinschuster, prof. Harold Neuwirt, prof. Lieharper in drugi. Okolje je drugačno kot pri nas. Študentje si med seboj zelo pomagamo pri izmenjavi špilov, prav tako pa je tudi s profesorji. Včasih mi igramo namesto njih. Z nemščino ni nobenih težav, saj sem jo dobro osvojil v šoli poleg angleščine, zdaj jo samo pilim.

Ali so problemi s financiranjem študija?

Ne. En semester stane 300 DM.

Si eden od sedmih glasbenikov v Green Town Jazz Bandu, kako je prišlo do sodelovanja?

Z vodjo banda Borutom Bučarjem sem se poznal že prej in ko je Miran Ferleš zapustil band, me je povabil k sodelovanju. Z njimi igram že od začetka študija.

Ali sodeluješ tudi z drugimi glasbeniki na naših tleh?

Igram v Triju Ratka Divjaka v klubu Flex (Ljubljana), v klubu Ragtime (Kranj) in gostujemo po Italiji. Sodelujem z New Swing Quartetom, z Big Bandom RTV Ljubljana na velikih koncertih, z Boškom Petrovičem (kvartet) turneje Zagreb-Maribor-Ljubljana-Kranj-Nova Gorica, z vokalom Art (Nada Žgur, Alenka Godec, Damjana Golavšek), z bandom v okviru RTV, ki se vsako leto meseca julija v Peruggi udeleži največjega Jazz festivala v Evropi... Napisal sem aranžmaja za Benča (Nosila je rdečo rožo), dva aranžmaja za Big Band, za Alenka Godec. Posnamem kitaro za različne glasbenike, ki me najamejo (npr. Otta Pestnerja, Darjo Švajger, Obvezno smer). Skratka - delam, to je važno.

Tvoji vzorniki?

Prva tri mesta si delijo George Benson, Wes Montgomery in Pat Martino.

Načrti za prihodnost?

Rad bi šel študirat v Ameriko, vsaj za dva semestra na college v Boston ali pa Los Angeles. Želja, ki si jo želim uresničiti je - posneti svojo ploščo, ker sedaj delam bolj za druge kot zase. Mogoče kdaj odprem privatno šolo, predvsem pa bi želel imeti več časa za svojo štiri mesece staro hči Minejo.

CVETKA CVET

**ALENKA KOVAČIČ - BOREC:
POHLEP PO ČLOVEKU**

SAMOZALOŽBA, 1993

"Skušal se je zbrati do minimalnega razumevanja njenih besed, ki so puščale drobno pekočo sled v spužvastem tkivu njenih zaznav. Omotično negotov glede pristnosti dejstev s puščavo v pogledu tja dol v globino, kjer se pod porozno površino začena vlažna utripajoča sfera telesnih sokov."

Tako se začne Prvo poglavje in ob branju si kar ne morem kaj. Kakor sončni zahod rdeč življenski sok mi požene po kanalih, ki mi prepredajo meso in mišice, srce (ki je polno ljubezni do bližnjega, kakor so me učili, da je prav), se požene v blazno dirko in njegovi zamolklji udarci mi razbijajo v sencih. Oči, s katerimi zaznavam in si v spomin nalagam prelepe slikice (hišice, obdane s cvetnimi cveticami na zelenih pomladnih hribočkih), se mi napolnijo s prosojno tekočino (ki jo ponavadi izločam ob trenutkih globoke samozaloženosti), vulgaris imenovano solze. Roka, v kateri držim kozarec, do polovice napolnjen z dobrim domačim vincom, se mi zatrese, in gladina rdeče tekočine, ki je ravno takšne barve kot moj življenski sok, zatrepče. "Ah, končno," si rečem (ljudje, ki me poznajo, pravijo, da je moj "Ah" zelo zgovoren!), "Končno slovenski pornič!"

Pa, dragi moji, sploh ni tako! Sploh nisem mnogo - zelo razočaran. No ja, malce vseeno, priznam (ampak morate priznati - vsaj meni v delno zadoščenje in opravičilo - da je prvi stavek res obetajoč).

Zadeva je povsem drugačna. Zgodbica o slikarjih, razstavah, zdravnikih, medicinskih sestrah, slabosti (skoraj z bruhanjem in potenjem), skratka o čisto navadnih ljudeh (ki običajno nimajo kaj pametnega početi v življenju, pa to isto intenzivno počnejo vsak dan) in ki težijo drug drugemu (tudi v obrnjenem vrstnem redu) do onemoglosti.

Torej, dragi moji, branje, da je kaj! Žal res ni nobenih trupel in dobro-hudobnih žrtev, natančnih analiz in pornografije (kakor piše na ovitku knjige). Je pa veliko govora o prebavno-izločevalnih momentih (posebej se ob nakupovanju v marketu), in o nekem "neodločnem lebdanju razvajene mlačnosti". Razmerja med osebami in dogajanja (diagonale v tetragramu, pentagramu in ostalih možnih in nemožnih gramih, dekah, kilah) si sledijo kot v kakšnem krimiču (kar tole ni). Perfekcionisti in fatalisti (umanjkajo pa sionisti), uživači in uživalci, slikarji - malarjev ni.

Torej berite in uživajte!

VD DOCTOR IGNORANTIAE

**DŽEVAD KARAHASAN:
DNEVNIK SELITVE**

WIESER, 1993

"V stoletjih po nastanku so se v mestu naselili ljudje vseh monoteističnih religij in kultur, ki jih te religije prinašajo, nešteti jeziki in načinov življenja, ki jih ti jeziki izražajo. Sarajevo je postalo mikrokozmos, središče sveta, ki, kot učijo ezoteriki, kot vsako središče sveta vsebuje v sebi ves svet."

Takole nas avtor Karahasan v prvem poglavju popelje v zgodovino svojega (in našega) mesta. V zgodovino mesta, ki je predstavljal simbol enosti, sožitja "štirih velikih" (muslimani, pravoslavci, katoliki in judje), simbol, ki v vseh odtentkih apokaliptičnih grozot vojne izginja skupaj s svojimi prebivalci. Mesto, s petstoletno tradicijo, ki je, kot pravi avtor, na las podobno Jeruzalemu, kjer prav tako v enem skupaj živijo štiri monoteistične religije.

**DNEVNIK
SELITVE**
Dževad Karahasan

Mesto, ki izginja iz obličja zemlje, in se počasi pogreza v mrak, v temo, v nebičvanje. Mesto apokalipse (ki je skupna vsem štirim religijam), mesto strahu in groze. Mesto, ki je po vseh srednjeveških pravih

oblegano in odrezano od zunanjega sveta, mesto, v katerega se je naselila lakota, mrz in smrt.

Karahasan nas vodi skozi vse štiri Mahale (Vratnik, muslimanska mahala; Latinluk, katoliška mahala; Tašlinhan, pravoslavna mahala; Bjelave, judovska mahala), ki so razporejene okoli Čaršije, ki je središče mesta in hkrati tudi geometrično središče prostora. Čaršija je prostor, kjer se trguje, kjer so delavnice in trgovinice, prostor, kjer se prebivalci vseh štirih mahal srečujejo, med seboj trgujejo, prostor, kjer se kaže potreba po komunikaciji in odprtosti do drugih. V mahalah pa vsak živi svojo vero, svojo kulturo in komunicira v svojem jeziku.

Ta štirilistna roža pa pred našimi očmi izginja v eksplozijah, ognju in dimu. V ognju izginja petstoletna kultura in z njo vsi tisti, ki so jo oblikovali. Iz istega ognja pa vstaja Sarajevo, ki živi. Sarajevo, ki biva v naših srcih, takšno, kot mora (in bo!) nekoč ponovno zrastle iz ruševin. Mesto, ki bo ponovno družilo ljudi različnih veroizpovedi, različnih jezikov in kultur, ljudi, ki so odprti do drugih. Mesto, ki bo na izkušnjah preteklosti gradilo prihodnost.

VD DOCTOR IGNORANTIAE

**SAŠO GAZDIČ
DO POSLEDNJEGA DIHA**

**OBLIKOVANJE VESNA VIDMAR, ZALOŽBA
KARANTANIJA, LJUBLJANA, 1993**

Kaj je tisto, kar bibliomane pri starih knjigah tako vznemirja? Porumeneli listi, nacefrani robovi, vonj po prepereli davnini, poseben občutek ob dotiku papirja. Pa še nekaj, še nekaj... Seveda, vinjete. To je tisto ta glavno. In ko odprete knjižico Saša Gazdiča (Kaj pa vem, kaj je, verjetno daljša novela," pravi Sašo o njej), vam najprej padejo v oči prave - vinjete. In ko še malo listate dalje in ste najprej seveda osredotočeni samo nanje, opazite, sa so velike okrašene črke na začetku poglavij enkrat namalane v takšnem in drugič v drugačnem stilu. Enkrat imajo stroge konstruktivistične konture, drugič zaplavajo v bolj nadrealistične vode.

To je pa res nenavadno, si rečete in brskate dalje za vzroki. Kmalu ste že bližje poanti (pa se vam še sanja ne, kako daleč): poglavja s konstruktivističnimi vinjetami so opremljena z oznako A, poglavja z nadrealističnimi vinjetami pa s črko B.

Ampak potem se lahko greste naprej Dupina samo še tako, da se lotite zadevo tudi brat. In malo analitika kar morate biti, če si hočete umno razložiti Gazdičevo zagonetno zgodbo. Sicer pa tudi ni nujno; lahko se enostavno prepustite toku, da vas buta iz brega na breg. Ker res sta tu dva bregova; podobno kot dvojne vinjete, je tudi slog pripovedi dvojen - pod oznako A boste sledili reističnemu popisovanju zaporedja dogodkov, pod oznako B pa se boste prepustili bolj poetičnim, liričnim tokovom.

Vse napeljuje na to, da je dvojnost ključni princip Gazdičeve novele/romana. Virus cepitve namreč napreduje iz forme v vsebino (ali morda obratno) - spremljate dve vzporedni pripovedi v dveh delih z dvema pripovednima perspektivama - in na koncu se ga nalezajo tudi junaki. Ali vsaj junakinja, ki iz Eve razpade na Afrodito in Bonadeio. In če bi dve vzporedni pripovedi iz prvega dela lahko krstili za primarno, potem je verjetno drugi del pripovedi nekakšna njuna nevtralna sinteza. Toda na koncu se izkaže, da nas je Gazdičev prvenec potegnil: popolna shizofrena zgradba, ki smo jo tako skrbno gradili, se nam sesuje, ko ugotovimo, da zgodbo poleg dveh delov v resnici sestavlja še tretji del. S pomenljivim, olajšujočim naslovom Ključavnica. Iz labirintske strukture zgodbe (ali vas to ne spominja na postmodernizem?) vam zasije rešitev uganke. Ko jo radovedno preberete, vas malce osupne, ampak samo malo, ker sedaj ste že "padli not" in veste, da je tako tudi edino prav. Skozi Ključavnico namreč pokukate v sam prazvor, tja, kjer se vse začne, v svet mitologije ali kozmogonije vse tako kaže, da slovanske.

Analitiki, postmodernisti, matematiki, ekonomisti si boste oblikovali prste, ko boste iskali vzporednice tu, aluzije tam in horizont pomenov in resnic tu in tam. Tisti, ki ste odštekani, bolj v drugo smer, vam bo Gazdič dober stimulans za trans. Ampak ne pozabite se prej posvetovati s svojim psihoanalitikom.

JULIJA

ZDRAVO !

Pretekli teden se je vse skupaj vrtelo okrog našega največjega in najbolj dolgolasega pesnika. Upam, da ste ob vseh kulturnih prireditvah in debatah dobili vsaj ščepec inspiracije in napisali kaj berljivega. Če ne, pa tudi prav.

Tudi sam sem bolj počival, vseeno pa sem bil prisoten (dvotretinjsko) na TRNOVSKIH PESNIŠKIH TERCETIH, ki so potekali od 2. do 4. februarja v KUD-u France Prešeren.

Če ste bili zraven, fino. Če ne, pa vam je lahko prekleto žal, ker je bila prireditev, ki bo odslej tradicionalni dogodek, zelo zanimiva.

Prvi večer so svoje pesmi brali ALEŠ DEBELJAK (melanholično), TOMAŽ ŠALAMUN (fantastično) in NIKO GRAFENAUER (tresočih rok).

Drugi večer so se predstavili UROŠ ZUPAN (prehlajeno, a zanesljivo), MILAN DEKLEVA (z glasbeno spremljavo in šaljivo) in DANE ZAJC s podporo JANEZA ŠKOFA na harmoniki (dolgega aplavza vredno).

Tretji večer, ko so nastopili KAJETAN KOVIČ, BORIS A. NOVAK in JURE POTOKAR, sem zamočil. Nujno (!) sem moral na en žur v Bovec.

Pa mi sploh ni žal in mimogrede: Če ste v krizi, če se vam verzi sproti kisajo...pojdite za en vikend gor. V hribe. Ker zvončkov, trobentic in mačic v tej sivi Ljubljani še dolgo ne bo, pa tudi tako slastnih sadnih tortic ne.

LITERAT

Vaše prispevke, pesmi, pripombe, zgodbice, risbice, karkoli lahko pošljete na naslov: UREDNIŠTVO TRIBUNE, Kersnikova 4, 61000 Ljubljana (s pripisom ZA LITERARNO STRAN).

VETER POGANOV

Veter poganov je vzvaloval
črno vino večernih src.
Krut si, vedno odhajaš,
je rekla in šla.

V sobi so ostali samo zidovi.
Vzel sem svoja obzidja
cigarete in pijane misli
in šel iskat nekakšne
melanholične sanje kačjega
človeka.

Vse kar sem našel,
je bila slutnja jeseni.
Veter poganov je odhajal
iz mojega trenutka.

ALEŠ DEŽMAN

DOKLER SE BESEDE

mojih pesmi ne razdoločijo
bom čisto tiho
tiho.

Samo kakšne sanje bom molčal
v brezvetrju.

ALEŠ DEŽMAN

SKOZI KOPRENO NEŽELJE

klije nova podoba jutra.
Utrudil sem se senc spomina
ki me dušijo s sladkobnim vonjem gnilega listja.

S prsti sem predrl
mreno nebeške ječe
prijel sonce in ga poljubil.
Zdaj je to moje sonce.

ALEŠ DEŽMAN

Nekdo si je zlomil nogo,
zato je bog vstal z levo.
Brcnil je v planet in
misli so se zmešale...

In bog je hotel videti koncert Stonesov.
In neandertalec je vzel Zippota in zakuril ogenj.
In dinozaver je kupil novega Porscheja.
In Mojzes se je utopil v oceanu.
In P.Pilat je bil križan.
In Jezus si je ogledal razstavo križev.
In na zadnji večerji je zmanjkalo Hamburgerja.
In Hipokrat je izjavil, da mu je prišlo.
In Hitler je zalizoval žide.
In Stalina so v Sibirijo nagnali.
In Tito je doživel overdose.
In Mandela je doživel izliv v beli hiši.
In Kolumb je odkril luno.
In mozolji so imeli orgije.
In Trubar je natipkal detektivko.
In Prešeren je napisal brezalkoholno Zdravljico.
In Ciccolini ni več vstal.
In skini so švercali lasulje.
In hipiji so postali plešasti.
In Hendrixa so zaprli, ker je pil Uni.
In v sendviču sem zagledal rezino ganje.
In v Amsterdam so hiteli salamoljubci.
In v McDonaldsu so prodajali burek.
In Kekec je Wonderju prinesel kapljice.
In J.F.Kennedy je nabrcal Oswaldala.
In Lennon je zaštitil Chapmana.
In Sex Pistolsi so zasedli angleški parlament.
In Kip svobode je hotel narediti samomor.
In Vezuv je umrl.
In v Bordeauxu so ustekleničili hrenovke.
In koren je prodajal čebulo.
In M. Curie je izumila čevapčiče.
In AIDS je zanosil.
In Lenin je norel na borzi.
In Mona Lisa je naredila abortus.
In Čopova se je odcepila od Ljubljane.
In meni se je odtrgalo, ko sem
pisal tale pesem.

BOJANE SINE

TVOJE OČI SO TUDI MOJE OČI

Zle podobe so se razblinile
kot rdeči orli iz umazanega snega
ki so poleteli v reko.

Zemlja sva
dišiva po pozabljenih podobah in
skrivnostih raztopljenih
v vseenosti.

Strah noči se je umaknil poljubu.

ALEŠ DEŽMAN

IMPRESIJA

Agonija evforija
smrti ni več
le peklensko trpljenje
totalna anarhija
le čustvo edina utopija
potok deroč penečih valov žgoč
podobe v senco skrite s krvjo prelite
rdeča luč vse je že fuč

TOMI VREČAR

ZDAJ JE TO MOJE SONCE

in to jutro je najino jutro.
Moje ustnice so rdeči tulipani
ki krasijo stezo tvojega telesa.
Nisem več slep v tem dimu
ki ga preganja veter.
Tvoje oči so tudi moje oči.

ALEŠ DEŽMAN

FOTO: TINA HAUSER

LITERATURA

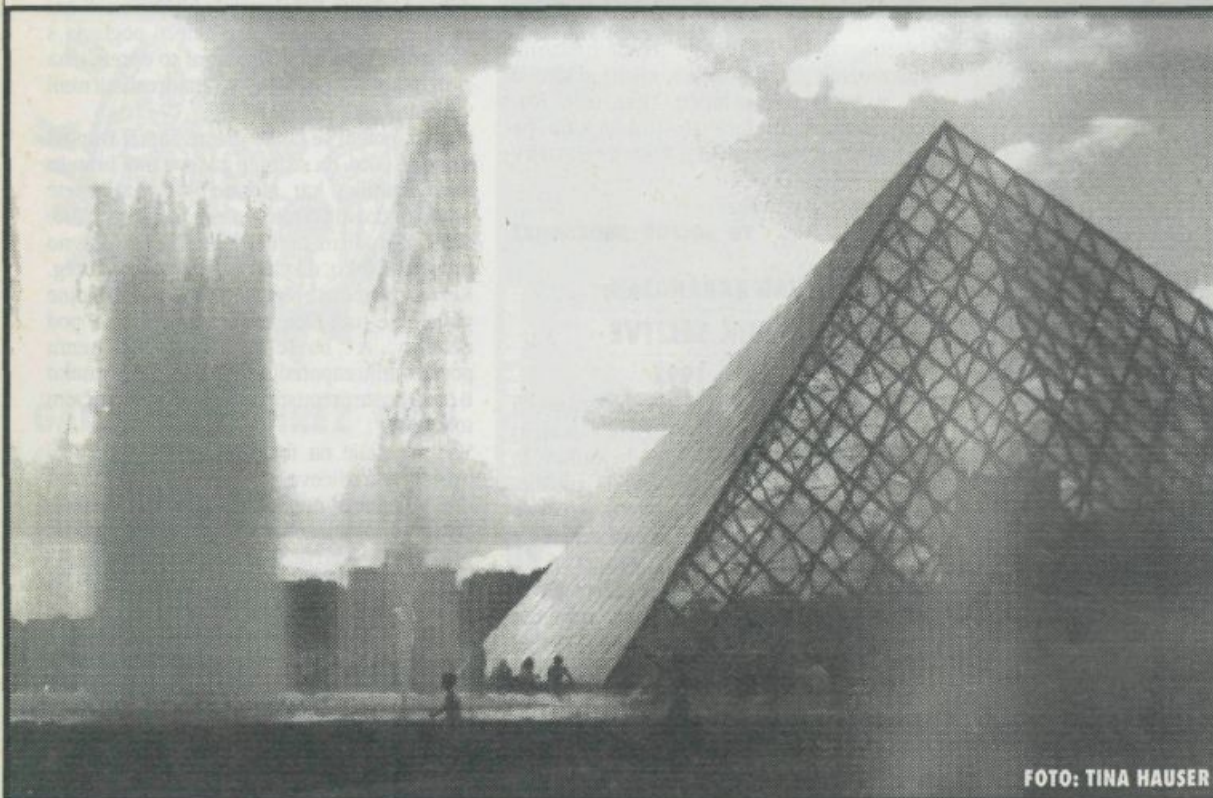

FOTO: TINA HAUSER

V TEM SOMRAKU

se vse spreminja v iskanje
prsta ki riše jagode
na ustnice
in žalostne krockarje
na prsi.
Beseda je pregnala podobe
ki so padale
iz predpreteklosti
in razpirale polje sanj.
A spoznanje je preblizu norosti.
Čas je
da stegnem roko
in se prerežem na ostrini črk
predločnih
da bi karkoli povedale.
Edina varnost je smrt
in beseda je največja ječa.
V tem somraku
občutenj
se prelivajo samo še megle
nešteto mlečnih poti
razpira
poltenost
iskanja
pozabljene resnice iluzij.

ALEŠ DEŽMAN

OSTRINA

V vročini še enega peklenskega dne
te ovijam v svoje dolge razmršene
lase nekega namišljenega divjaka
preplašenega pred svojo podobo.
Tvoja bela koža
je koža kače
ki se rodi vsako jutro oblečena v nove
otroške laži.
Prikupne in zasanjane.
In tako prekleto žalostne
so tvoje oči.
Za njimi je ostrina noža.

ALEŠ DEŽMAN

IZGINJAJOČA LJUBEZEN

Ljubim te. Ljubim te. Ljubim te.
Ljubim t. Ljubim. Ljubi. Ljub.
Lju. Lj. L.

BOJANE SINE

vsi bomo živeli tistega...
okrnele okončine stiskajo pesti
iščejo bes ki ga v očeh več ni
ohol občutek
v topih lobanjah
para možgane
bljuva iz njih znanje
ki se preliva v klanje
razparana grla vreščijo
vsi bomo živeli tistega

LEPEGA DNE...

TOMI VREČAR

FOTO: TINA HAUSER

STRAH NOČI SE JE UMAKNIL POLJUBU

od sonca ožganih misli.
Tulipanove ulice se sprehajajo
skozí reke posvečenih teles.
Ta dan je dan kresničk
hladen in svetel.
Padel bi a sem se ujel
v luno tvojega pogleda.

ALEŠ DEŽMAN

MOJ KUŽA IN TVOJA MUCA

Ob umazani ljubljani v nedeljo zvečer,
svojega kužka peljem na pir.
Ta kužek je žejen in lačen,
z erotskim nabojem natlačen.

Pri Škucu zagledam spet njo,

Šin muca ima črno pentljo.
Moj kužek se zdrzne in skoči,
pikaste hlačke si zmoči.

Pomežiknjeno oko pripeljalo
do tvoje mize me bo,
si rečem in vstanem,
spotoma organ si pomanem.

Govorila o ljubezni si pravi,
čustva utopila sva v kavi,
vrnila nagonu se in naravi.

Na grad sva zavila in
živali z vrvice spustila.

BOJANE SINE

FOTO: TINA HAUSER

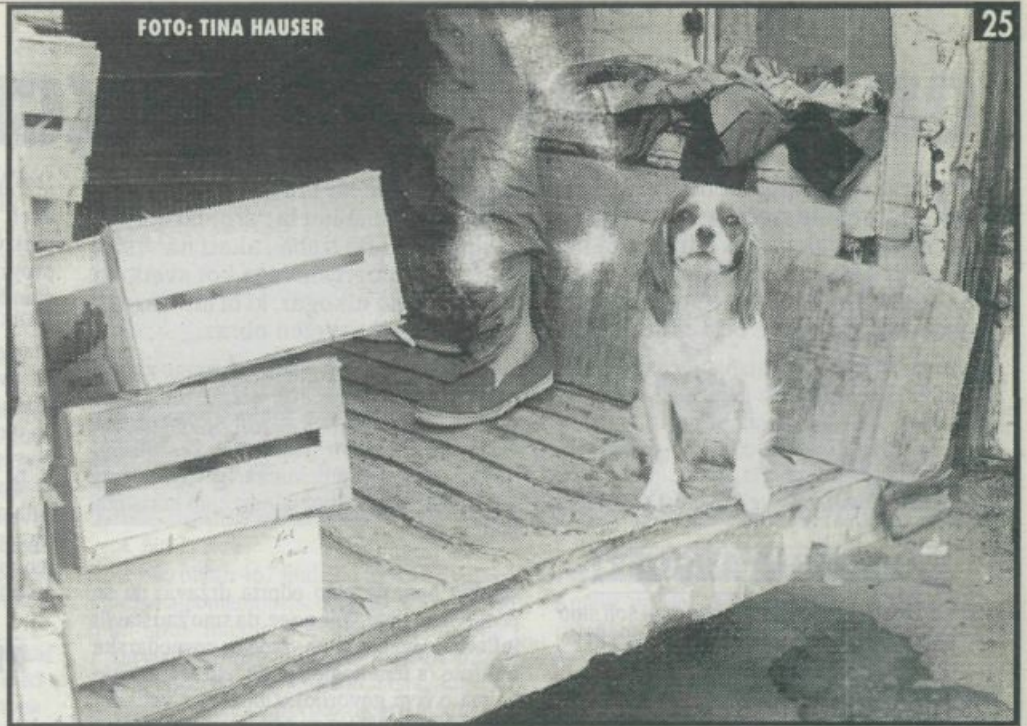

FOTO: TINA HAUSER

Uh, kako je to fajn, če zjutraj odpreš oči in
prvo zagledaš človeka, ki ga imaš rad.
Jaz pa vidim samo bel strop. Sranje. Stopim
do telefona in pokličem svojo ljubljeno. Je res
fajn ta stvarca. Kilometre daleč, pa si lahko
drug drugemu šepetava na uho. Totalno
super. Še eno jutro, ki bo šlo k vragu. Razlika
je le v tem, da je to zadnje jutro v tem letu.
Skozi okno pogledam dol na cesto. Ljudje
hitijo in gledajo v tla, kot da so tam vse rešitve.
Kaj sploh vedo, da je danes zadnji dan v letu?
Eh, naj gredo k vragu! Svoje izmučeno telo,
ki, čudo božje, še ni polno špeha in mozoljev,
spravim v kopalnico. Zdi se mi, da voda ne
spere samo umazanije, ampak da gre s tem
ven tudi vsa moja notranja svinjarija. Saj je bil
že čas. Zadnje dni so se mi motale čudne misli
po glavi. Mislim, glede novega leta in vsega
tega sranja, ki spada zraven. Saj ne vem, ali
naj bom solidaren z ljudmi, ki nimajo ničesar
in sploh ne sanjajo o novem letu, ali pa naj
pošljem vse k vragu in grem na zabavo?

Nekako s težavo sem se odločil za drugo.
Oh, sranje pa te odločitve. Ne vem, zakaj ta
gnila tehnika ne naredi neke škatle z vsemi
možnimi odgovori. Samo odprl bi jo, poiskal
pravo stran, pravo odločitev in življenje bi šlo
lepo naprej. Sranje. Voda mi škodi. Postajam
utopičen.

Za nekaj časa najdem zavetje v svetu
glasbe. Iz tega me grobo prekine mama.
Hvala ti no, mama. Še zdaj ji ne gre v glavo,
kako mi je uspelo narediti šolo. Ta stari pa ima
to tako ali tako za čudež. No, kakorkoli že,
splazil sem se skozi in bil prekleto ponosen. V
mojem sijaju se je svetila cela hiša in tega mi
ni mogel nihče vzeti.

Čas je, da grem. Zabava se bliža in polnoč
tudi. Spravim skupaj stvari, mami in ateju
vržem poljubček, pozdravim sestro in dobe-
sedno odletim ven.

V mestu se dobim z Ano. Ja, ja, tisto Ano,
mojo Ano. Oh, kako dobro se je stisniti v
objem ljubljene osebe. To so nebesa. Pa
kakšna nebesa. To je vesolje, to je milijone let
staro drevo, to je luna, to je sonce, to so
zvezde, to so trenutki, zaradi katerih bi morali
ljudje živeti.

Odpraviva se na zabavo. Polno ljudi.
Nekaj jih poznam, nekaj pa jih nočem
poznati. Nekateri se mi poskušajo nasmejati
a se jim na licih vidi, da bi me najraje zadavili.
Zagledam prijatelje. Super. Res je, da so
prava prijateljstva za vedno. Smo že kar fajn
okajeni. Prihaja polnoč. Zadnja minuta v tem
usranem letu. V mislih ga preletim a mi ne gre
nič v glavo. Le na ljudi, ki sem jih zjutraj
opazoval, se spomnim. Gledam, kako hitijo.
Nekateri sploh ne vedo kam. Sicer pa, kot je
rekel James Baldwin, lahko greš kamorkoli, če
veš od kod si prišel.

Predrami me odštevanje. Polnoč. Voščim
Ani. Ana rad te imam. Spijem kozarec in
čutim, da se me je že močno prijelo. Naj gre
vse k vragu. Četudi bo jutri konec sveta, bom
danes posadil eno drevo.

Ej, pa srečno novo leto, pa na zdravje !!

GORAZD ŽIHER

OBE STRANI PROTEKCIONIZMA

Priznati moram, da o protekcionizmu do sedaj nisem preveč razmišljal. Z njim sem se srečal že kot majhen deček, ko je mama imela "protekcijo" pri glavni sestri lokalnega zdravnika in nama nikoli ni bilo treba čakati na vrsto. Od tistih dni se mi je protekcija zdela nekaj tako nepogrešljivega kot svetloba in voda. Včasih sem si le predstavljal človeka, ki nima nikogar, ki bi mu naredil "protekcijo" in to je bil vedno žalosten, od vseh ljudi zavržen obraz.

Razumel sem jo kot dajanje prednosti pred ostalimi. Antična želva jo je dobila, pa bi jo brez posebnih tekmovalnih pravil, ki so ji prednost zagotovile vse do današnjih dni, kaj kmalu izgubila. Da, to je protekcija, dajanje in zagotavljanje prednosti. Zaščital

KAJ MENIJO ANGLEŽI

Bo kdo rekel: "Menda! Že v osnovni šoli smo se naučili, da *protection* pomeni zaščita!"

Mogoče ima prav. Toda potem stvar sploh ne bi bila zanimiva. Tako pa sem pogledal v *Oxford Advanced Learner's Dictionary* pod geslo *protection* in obenem dobil razlago za *protectionism*. Moral sem se še malo potruditi in prevesti razlago "*system of giving protection to home industry*" v slovenščino. Prijateljica, ki zna angleščino malo bolje od mene je pritrdila, da je prevod "sistem za zaščito domače industrije" ustrezen. Dejstvo, da so si Angleži za tako zapleteno zadevo rezervirali le eno besedo, me je zatolklo. Zato, ker mi je dokončno postalo jasno, da njih (pa tudi drugih tujcev) ne razumemo. Besedo *protectionism* vsak prevajalec in tudi manj učen Slovenec brez težav prevede v protekcionizem, kar je v bistvu tudi prav. Razlika je le v tem, da Slovencu ta beseda pomeni dajanje prednosti komurkoli, Angležem pa zaščito in še to samo domače industrije. Kdo pa danes pri nas sploh razmišlja o zaščiti domače industrije? Kaj šele, da bi zato imeli posebno besedo!

nekaj gospodinjskih aparatov, hrano za nas in naše male ljubljence, obleke in pralne praške. Vedo, da smo še naivni, da verjamemo televiziji (in tudi TV reklamam), časopisom, da ne vemo kaj z nami samimi ter da je pri nas dovolj malih in kratkovidnih, njim koristnih ljudi.

Hvalijo nas, da smo odprta država, da se postavljamo na svoje noge, da smo zaustavili inflacijo. Hvalijo našo vlado in gospodarske reforme (s tem najbolj pokažejo, da nimajo pojma o čem govorijo). Obenem z velikimi (za razvite tržne razmere prevelikimi) zaslužki prodajajo in pod ceno kupujejo.

Ne, Slovenci res ne vemo, kaj pomeni zaščita domačega gospodarstva. Medtem, ko se nekaj ljudi in podjetij trudi, da bi se slovensko gospodarstvo postavilo na noge, jim politika preprečuje prodajo na tradicionalna tržišča ter sili v drago iskanje novih trgov. Vse to v času splošne recesije, ko so razvita tržišča zasičena z neprodanim blagom. Država, čeprav še vedno lastnik večine slovenskih podjetij, odpira lastno tržišče in odpravlja administrativne in druge ovire za uvoz hitreje kot EGS. Pri tem ne naredi ničesar, da ne bi domačemu gospodarstvu zagotovila vsaj enakovrednega izvoza. Denarno je izvoz res večji od uvoza. Odlično! Vendar je količinsko razlika med izvozom in uvozom še večja, kar pomeni da v izvozu dosegamo nižje cene kot jih plačujemo pri uvozu. Taka tekma je za našo industrijo že vnaprej izgubljena.

mačehovskim odnosom prepušča reševanje vseh glavnih problemov: financiranja proizvodnje, iskanja investitorjev v nove programe, zagotavljanja ustreznega standarda in socialne varnosti.

In vse to samo 150.000 delavcev. Da, res je, od dva milijona Slovencev jih samo 7,5% ustvarja novo vrednost v proizvodnji. Kmetje so izvzeti. Vsi ostali za delo sposobni Slovenci so ali nezaposleni ali pa skrbijo, da življenje pri nas lepo in organizirano teče: delajo v bankah, trgovini, šolstvu, pošti, transportu in drugih storitvenih dejavnostih, republiški in občinski birokraciji in vodstvu ter administraciji proizvodnih podjetij.

PROTEKCIONIZEM PO SLOVENSKO

Z industrijo se ne znamo ukvarjati. To so dokazale že predhodne vodilne strukture in tudi sedanja. Industrija je samo en velik problem (predvsem za tiste, ki je ne obvladajo). Zanj potrebuješ denar, dobre programe, ljudi, ki z veseljem delajo, organizacijo, managerje, marketing, tržišče. V Sloveniji pa kot da vsega tega ni (ker že dolgo ni nihče naredil ničesar, da bi bilo). Zakaj bi se torej šli protekcionizem?

Vse kar je treba zaščiti, je naš administrativni aparat (ta je pa dober), poln šolanih, izobraženih in pametnih ljudi. In oni imajo izdelan sistem za lastno zaščito. Lasten, tujini primerljiv standard vzdržujejo z razprodajo industrije tujcem in s pomočjo tujcem pri njihovem nastopu na slovenskem trgu. Njihova "protekcija" ima svojo ceno. Domača industrija, saj vsi vemo, da je v razsulu, je ne more plačati. Zato pa imajo tujci dovolj denarja. Saj Slovenci nismo predragi!

Da pa stvar le ne bi izgledala tako črna, vodimo tudi statistiko. In ta kaže, da proizvodnja raste. Bodimo zadovoljni. Zakaj bi se spraševali, kako je mogoče, da proizvodnja raste, če pa se ni nič spremenilo. Razen seveda, da je nezaposlenih še več. Zakaj neki bi se poglobljali v statistične podatke samo zato, da bi ugotovili, da pri nas raste proizvodnja samo na papirju.

Največja "spodbuda" domači industriji je bila uvedba 5% davka na razliko v ceni pri prodaji blaga. *Le tega plačujejo samo trgovska podjetja, zato so se doregistrirala za proizvodnjo in sedaj proizvajajo televizorje, mikserje, salamoreznice, tranzistorje, bluzice, krilca in še kaj, kar v resnici samo uvozijo in na domačem trgu prodajo.* Proizvodnja zato po statistiki narašča, vendar je napis pod grafikonom napačen. Pisati bi moralo: rast potrošnje!

PRIHODNOST

Brez zaupanja in zaščite bo domača industrija propadla. Z njo bo propadla tudi Slovenija. S Slovenijo pa tudi tisti, ki svojo "zaščito" prodajajo.

Ker se to ne more zgoditi, nas čaka najprej streznitev. Da se zavemo, kaj smo, kaj zmoremo in se dogovorimo, kako bomo to dosegli.

Prvo znamenje streznitve bo padec Vlade, ki ne podpira domače industrije.

Poletje bo vroče.

ALJOŠA VODOPIVEC

MEDIJSKE
PODOBE

MANCA KOŠIR

ŽIRINOVSKI

Množični mediji so eden od najpomembnejših mehanizmov za konstituiranje sveta vsakdanjega življenja. (Husserl: "Lebenswelt"), ki je izmed mnogoterih svetov naš najpomembnejši svet, realnost par excellence. So referenčna shema za mojo interpretacijo sveta, saj vem, kaj se v svetu dogaja, predvsem prek njihovega "posredovanja". Česar ni na televiziji, o čemer ni govoril radio in niso pisali časopisi, to zame ne obstaja (razen intimnega sveta in zaloge znanj mojih najbližjih).

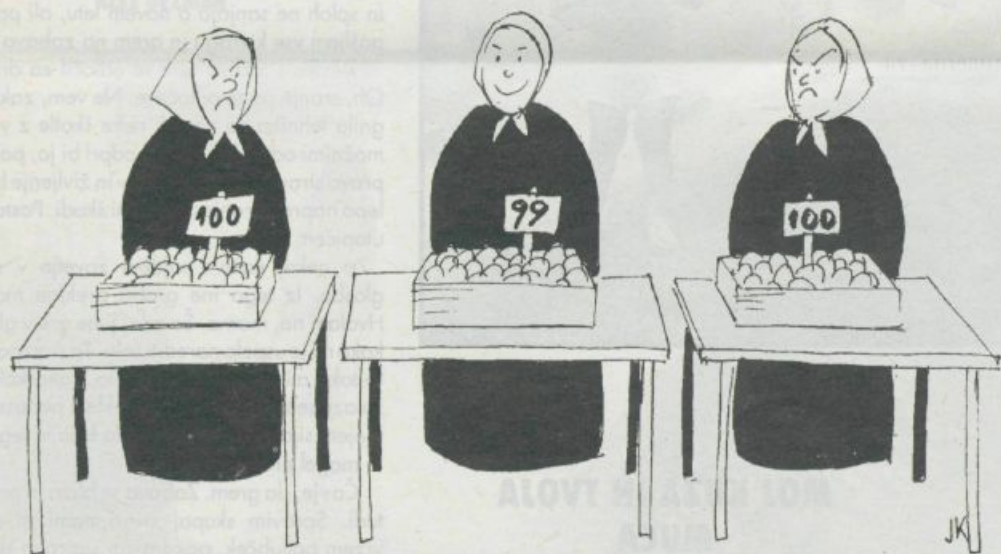
Definiranje realnosti v podobah in prek podob medijev je tako učinkovito, da posamezni ekologi že opozarjajo pred medijsko kontaminacijo: "*the media is the new church; the television its altar; the image its sacrament; the First Amendment (o svobodi govora, op. M.K.) its Bible; and any critique is blasphemy*", piše Nikki Craft. Papeški svet za družbeno obveščanje, ki je vrhovno cerkveno telo na področju obveščanja, je ob 20-letnici *Communio et progressio* 1992 leta izdal novo pastoralno navodilo z naslovom AETATIS NOVAE (Na pragu novih časov). V njem govori o značilnostih množičnih medijev, "ki so dosegli tak pomen, da so za mnoge glavno orodje obveščanja in vzgoje, vodenja in navdiha za osebno, družinsko in družbeno vedenje." Zato psiholog Anton Trstenjak pravi, da komunikacija kot proces socializacije dosega svoj vrh v družbenih obcih kot čustveno prepojenih in številčno premočnih (sugestivnih) množičnih medijih.

Kakšne podobe nam ponujajo ta "številčno premočna (sugestivna)" množična občila? Praviloma negativne, saj nas številni popularni novinarski učbeniki učijo: *samo slaba novica je dobra novica. Ali: piši o denarju, seksu in krvi, to gre najbolje v promet. Če česa takega ni pri roki, sproduciraj!* Po možnosti s sliko; kar vidim, je najbolj res. In potem televizijski snemalci posnamejo samomor "v živo", dokler obeščancu diih ne zastane, ali pa zleti fotoreporter v zrak, ker je hotel z medijskim očesom preblizu...

Ob obisku Žirinovskega v Sloveniji so se množični mediji zgražali nad podobo "junaka". Kot da te podobe niso sami ustvarili! Če o Žirinovskem ne bi tako tankovestno in v podrobnostih poročali kot so, Žirinovski tiste dni ne bi bil del slovenske zavesti. In če bi ga mediji ignorirali (navsezadnje: kaj pa je bilo tako pomembnega sklenjenega ob tem obisku?), Žirinovskega ne bi bilo. Škoda???

Kako se znebiš Resnika?
Omogočiš mu, da piše science fiction.

ZAŠČITA IN KONKURENČNOST

Angleški *protectionism* je za nas deveta vas. No ja, saj deveta vas je nenazadnje res že za našo mejo, tam nekje v širni tujini. Kako pa naj potem zaščitimo domačo industrijo?

Tujci, naj bodo to politiki, svetovalci, trgovci, bančniki ali pa lastniki kapitala, nas zelo dobro poznajo. Vedo, da se imamo za majhen narod, da svojega tržišča ne cenimo (je baje premajhno) in da se nam zdi vse, kar ni narejeno v Sloveniji, lepše, kakovostnejše in cenejše, skratka neprimerno boljše. Vedo, da si želimo boljšega življenja in vedo, da o tem, kaj boljše življenje sploh je, nimamo nobene predstave. Zato nam ponujajo svojo Utopijo in obenem pomoč, da do nje pridemo. Vedo tudi, da smo bogat narod, da imamo v žimnicah, pa tujih in nekaj manj tudi v domačih bankah, precej denarja. Vedo, da svojega denarja ne cenimo ter da nam po dolgih letih ideologije edino vrednoto predstavljajo materialne dobrine. Poznajo naše, v dolgih letih socialistične zaprtosti vzgojeno hrepenenje po višjem standardu. Saj ni treba dosti, samo televizor, avto in

Uradna politika se je skrbi za podjetja odpovedala. Baje zagotavljanje pogojev za uspešno poslovanje ni v pristojnosti Vlade. Domača podjetja, še do včeraj nevajena tržnega obnašanja, naj se kar sama znajdejo. Najboljša bodo že obstala. Kaj pa, če ne bo vzdržalo nobeno in bodo na koncu vsa v lasti tujcev?

Konkurenčnost in tržno gospodarstvo smo Slovenci sprejeli kot nekaj idealnega, kot šolski primer. Pri tem pozabljamo, da so države, ki nas tega učijo, pripravljene svoja gospodarstva ščititi tudi z vojnami. Podkupovanja, industrijsko vohunstvo in propaganda so samo del lahke, za konkurenčni boj potrebne oborožitve. Protekcionizem pa predpogoj za obrambo.

150.000 DELAVCEV V DOMAČI INDUSTRIJI

Posli tečejo. Domača industrija, za katero ne skrbi niti njen lastnik, pa je samo opazovalec. In še to le, če ima čas. Le kako naj se ukvarja z obrambo lastnega tržišča in organiziranim nastopom na tujem, če pa ji Vlada s svojim

ČETRT STOLETJA VOJNE

V dvanajstem stoletju je papež Hadrijan IV. z darilno listino poklonil Irsko angleškemu kralju Henriku II. in s tem sprožil številne upore Ircev, ki so Britance leta 1921 prisilili v ustanovitev Svobodne irske države s statusom dominiona. Šestnajst let kasneje je Irska dobila svojo ustavo, se preimenovala v Republiko Irsko (Eire) in razglasila neodvisnost. Pod britansko oblastjo pa je ostal severni del Zelenega otoka, provinca Ulster oziroma Severna Irska.

ZAKAJ IN KAKO SE JE VSE SKUPAJ ZAČELO

Terorizem na Severnem Irskem se je pojavil kot posledica oziroma je logično nadaljevanje boja za državljanstvo, ki predstavlja Ulstru. Katoliško prebivalstvo Severne Irske, je (bilo) politično in socialno zapostavljeno, številna ključna mesta v industriji, bančništvu in drugod zasedajo protestanti. Zastopanost katolikov v politiki je (bila) precej manjša kot bi morala biti, diskriminacija je (bila) prisotna tako rekoč na vsakem koraku.

Bolj ali manj mirne katoliške demonstracije v letih 1968-69 so se predvsem po zaslugi protestantskih protidemonstracij in napadov spremenile v nasilno manifestacijo. V tem obdobju so vodilna mesta v protestantskem taboru prevzeli radikalni, demagoški politiki, kakršni je častiti Ian Paisley, še danes goreč nasprotnik pogajanj z irskimi republikanci. Zaradi nasilja in nemirov, ki so izbruhnili v Belfastu in Londonderryu, je britanska vlada avgusta leta 1969 poslala v Ulster prve enote brigade 1969. Njihov namen je bil predvsem zavarovati katolike, zato je razumevanje za angleške vojake v tem času pokazala celo Irska republikanska armada (IRA). Prvi spopadi so izbruhnili med protestantskimi paramilitaristi in armado, ki jo je Ian Paisley vsakrat pramerjal z SS.

RAZKOL V REPUBLIKANSKEM GIBANJU

V naslednjih dveh letih je prišlo do pomembnih sprememb v IRA, ki jo je izbruh nemirov skoraj popolnoma presenetil. V tem času je bilo vodstvo IRA v rokah komunistov, ki so se nazprotovale oboroženemu boju, ki bi še poglobil prepad med katoliki in protestanti. Toda katoliki v Belfastu, ki so zaman pričakovali zaščito IRA pred protestantskimi napadi, so bili drugačnega mnenja. Zahteve po "vojaških", se pravi terorističnih metodah boja so se pojavile tudi v IRA, zlasti med njenimi

mlajšimi pripadniki. Do pričakovanega razkola je prišlo decembra 1969.

Od "uradne" IRA se je odcepila tako imenovana "začasna" IRA (Provisional IRA - PIRA) pod vodstvom Seana MacStiofaina. Sprva je novo skupino sestavljalo le 30 do 40 članov, v letu 1970 pa je PIRA prevzela večino novih rekrutov, denarja in orožja, ki bi sicer pripadli "uradni" IRA, toda ulstrski katoliki so se očitno odločili, da bodo podprli bolj militantno krilo.

"Uradna" IRA se je po teh dogodkih še nekaj časa zapletala v spopade v Ulstru in v medsebojne obračune med različnimi nacionalističnimi skupinami ter izvajala bombne napade v Angliji in oborožene rope v Republiku Irski. Njena dejavnost je skoraj dokončno zamrla v maju 1972. Čeprav je v Republiku Irski ohranila nekaj vpliva tudi kasneje, pa zgodovino oboroženega republikanskega gibanja po letu 1972 pišeta PIRA in Irish National Liberation Army (INLA), ki se je prav tako odcepila od "uradne" IRA in je manj vplivna kot PIRA, zato pa bolj radikalna.

ZAHTEVE KATOLIŠKIH MILITANTOV

Po programu, ki ga je sprejela leta 1972, se je PIRA zavzemala za demokratično, socialistično republiko in federalni sistem vladanja. Toda leta 1982 je bila ideja federalizma opuščena, na njeno mesto pa je stopila združitev Severne Irske z Republiko Irsko.

PIRA je bila sprva, podobno kot stara IRA, razdeljena na "čete", "bataljone" in "brigade", ki so bile razporejene v Belfastu, Londonderryu in na obmejnem področju, organizacijo pa je vodil "vojaški svet". Toda kmalu se je izkazalo, da takšna organizacija ni primerna za teroristično bojevanje v mestih, zato so se sredi 70. let odločili za reorganizacijo. Ustanovili so manjše enote, tako imenovane Active Service Units (ASUs), ki jih sestavlja tri do pet teroristov.

Spremenila se je tudi strategija. Upanje na hitro zmago se je umaknilo prepričanju, da mora za Britance prisotnost v Ulstru postati predra. Pojavili so se požari v nakupovalnih centrih, vrstile so se ugrabitve menažerjev in sabotaže v tovarnah. Sprva se je strategija zdela uspešna, toda pravega rezultata na koncu ni bilo. V 80. letih je "začasna" IRA med tarče svojih napadov, katerih žrtve so bili do tedaj predvsem britanski vojaki, uvrstila tudi pripadnike policije, Ulster Constabulary (RUC), ulstrske policije, v kateri prevladujejo protestanti. Posledice te odločitve so bile vidne že v letu 1985, ko je bilo ubitih 25 policistov in "samo" dva vojaka, čeprav je bilo v Ulstru nameščenih več vojakov kot policistov.

V ULSTRU NE UBUJAO SAMO KATOLIKI

Nasilje v Ulstru je doseglo vrhunec leta 1972,

ZA SEVERNO IRSKO

ko je bilo ubitih 467 ljudi, od tega 103 vojaki. Morda najpomembnejši dogodek v tem letu je bila tako imenovana "krvava nedelja" ("Bloody Sunday" - ah, dobri stari U2...) v Londonderryu 30. januarja, ko so angleški padalci po katoliškem protestnem pohodu ubili trinajst katoliških civilistov. Neposredna posledica poboja je bila eskalacija konflikta med katoliki in protestanti, britanska armada pa svoje napako drago plačuje še danes. Na svotne bombnih napadov, med katerimi s katoliške strani, je izzvalo množične aretacije, toda oblasti so po pravilu zapirale napačne ljudi, saj večinoma niso poznale novice, ki so nasledili iz stare voditelje IRA. Nasilje katolikov je izzvalo povračilne ukrepe protestantov in uvedbo neposredne uprave (direct rule) Ulstra iz Londona, s čimer so na obrobje zrinili ulstrski parlament, v katerem so prevladovali protestanti.

Slika terorizma v Ulstru ni popolna, če nasilju katoliških skrajnežev in Popolna, prištejemo nasilja protestantskih paramilitaristov, katerih večina, podobno kot večina pripadnikov katoliških terorističnih organizacij, izhaja iz delavskega ali nižjega srednjega razreda. Terorizem protestantskih skupin, kakršni sta Ulster Freedom Fighters (UFF) in Ulster Volunteer Forces (UVF), običajno predstavlja povračilne ukrepe za terorizem katolikov. Na večino napadov PIRA, v katerih so žrtve tudi protestantski civilisti, se protestanti odzovejo z ubojem katolikov, običajno civilistov ali političnih aktivistov. Posledica takšne prakse je začarani krog nasilja, ki mu ni videti konca. Irski militantni katoliki skrbijo za strah in negotovost tudi v Angliji, kjer so bili najbolj aktivni v letih 1972-73 ter v 80. letih, njihovi napadi pa so dosegli vrhunec s poskusom umora ministske predsednice Thatcherjeve in drugih voditeljev predsednice Thatcherjeve na letnem zasedanju torijev v Brightonu leta

1984. Teroristični napadi republikancev v Angliji pa se nadaljujejo tudi v 90. letih (zaenkrat najdomnevnejša je bila eksplozija avtomobila londonsko finančno središče City).

NEGOTOVA PRIHODNOST ZELENEGA OTOKA

Pogajanja med Britanijo in Republiko Irsko ter neposredni pogovori z vodstvom PIRA so se začeli sredi 70. let. V pogajanjih z Dublinom je bil dosežen precejšen napredek, ki se je pokazal ob podpisu sporazuma v Hillboroughu leta 1985. S tem sporazumom je Irska dobila pravico do sodelovanja pri reševanju vprašanja Severne Irske. Pogovori z vodstvom PIRA pa so bili neuspešni. Saj so bili predlogi Londona o delitvi oblasti v Ulstru za PIRA nesprijemljivi. Priložnost za izkoreninjenje terorizma na severu Zelenega otoka je tako ostala neizkoriščena, toda politično reševanje problema se je v zadnjih mesecih spet premaknilo z mrtve točke. Velika Britanija in Republika Irska sta ob koncu lanskega leta podpisali nov sporazum, po katerem mora Irska iz ustave izbrisati člen, ki se navezuje na združitev celotnega otoka. Obenem sta vladi obeh držav povabili PIRA in njeno politično krilo Sinn Fein (ki ga v Republiku Irski podpira manj kot 2% volilcev) k uradnim pogajanjem, toda smo pod pogojem, da se PIRA za vsaj tri mesece odpove terorističnemu nasilju.

V 25 letih je politično nasilje v Ulstru zahtevalo več kot 3000 življenj, to število pa kljub možnim pogajanjem žal še zdaleč ni dokončno. Niti londonska niti dublinska vlada namreč ne moreta ponuditi predloga, ki bi bil sprejemljiv za vse strani v konfliktu, zato je nadaljevanje spopada neizbežno.

MARKO BUKOVŠEK

MITOLOGIJA POLITIČNEGA NASILJA

Po informacijah, ki jih o terorizmu posredujejo občila, si vsakdo ustvari določeno predstavo o tem fenomenu. Tudi mediji nikakor ne poročajo o vsakem strelu ali eksploziji, ki odjekne v svetu, še najmanj o tistih, ki jih ni slišati na razvitem Zahodu ali vsaj Bližnjem vzhodu, ampak na primer v Vzhodnem Timorju, Čilu ali Gvatemali. To pomanjkanje ustreznih informacij botruje nastanku različnih "mitov" oziroma zmotnih predstav o terorizmu. Laqueur, Sederberg in Stohl, avtoritete proučevanja terorizma, govorijo že o celi mitologiji, mi pa bomo omenili le nekaj vrstic iz njihovega repertoarja mitov:

- * vsi teroristi so blazneži
- * vsi teroristi so kriminalci
- * teroristi so revni in njihova motivacija je globoko ideološka
- * teroristi so fanatiki, ki so jih nevzdržne razmere pahnille v brezupen položaj
- * terorizem je orožje radikalnih revolucionarjev
- * terorizem je orožje nemočnih
- * terorizem je nov oziroma v preteklosti neznan pojav
- * terorizem je zelo učinkovit
- * terorizem je naravna reakcija na nepravilnost, zatiranje ali preganjanje
- * terorizem je domena izključno nevladnih organizacij oziroma posameznikov

GLAS VPJOČEGA V (AMERIŠKI) PUŠČAVI

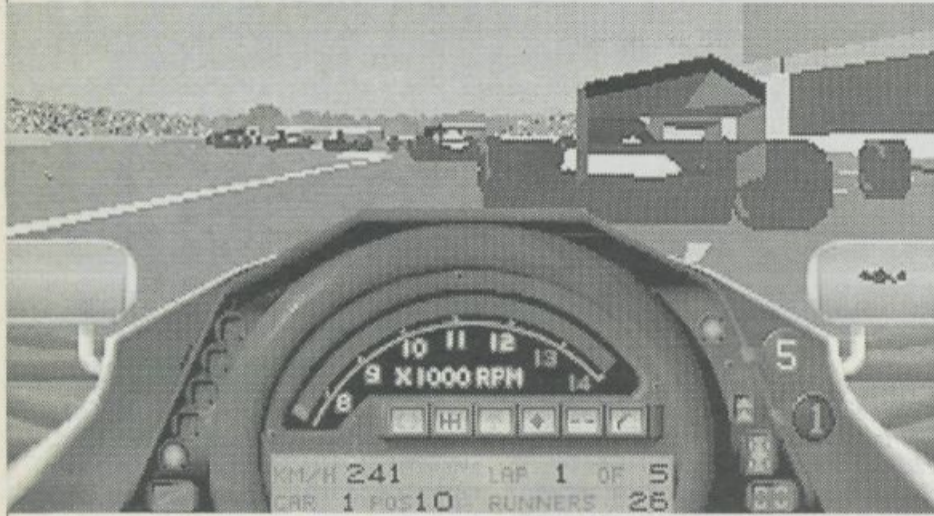
V preteklih dnevih smo se lahko zabavali ob reakcijah, ki so spremljale dogovore v New Yorku, kjer so o miru govorili sprti irski katoliki in protestanti. Ob tej priložnosti je ameriški predsednik odobril vizo predsedniku Sinn Feina, političnega krila PIRA, in tako je Gerry Adams prvič po dvajsetih letih lahko odpotoval v ZDA, medtem ko v London še vedno ne sme. Tradicionalno hladnokrvni Angleži so ob tem izgubili glavo, saj je bil Adams v ZDA deležen velike medijske pozornosti, ki jo v Angliji predstavnikom Sinn Feina z zakonom odrekajo že od leta 1988. Vse to bi morda Angleži še prenesli, če Adams o miru in demilitarizaciji v Ulstru (s katero je seveda mislil odhod angleških vojakov) ne bi govoril evforičnim ameriškim Ircom, ki predstavljajo zelo pomemben vir dohodkov za irsko republikansko gibanje. Besede Gerryja Adamsa so sicer prejele medijev lahko slišali tudi Britanci, toda glas, ki je spremljal premikanje njegovih ustnic, ni bil njegov glas, kajti tudi slednjega imajo v Angliji za nevarnega. *Weird, isn't it?*

M. B.

Kako je Helen Keller izumila masturbacijo? Poskušala je brati z lastnih ustnic.

GAMES II. DEL

ČISTOKRVNI MEŠANCI

♦♦♦ **S** o igre, ki se obnašajo tako nekako kot popularna glasba. Recept za čim bolj donosno igro: tematika naj bo enaka kot pri najuspešnejši igri lanskega leta, igra naj bo na pogled krasna, z veliko slik in zvoka, in uspeh je že zagotovljen. Še kakšen povprečen škandalček, da igralci zvejo za špil brez nepotrebnega metanja (tvojega) denarja za reklame in to je to.

Danes imamo dve glavni vrsti iger: za kretene z refleksi in genije brez refleksov. Kreteni z refleksi ponavadi igrajo igre, v katerih je treba kaj streljati, se komu izmikati, teči na 100 metrov (žokanje joysticka levo-desno) in podobno. Zanimivo je laufanje po labirintu: tvoj zmazek teče pred štirimi zmazki druge barve, ki ga ne smejo dohiteti. Če poješ banano, potem 10 sekund lahko loviš druge zmazke, kajti sedaj imaš MOČ! (zelo inteligentno). Ja, moč je tudi bistvene narave pri teh igrah, kajti boljše orožje imaš, več jih pobiješ. Logično, ne? Intelektualci brez refleksov pa danes igrajo igre, kot so pustolovščine, igranje

domišljiskih vlog in strateške igre. Naslovi takih iger so: Larry X (doslej od 1. do 6. dela), Police Quest X (prišli smo do 4. dela), Civilization, Ultima X (ja, 8. del je nekaj posebnega), SimCity 1 ter Simcity 2000 - ravno prihaja na ljubljanske monitorje. To je samo nekaj imen.

WHAT COMES NeXT?

Ravnokar se je začela osvobajati okovov zaendrek računalnikov vrsta iger, ki so v skupini Virtual Reality (navidezna resničnost). To so igre, ki ti na monitor prikaže gledanje v hudobni svet iz tvojih oči. Si v svetu, ki je navidezno realen - torej je v domišljiji. Take igre potrebujejo hitre računalnike z veliko spomina, saj morajo izračunati vse tiste glomazne slike, preden jih pošljejo na monitor. Po mojem se bo ta smer iger v bližnji prihodnosti še najbolj razvila. Je pa še ena novost: vse take MEGA igre bomo počasi začeli dobivati le še na CDjih, in na to mesto uletijo konzole s CD ROMi, kot na primer Commodorjeva CD32. Ampak o konzolah pa kdaj drugič.

LUKR

KUPOVANJE RAČUNALNIKOV KOT NACIONALNI ŠPORT II. DEL

Novo poglavje je tu: Amiga. Ko si v osemdesetih letih rekel AMIGA, so vsi vedeli, za kaj gre: za igralni avtomat, ki stane golih 500 DEM.

Računalnik dandanašnji srečamo samo še v muzejih. Tudi Renault 4 so nehali izdelovati. Zdaj je tu Clio, mar ne? In namesto na A 500 danes mulci igrajo na A 1200, ki ima z najboljšo sestro Amigo 4000 nekaj skupnih potez, vendar to vsekakor ni cena. A 4000 stane brez monitorja 4000 DEM, A 1200 pa okrog 1000. Ne velja torej računalnik = PC. Alternativ je na pretek. Pri Amigi, recimo, sem naštel samo dve varianti. Prodajajo trenutno še model A 600, lahko pa si kupiš še A 1000, A 2000, A 3000 (vse iz druge roke). Atarijev ST je sicer res dedek, ampak vseeno mislim, da ga še izdelujejo in brez dvoma ni za na odpad. *Dejstvo je torej, da na Atariju ali Amigi ali Macintoshu lahko narediš vse, kar na PCju.*

Ponoven napad na trgovce PCjev. Če so tvoje potrebe po računalniku le tolikšne, da si nanj napišeš samo seminarsko, potem pa še diplomsko nalogo, potem definitivno ne rabiš nevemkakšnega dobrega računalnika, ki stane med brati 2500 DEM. Večina študentov nima niti stricev iz Amerike niti ne posluje na borzi, ampak raje žura, zato je en 286 s 40 megabajtnim diskom (1000 DEM) počez in podolgem dovolj. Program za text pisat (za DOS - WordStar, Word, WordPerfect in sorodniki) zasede na disku maksimum 15 Mb. Ostane ti še (po nekaj malega iger) najmanj 10 Mb. A kdo sploh

napiše doktorat, dolg 10 milijonov znakov? Moje mnenje je torej: pomisli, za kaj računalnik rabiš. Če hočeš, da bo text lepo izgledal, potem pošklji naokrog za kakšnim 386DX s 40 MHz, 85 Mb diska in 4 Mb RAMa. Na disku naj bosta že DOS in Windows pa še Word For Windows. Ne pozabi vprašati za knjigo! Če knjige ni, ti nakupa ne priporočam. Za kakšno računanje, grafov & preglednic & podobnega sranja naj bo zraven še matematični koprocesor za 100 DEM. Kaj več pa 'navaden' študent ponavadi tudi ne potrebuje. Vedno pa lahko pomisliš tudi na cenejšo alternativo.

LUKR

Pločevinka piva v 256 odtenkih sive barve.

RAČUNALNIK IN MOJA MAMA, drugič

In če je moja mama prekrila računalnik s prelepim vezanim prtom, na katerem so rožice, je sedaj ubrala drugačno taktiko.

Računalnik je zakrila s sliko, na kateri je Sevres, podzemski postaja v Parizu. In zakaj? Ne vem. Glede na to, da ima rada rožice in da je sedaj zamenjala tematiko in se preselila k slikarjem, je moje predvidevanje takšno. Odpotovala bo v Trst, kajti če bi poprosili računalnik, da vam izračuna, katera država je med Slovenijo in Francijo in meji na obe državi, potem bi vam računalnik izstrelil - Italija. In katero je najbližje mesto v Italiji, ki je znano po velikih nakupih in kjer dobite poceni računalnike. In kje je tukaj povezava s podzemsko postajo v Parizu. Moja mama je diplomirana umetnostna zgodovinarica, kakšen naziv, skoraj hujši kot tisti 2 giga bajta mega rama na procesorju s spominom 40 megaherzov KV stereo in poslušate radio. In verjetno vam vse skupaj ne pomeni veliko, pojejte raje malo slastnega, odličnega sadja. Verjetno vas zanima, če ima moja mama še vedno rajši pisalni stroj kot pa računalnik. Seveda, sedaj je napisala nekaj novih prelepih, čudovitih ustvarjanj, seveda ne s pomočjo urejevalnika besedila, ampak s prelepim, starim pisalnim

strojem, ki kot veste deluje brezhibno. Moja mati pravi, da se bo izselila na Mars, mene pa da bo izselila na Venero. In to je verjetno zaradi tega računalnika, veste ta računalnik je zelo glasen, na katerega pišem članek.

Ura je namreč nekaj po začetku dneva, blizu sto ur (1 hundred 1:00 a.m. bi napisal vrli računalnik) in moji materi ne bi bilo logično, zakaj tako in zakaj ne drugače, seveda pa morate paziti, ko vas računalnik vpraša, če želite vnesti pravi čas in datum, ker boste ugotovili, da je čez nekaj dni ta čas popolnoma drugačen od pravega, razen če imate drugačen računalnik.

Ugotavljam, da je veliko bolje sedeti na vrtu in piti breskev z mlekom (mišljen je pravi čaj), vonjati prijetne dišave pomladi, ki bo prišla v kratkem in se predajati lepotam narave, kot pa ustvarjati nove in nove stvari na računalnik.

Raje si prinesem tisti sexy pisalni stroj, ki sem ga pred časom opustil - na srečo ga moja mama ni, in napišem kaj zapeljivega gospodični, katero bom povabil na drsanje in šampanjec. Veste, ta gospodična je baje zelo zapeljiva, vsaj tako bi vam rekel jaz, če bi me vprašali kaj o njej. Kaj pa bi rekel računalnik? Saj njega se pa takšnih stvari ne sprašuje.

MATEJ POLJANŠEK

RAČUNALNIŠKA GRAFIKA

Danes se ogromno stvari lahko nariše z računalnikom. Še več, z računalnikom lahko narišemo tako natančno sliko, kot jo posnamemo s fotoaparatom. Kako pa je bilo včasih?

Ampak potem smo spet zdrsnili na nižjo številko.

CGA IN OBOLELE OČI

Prišla je kartica CGA. Nikoli nisem mogel razumeti, zakaj so bebeci od programerjev napisali toliko zanimivih iger za ta debilni grafični vmesnik. V čem je fora: CGA je bila grafični vmesnik, ki je znal na monitor narisati 320x200 pik in to v 4 barvah (nekakšna zelena, pa nevemkajše, pa VIJOLIČNA!!!). In prav zaradi te vijolične barve so tisoči iskali svoje oči pri raznih optikih in po dragih očesnih klinikah. Vijolična barva je namreč pri tistih, ki so igrali take igre po več ur na dan, pustila čudne sledove glavobola, krvavih oči in podobnih simptomov. Za CGA vmesnik je bilo napisanih VELIKO iger (ki so bile na Č/B monitorjih kar okusne, ni kaj). Mora je za nami, tu je

EGA IN SESUTE GIF SLIKE

Kul. 16 barv. 640x400 resolucija. Hitre igre. Igralni avtomati. Ma kaj avtomati, fantazija! Ja, to je bilo slišati o EGA tiste dni. Vse je res, vse. EGA je spet spustila življenje v oči in glavo, kjer se je prej nabirala kruta vijolična barva. Mislim, k va. Za EGA vmesnik je bilo napisanih mogoče nekaj manj iger kakor za CGA ali Hercules. Je pa to postajal prvi grafični vmesnik, ki je začel uporabljati grafiko, ki ni bila popolnoma izkrivljena, kockasta, enobarvna ali celo vijoličasta. Igre se pri 16ih barvah spet (prvič?) začnejo lepo obnašati, vendar to še vedno ni bilo tisto in na svet je prišel

VIDEO GRAPHICS ARRAY (VGA PO DOMAČE)

256 barv, folk! YEAH! Slike! Cindy Crawford! (Za oboževalce statistike: na enem od mnogih Shareware CD-jev sem našel okrog 85 GIF slik od Cindy). VGA je pomenila mejo. Do tule je Rusija, naprej je Aljaska. (Ali Japonska, whatever you prefer). Video Graphics Array, alias VGA, je bila nekaj let nazaj revolucija. 640x480 pik, torej še za odtenek boljša resolucija od EGA, 256 barv, s katerimi lahko prikažeš res skoraj vsako sliko (avtomobila, fotomodela, Alberta 1Steina itd). To je pravzaprav vse o grafičnih standardih zaenkrat, naslednjič pa še malo o grafičnih orodjih.

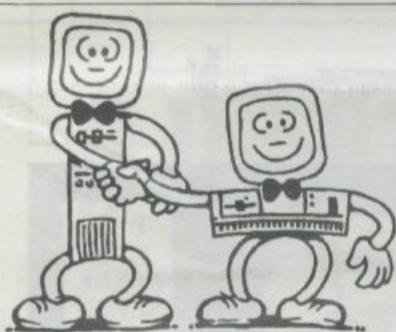
LUKA ROMIH

KOMUNIKACIJE PO BALKANSKO II. DEL

Non omne quod licet honestum est (Ni vse, kar je dovoljeno, tudi pošteno), pravi latinski rek. Očitno nekateri niso takega mnenja.

Žal pa nelegalno zbiranje osebnih podatkov ni edina nepravilnost na naših BBS-ih, oziroma mreži AdriaNet. Kot sem omenil že v prvem delu, je AdriaNet računalniško omrežje, namenjeno prenosu sporočil med uporabniki. Nekakšen sistem elektronskega dopisovanja torej. Vsak BBS, ki je vključen v AdriaNet, ima namreč množico konferenc, kamor lahko uporabnik piše svoja sporočila, oziroma jih od tam v obliki teksta lahko tudi prebere. Vsaka konferenca pokriva določeno temo, te pa so računalniške, naravoslovne in družboslovne, kot tudi take, ki pokrivajo celo tako specializirana področja, kot sta fotografija ali jamarstvo. Pisanje in prenos sporočil izgleda takole: Ko uporabnik pokliče na BBS in vtipka ukaz za prenos sporočil iz izbranih konferenc k sebi domov, se ta pošta v obliki posebne datoteke prenese na njegov računalnik. Ko uporabnik zaključi delo z BBS-om, požene določen program, ki sporočila izpiše na zaslonu. Z posebnim ukazom lahko potem uporabnik na ta sporočila odgovori, oziroma ustvari novo sporočilo. Ko naslednjič pokliče na BBS, lahko svoje odgovore prenese nanj, BBS pa potem skrbi za nadaljno distribucijo po celotnem omrežju. Ker se v AdriaNetu sporočila med posameznimi BBS-i prenašajo tudi po šestkrat dnevno, in ker na tem omrežju sodeluje mnogo uporabnikov, zna biti tako elektronsko dopisovanje sila zanimivo.

GAMBIT
Res pravi računalniki

Vendar pa AdriaNet omogoča tudi prenos "privatne" pošte in sicer po konferenci Matrix. Privatna pošta je tista pošta, ki je namenjena samo določenemu uporabniku in nikomur drugemu. Zakaj je besedica privatno napisana v narekovajih, bomo kmalu videli. Vsak SysOp in njegovi pomočniki imajo namreč možnost brati in celo spreminjati privatna sporočila. Če si tako dva uporabnika izmenjujeta zanj pomembne informacije, ali pa si celo, boggedaj, pišeta ljubezenska pismenca, si lahko predstavljate njun šok, ko izvesta, da je njuna sporočila lahko spremljalo še kakšnih deset ljudi, ki ob vsem skupaj morebiti še jezika ne znajo držati za zobmi. Jasno je seveda, da je to v nasprotju z 37. členom Ustave Republike Slovenije, ki

zagotavlja tajnost pisem in drugih občil. Seveda SysOp trdijo, da če je uporabnik že vnaprej opozorjen, da privatna sporočila niso privatna, potem tu ne more biti govora o kršitvi Ustave. Toda se vam ne zdi ta argument na trilih nogah, posebej še, če vemo, da uporabnikov nihče ne obvešča o "privatnosti" privatnih sporočil?

Sklicujejo se tudi na pravila FIDO Neta, mednarodnega računalniškega omrežja, katerega član je AdriaNet, ki določajo, da ima SysOp dolžnost pregledati vsa sporočila na mreži, ne sme pa sporočil spreminjati (čeprav nekateri SysOp priznavajo, da se včasih zgodi tudi kaj takega). Pri svojem dokazovanju gredo celo tako daleč, da trdijo, da so pravila FIDO Neta pač njihova Ustava, katero spoštujejo. Vendar pa so tu pozabili na majčkeno, a vendar bistveno malenkost: na ozemlju Republike Slovenije namreč veljajo slovenska ustava in slovenski zakoni, ki jih je treba spoštovati.

Ironija pa je prav v tem, da je na teh taistih BBS-ih moč dobiti zastoj zelo dobre programe za kodiranje sporočil. Eden takih je PGP (Pretty Good Privacy), ki omogoča kodiranje sporočil po algoritmu RSA, in ki so ga v ZDA razvili za potrebe ameriške vojske. Žal je kodiranje sporočil v FIDO Net policy označeno kot "annoying behaviour", pa tudi SysOp, ki bi kodiranje na območju AdriaNeta lahko dovolili, se iz neznanih vzrokov nad tem ne navdušujejo preveč. *Komunikacija preko modemov s kodiranjem sporočil pač zagotavlja popolno zaščito pred prisluškovanjem, česar se gotovo zaveda tudi država.* Poleg tega tudi ni znan pravni status BBS-ov. Večina SysOpov sicer meni, da imajo BBS-i značaj javnih medijev, ker so pač namenjeni prenosu in posredovanju sporočil, po drugi strani pa je tudi res, da se morajo uporabniki na BBS prijaviti, kar gotovo ni značilnost javnih medijev. Da na BBS-ih vlada precejšnja aharhija, pričča tudi dejstvo, da se uporabniki nanje lahko prijavljajo tudi z lažnimi imeni - podatkov očitno nihče ne preverja. (Seveda se tudi tu takoj zastavi vprašanje, čemu torej zbiranje osebnih podatkov o uporabnikih.) Poleg tega pa imajo voditelji konferenc - moderatorji, tudi pravico uporabnika izključiti iz določene konference ali pa kar iz celotnega omrežja AdriaNeta, vendar uporabniki niso vnaprej seznanjeni z razlogi, zaradi katerih jih moderator lahko izključi, moderatorji pa tudi niso vedno enako strogi, kar pa je zopet v nasprotju z načelom, da nihče ne more biti kaznovan za dejanje, ki ni bilo že vnaprej določeno za kaznivo in za katerega ni bila že vnaprej določena kazen. In konec koncev AdriaNet tudi nima svojega kodeksa pravil (le-ta nastaja ravno v tem času), oziroma s svojimi pravili ne seznanja svojih uporabnikov. Da je vse to skregano z zdravo logiko in celo nezakonito, nikogar ne zanima - uporabnik naj bo lepo tiho in naj se ne pritožuje; v nasprotnem primeru bo pač dobil opomin, in če bo še glasen, ga bodo iz omrežja izključili.

Kaj lahko torej stori uporabnik? Nič ne more storiti. Seveda v tem ne bi bilo nič tragičnega (osnovne tržne zakonitosti bodo gotovo slejkoprej začele delovati tudi na področju elektronskih komunikacij), če ne bi s takim ravnanjem posegali v najosnovnejše človekove pravice, med katere gotovo spada varovanje človekove zasebnosti. Seveda pa je to že druga zgodba. Za pravosodne organe namreč.

MATEJ KOVAČIČ

STARE RAČUNALNIKE VAM NE BOMO PODTAKNILI KOT NOVE. LAHKO PA SE DOGOVORIMO ZA:

- ⇒ obnovo starega računalnika
- ⇒ ocenitev starega računalnika
- ⇒ komisijsko prodajo
- ⇒ prodajo staro za novo
- ⇒ prodajo staro za staro

**Za študente z indeksom
in kuponom TRIBUNE
15% popust pri nakupu
stare računalniške
opreme Gambit.**

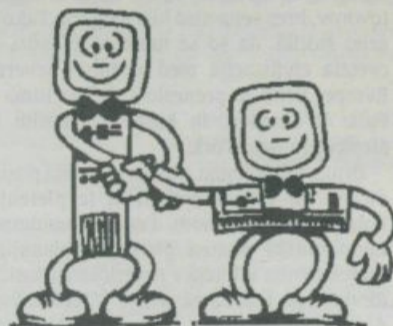
GAMBIT

Savska 3

61000 Ljubljana

Tel: 061-13-11-318

Fax: 061-13-20-108

STRIPBURGER

V pripravi je nova, četrta številka publikacije Stripburger. Koncept bo sledil smernicam "pravega" strip magazina z rednejšim (tromesečnim) izhajanjem. Strip avtorje in teoretike stripa vabimo k sodelovanju. Rok oddaje materialov je 15. april. Sprejemamo tudi kvalitetne fotokopije.

V sodelovanju z AWA Foundation bo junija na Strip dnevih v Haarlemu na Nizozemskem predstavljena publikacija z deli s področja bivše Jugoslavije. Materiale lahko pošljete nam na spodnji naslov ali pa direktno AWA Foundation c/o Simplon (JC), Postbus 1513, 9701 BK Groningen, The Netherlands do konca marca '94.

Na Bienalu mladih sredozemskih ustvarjalcev v Lizboni novembra '94 bomo oblikovali svoj del razstave stripa v obsegu šestih originalnih tabel stripa formata A4 - A2 brez omejitev glede tehnike, barve, teksta in jezika. Svoja dela ali kvalitetne fotokopije (barvni strip - barvne fotokopije) z opisom tehnike, podrobnimi podatki o avtorju in po možnosti fotografijo pošljite na spodnji naslov najkasneje do prvega aprila '94. Ne pozabite navesti točen naslov in telefonsko številko.

Dodatne informacije lahko dobite na naslovu:
STRIP CORE - STRIPBURGER, FORUM,
KERSNIKOVA 4, 61000 LJUBLJANA
tel., fax: (061) 319-662; za: Borisa Bačiča;
od 12 - 14 ure

VSAK ČETRTEK

ZAKAJ POSLUŠAŠ KRŠ?

1. KRŠ je najslabša radijska oddaja
2. Vsak četrtek je še slabša
3. Ta četrtek bo najslabša

4. Tudi takaj piše nihalstjan

P. S.: Nikoli ne more biti tako slaba, da nebi mogla biti še slabša (ponaredil KRŠ)!

RADIO
KLAN
97.3 MHz
STEREO

Hitro je lepo (A): senena teorija zgodovine

Iz knjige "Infinite in all Directions" - zbirke esejev, napisanih "v hvalo različnosti", 1988; Freeman Dyson je po svoje eden bolj slikovitih fizikov druge polovice stoletja, z odmevnimi deli v fiziki, tehnologiji, biologiji in astronomiji; nekoč je upal, da bo ljudi spravil na Saturn do leta 1970; nepozabno je njegovo pisanje o pogozdovanju galaksije; slovi tudi po živahnem in bogatem pisanju o znanosti in tehnologiji, in samo priporočamo lahko njegovo deset let starejšo zbirko "Disturbing the Universe".

prevedel Samo Resnik

Tehnologije, ki imajo najgloblje posledice na človeška življenja, so ponavadi preproste. Dober primer preproste tehnologije z velikanskimi zgodovinskimi posledicami je seno. Nihče ne ve, kdo ga je izumil, to zamisel o rezanju in sušenju trave poleti in jeseni, da konji in krave preživijo zimo. Vemo le, da je bila tehnologija sena v rimskem cesarstvu neznana, da pa jo je poznala vsaka vas srednjeveške Evrope. Kot mnoge druge življensko pomembne tehnologije se je seno anonimno pojavilo v 1. t. temnih stoletjih. Po "seneni teoriji zgodovine" je bilo odkritje sena odločilni dogodek, ki je premaknil težišče mestne civilizacije iz sredozemskega bazena v severno in zahodno Evropo. Rimsko cesarstvo ni potrebovalo sena, ker v mediteranski klimi trava pozimi dovolj rase, da se imajo živali kje pasti. Severno od Alp pa velika mesta, odvisna od konj in volov za premikanje tovorov, brez sena niso bila mogoča. Tako je seno storilo, da so se množila ljudstva in cvetela civilizacija med gozdovi severne Evrope. Seno je preneslo veličino Rima v Pariz in London, in kasneje v Berlin in Moskvo in New York.

Druga tehnologija z daljnosežnimi posledicami za človeško družbo je pletenje. Pojavilo se je za senom, a enako anonimno. Zgodovinski pomen pletenja pojasnjuje članek Lynna Whiteja v American Historical Review iz februarja 1974 (*Technology Assessment from the Stance of a Medieval Historian*). Prvi nedvoumen prikaz pletilske tehnologije najdemo na oltarju, poslikanem v zadnjem desetletju 14. stoletja, sedaj je v hamburški Kunsthalle. Kaže, kako devica Marija s štirimi iglami plete srajčko za Jezuščka. White je zbral materiale, ki kažejo, da je izum pletenja prvič omogočil, da so bili majhni otroci čez severno zimo sprejemljivo na toplem, da je ta toplota prinesla bistveno zmanjšanje otroške smrtnosti, da je to zmanjšanje smrtnosti dovolilo staršem, da so se čustveno bolj navezali na svoje otroke, in da je ta vse večja navezanost staršev na otroke privedla do moderne okoli otroka zgrajene družine. Dokazi, ki vodijo od prve pletilke do otroške sobe in specializiranega psihiatra so posredni, a prepričljivi. Kot pravi White pri koncu svoje analize: "poznosrednjeveške matere in babice so brez dvoma pravilno ocenile prispevek pletenja za udobje in zdravje malčkov, komajda pa bi se dalo predvideti, da bo pletenje dolgoročno uveljavljalo nove odnose v družini."

Druga tehnologija, ki jo White retrospektivno presoja, je kolovrat, ki je bil kitajska iznajdba. Prvo dokumentarno pričevanje je kitajska slika iz leta okoli 1035. Preja je dosegla Evropo med trinajstim stoletjem. Kolovratu je sledila hitra rast evropske tekstilne manufakture in posredno rast trgovine. Vse nižje cene so prinesle velikansko povečanje rabe platnenih srajc, rjuh, brisač ter poškrbljenih in nagubanih

platnenih avb, ki so pokrivalo glave po modi napravljenih dam. To so bile neposredne posledice nove tehnologije. A posredne so bile celo pomembnejše. Ceneno platno je pomenilo nabiranje platnenih krp, in te so pomenile, da je papir postal cenejši od pergamenta. Do konca trinajstega stoletja je bila večina rokopisov že napisanih na papirju. Papirja je bilo več kot so ga lahko popisali vsi evropski pisarji. In podjetnemu založniku v Mainzu se je odprla priložnost, da obide pisarje in s strojem natisne besede na papir. Tako je izum kolovrata odprl pot izumu tiskarskega stroja.

Vsote nove tehnologije - tisk, preja, pletenje in seno - so postale trajen del moderne življenja. Poti nazaj ni več. Že dolgo molčijo glasovi žrtev, ki so jih nove tehnologije odrinile, pisarjev, ki jih je izrinil Gutenberg, staromodnih ročnih predilj, ki jih je nadomstil kolovrat, gozdnih ljudi, ki jih zamenjalo seno. Niti retrospektivno ne moremo premeriti človeške cene in koristi tehnološke revolucije. Nimamo uporabniške računice, s katero bi pretehtali srečo ali nesrečo ljudi, ki so jih zajele te zgodbe. Ocenitev tehnologije (*technology assessment*) je še vedno prej umetnost kot znanost. Kot povzame Lynn White nauke iz svojih primerov: "Ocenitev tehnologije mora nastati iz skrbnega pretresa nepreračunljivih platni življenja vsaj toliko - če morda ne bolj kot po računih o njegovih merljivih elementih."

V mejah, ki jih je očrtal White, bom poskusil oceniti nekaj sodobnih tehnologij. Vlogo te stroke vidim v svarilih, ne v meritvah. Ne moremo kvantitativno predvidevati vrednosti ali cene nove tehnologije. Lahko le skušamo gledati naprej in kazati s prstom na čeri in pasti. Z nekaj sreče jih bomo videli dovolj zgodaj, da se ne bomo spotaknili obnje. Veliki izumi, kot sta bila seno in tisk, prinesejo - ne glede na takojšnjo družbeno ceno - trajne širitve naših obzorij, nove dežele, ki jih lahko obdelujejo človeška telesa in misli. Med mojimi junaki je Michael Pupin, velik izumitelj, ki je prišel v Ameriko v modernih časih kot reven priseljenc po mladosti v neki srbski vasi. Pupin je postal bogat in slaven, ko je izumil praktičen način prenosa električne energije čez velike razdalje. Jaz sam sem "čisti" znanstvenik, ki je imel ogromne koristi, intelektualno in materialno, od družbenih odnosov, ki jih je v Ameriki ustvarila Pupinova generacija izumiteljev. Akademski snobizem, ki postavlja čiste znanstvenike intelektualno nad izumitelji, mi je odvrten. Visoka kultura in človeško razumevanje se res najmeta med čistimi znanstveniki, a tudi med izumitelji nista redkejši. Pupinovi dosežki so zrasli iz globokega idealizma in vere, da ima človeštvo zmožnost za iskanje popolnosti in da znanost plemeniti ljudi. Z istim navdušenjem se je veselil miru svoje rodne vasi, človeške komedije Amerike devetnajstega stoletja in neosebne lepote

Maxwellovih enačb. V predgovor k ponatisu njegove avtobiografije sem napisal:

Pupin je strastno verjel, da je osnovni cilj znanosti čisto razumevanje narave, in da so uporabne aplikacije drugotnega pomena. Prestiž in vpliv, ki si ju je pridobil s svojimi izumi, je uporabil v vztrajni kampanji, da dvigne ugled temeljnih raziskav v Ameriki. Tako je prišlo do paradoksa, da je Pupin, praktični izumitelj, storil v svojem času več kot kdor koli drug, da bi ameriško javnost prepričal, da so velika znanstvena odkritja pomembnejša od izumov. Njegov triumf je bil tako obsežen, da imajo sedaj, petindvajset let po njegovi smrti, čisti znanstveniki več prestiža, več vpliva in več denarne podpore, kot bi si on lahko predstavljal, da je mogoče. Morda je v tej apoteozi temeljnega raziskovalca prišlo do krivice Pupinovemu razredu izumiteljev. Dosegli smo točko, ko je velik izumitelj redkejši od velikega znanstvenika. Na večini fakultet izumitelji niso več dobrodošli in celo v industrijskih laboratorijih so bolj in bolj v modi čiste raziskave. Morda bo kmalu prišel čas, ko bo skupina čistih znanstvenikov prisiljena, da organizirajo kampanjo, da bi preprečili trajno izumrtje izumiteljev.

To sem napisal pred petindvajsetimi leti. Morda v zadnjih letih vidimo znake, da se

javnost spet bolj zaveda pomena izumov. Morda se tudi znanstvena skupnost začne zavesti, da njeno dolgoročno preživetje zavisi od zdravega ravnotežja med čisto znanostjo in tehnologijo. Morda se herojska doba izumov vrača. A najprej moramo najti odgovore na dve vprašanji. *Zakaj so bili naši napori v zadnjih desetletjih, da bi znanost plodno uporabili za človeške potrebe, tako nedvoumno neuspešni?* Kaj lahko storimo, da bi se to odslej spremenilo?

Pogosto slišimo, da je položaj jedrskih fizikov izpred štiridesetih let podoben položaju današnjih biokemikov in biologov. Med fiziko jedra in mikrobiologijo je mnogo očitnih razlik, a analogije so realne. Morda pa nam je zgodovinska izkušnja fizikov pustila kaj praktične modrosti, ki bi lahko pomagala industriji genetskega inženiringa, da bi se izognila pasti, ki so privedle atomsko industrijo v tako resne težave. Povedal bom nekaj zgodb, in bralcu prepuščam, da presodi, ali imajo kaj pomena za vprašanja mikrobiologije.

Freeman Dyson

(naslednjič: zgodbica o dinozavru in miši)

ZEN: 3 pregrade Hung Luna

1. vprašanje: Vsakdo ima rojstni kraj. Kje je tvoj rojstni kraj?
Odgovor: Zjutraj sem jedel kašo. Sedaj sem spet lačen.
2. vprašanje: V čem je moja roka podobna Budovi?
Odgovor: Glas kitare v luninem svitu.
3. vprašanje: V čem je moja noga podobna oslovski?
Odgovor: Ko bela čaplja stoji na snegu, ima drugačno barvo.

Prvi odgovor? Pokaže, da so rojstva in smrti snežinke v velikem vetru časa, tako trivialne kot večni krog lačen-sit. Drugi: odloži svoje nenehno premišljanje, zapoj mesecu in bodi Buda. In tretji? V besedah ga ne znam razložiti.

Gregory Benford, *The Stars in Shroud*, 1978

Kdaj si prepričan da imaš kvalitetne pajkice?
Če ti otečejo gležnji ko praneš.

SESTAVIL: TOMAZ KONCILJA	NAJSEVERNEJŠA POKRAJINA EVROPE	ZNAN V SLIKOVNIH PISAVAH	LJUDSKA REPUBLIKA	ZDRAVILLO	GRŠKA BOGINJA USODE	SLADKOVODNI POLJIP	MOJZESEV BRAT	PRIST. PRI BUENOS AIRESU ... DEL PLATA	MATI DEVETIH MUZ. BOG. SPOMINA	EVGEN JURIC	PREDSTOJNIH UNIVERZE	W. WILDEBERG	ISLAMSKI ODREŠENIK	ZDAJCI, V TETI TRENU	W. WILDEBERG
PRIZORIŠČE ZIMSKIH OT 1994												MR TANKO			OSEBA IZ DR. ŽIVAGA
NASLAVLJANJE												AMERICAN AIRLINES			
POSLOVNA ENOTA			V LASEN NOSILA ROŽO JE RDEČO							DRABLJIVA ZNAMKA SPODNJEGA PERILA					
ENAKA VOKALA			KRAJ NAPOLEONOVEGA PORAZA	REŽISER KURUSAVA	RADON VRAŠTA TV-SERIJ			BIKOBORC SPLIT							
DRŽAVA V J. AFRIKI PREJ SVAZI															
TATINSKA PTICA						KILOGRAM		OBČEVANJE Z ŽIVALMI					BELAKOVINA ZA PROZNOST TRIVA	BLAZINA, VZMETNICA	ARZEN
KRAJ POBOJA POLJSKIH OFOCIRJEV									AIMSHA 999			POTOVANJE NA KONJU PLES OB KONCU OŠ			
VESPUCCI									NEMŠKI ROMANTIK ZNAMKA CIGARET						
W. WILDEBERG	VOJAŠKI SPORAZUM	SKALNAT GREBEN				SVETOPISEMŠKA OSEBA	ANTON RŽBE RINA SESEJ					POKA. V VIETNAMU NASPROTJE OD DOL			VRAŠTA METULA
SKARJNI "VRAH" ZEMLJE				GR. JUNAK PRED TROJO HIMALAJŠKA NOSA						HRUPNO					
SMEŠNOST, NOROST										OLGA EGOROVA DEREH			TROPSKO DREVO NEPTUNIJ		
STOK							PRIVATNICA								
TANTR			JADRANSKI OTOK				GRŠKA ČRKA			IZDELOV. APNA					

Nagrajenci za prejšnjo križanko: Programski paket Microsoft Quick Pascal prejme Alenka Trampuš, Zikova 3, Kamnik
Slovensko knjigo Microsoft Word for Windows prejme Franc Šumer, Ulica bratov Vošnjakov 5, Celje
New age (toložilna nagrada založbe ŠOU) prejme Uroš Voglič, Vodnikovo naselje 35, 61117 Ljubljana

OGLASI

Prodaj firmo v Portorožu, za inženiring, montažo in trgovanje (uvoz - izvoz) ogrevalnih in sanitarnih naprav, skupaj s skladiščem.

informacije : 066 71 - 566 VIDA LEGIŠA
OBALA 122, PORTOROŽ 66320

Šivam za mlade in mlade po srcu. Alenka: 326-333
ALENKA OGOREVC
LINHARTOVA 96, LJUBLJANA 61000

Spodobno enosobno stanovanje v Ljubljani zamenjam za garsonjero ali enosobno stanovanje kje na obali.
MLADEN ŠVARC
POLJANSKI NASIP 32, tel.: 313-908

O INERTNI INFLACIJI

Inertna inflacija, ki jo povzroča mesečno prilagajanje plač in obresti (pa tudi ostalih pogodbenih zneskov) povečanju cen v prejšnjem mesecu, močno vpliva na obseg in strukturo gospodarske dejavnosti pa tudi na možnosti ekonomske politike, da z vplivom na devizni tečaj domače valute, znižanjem davkov ali povečanjem javne porabe omogoči in pospeši gospodarsko rast.

Prilagajanje pogodbenih zneskov inflaciji v prejšnjem obdobju vpliva na stroške podjetij, ki morajo obračunati ustrezno višje obresti, plačati ustrezno višje plače in morda tudi cene kupljenih polizdelkov oziroma surovin. Nekatera podjetja lahko povečane stroške pokrijejo s porastom cen svojih izdelkov (blaga ali storitev), druga pa tega ne morejo ali pa le deloma. Običajno so pri tem najbolj uspešni monopolisti in pa producenti t.i. nemenjalnega sektorja, ki mu tujina ne more konkurirati s svojo ponudbo (zaradi visokih transportnih stroškov, izjemnih carin in/ali drugih administrativnih ovir). Tudi če ni inflacijskih pritiskov (zaradi povečanja pomembnejših svetovnih cen surovin, spreminjanja sestave in/ali rasti domače porabe, ipd.) sama inertna inflacija preusmerja delo in kapital v nemenjalni sektor, ki je običajno manj produktiven in manj konkurenčen od menjalnega. Ker je zaradi omejenosti domačega trga bolj podvržen zakonu padajoče koristnosti dobrin in padajočih donosov dela ter kapitala, je običajno v takem gospodarstvu tudi ves čas visoka stopnja brezposelnosti z ustreznimi političnimi posledicami (državnimi udari), ki zopet vodijo v poslabšanje gospodarjenja zaradi ekonomske nekompetentnih vlad.

Večjim zunanjim spremembam (povečanje cen, uvedba novih tehnologij, sprememba povpraševanja, itd.) se narodno gospodarstvo z inertno inflacijo prilagaja samo tako, da se inflacija pospeši ter pri

zadosti močnem zunanjem sunku preide v hiperinflacijo. Začetnemu sunku zaradi spremenjenih (vsaj za del gospodarstva povečanih) stroškov od zunaj namreč sledi povečanje plač in obresti (morda pa tudi drugih pogodbenih zneskov) povsod drugod. Pojavi se strah pred gospodarsko izgubo zaradi visokih podražitev in temu strahu (pravimo mu "inflacijska pričakovanja") sledi povečevanje cen za pričakovano inflacijo. Končna posledica je razpad denarnega sistema in naturalno gospodarstvo.

Ekonomska politika je pri inertni inflaciji manj učinkovita v stabilizacijskih ukrepih in povsem neučinkovita v spodbujanju agregatnega povpraševanja. Omejitvena monetarna politika ob inertni inflaciji vodi v globoko krizo brezposelnosti saj se plače in obresti nominalno povečujejo kljub danemu obsegu in hitrosti denarja v obtoku. To je tudi vzrok, da je potrebno pri stabilizaciji poleg omejitvene denarne politike odpraviti indeksacijo.

Kadar imamo opraviti z inertno inflacijo se vsak poizkus ekonomske politike za pospeševanje povpraševanja konča v novem inflacijskem valu, pa čeprav so na voljo neizkoriščene gospodarske zmogljivosti. Povečanje vrednosti deviz z ustrezno tečajno politiko poveča poveča uvozne stroške in se že v naslednjem mesecu preko indeksacije prenese tudi v tisti del gospodarstva, ki sploh ne uvaža. Na tak način je okrepljeno

povpraševanje zaradi povečane donosnosti izvoza več kot nadomeščeno z zmanjšanim povpraševanjem zaradi višjih stroškov uvoznih polizdelkov in surovin, dela ter kapitala. Podobno, le da na nekoliko drugačen način vpliva inertna inflacija na neučinkovitost fiskalne politike. Zaradi časovnega presledka med obračunavanjem in plačilom davkov ter med plačilom davkov in poplačilom državnih izdatkov (plače zaposlenih v upravi in javnih službah, plačilo računov za državne nakupe ipd.) mora država pri inertni inflaciji ob enaki realni porabi obračunavati višje davke kot država z nižjo inflacijo oz. brez nje. Tako fiskalna politika povečuje stroške nad potrebnimi in zavira gospodarsko dejavnost. Tudi poizkus povečanja porabe z zmanjšanjem davkov podjetij običajno samo olajšuje plačilo z indeksi rastočih obresti in plač (ter tako blaži likvidnostno krizo), ne vodi pa v krepitev proizvodnje. Tudi, če do rasti pride, se že prva manjša nestabilnost s povečano rastjo cen plač in obresti prenese v ponovno gospodarsko stagnacijo.

Da bi bila mera polna, je za poglobljanje krize v gospodarstvu z inertno inflacijo povsem dovolj, da ponudniki v nekem mesecu povišajo cene, ne da bi podraženo blago uspeli tudi prodati. Že v naslednjem mesecu se takšne podražitve prenesejo v rast obresti in plač čez stroške celotnega gospodarstva.

FRANCE KRIZANIČ

Me ne zanima

"Če lahko po trgu Nebeškega miru hrumijo tanki, naj hrumijo še avtomobili, pa ne navadni," so si rekli v Ferrariju in v Pekingu odprti svoj avtomobilski salon.

Gerry Adams, Boško Buha z "otoka zelencev", potuje po ZDA, Vladimir Žirinovski, poskomunistični ultranacionalist, pa se je pred obiskom bratov Srbov oddahnil v slovenskem alpskem biseru. Države gostiteljice se potegujejo za pripravo vrhunskega srečanja šefov Protipacijističnega združenja.

v Lillehammerju poleg glavnih olimpijskih priprav potekajo tudi priprave na spremljajoče aktivnosti. Za dobro počutje udeležencev olimpijade bo skrbela tudi akreditirana, nekaj sto članska ekipa prijateljic noči. Prostim delovnih mest ni več, zato svetujemo morebitnim kandidatkam, da se za novo olimpijado prijavijo na Tribuno. Avanturistke in pouličarke bodo dobile najmanj ozeblino, saj razkazovanja prirojenega bogastva pri -20 stopinjah Celzija ne priporočajo niti domačinkam.

je med obiskom v Srbiji Žirinovski, v primeru letalskih napadov na brate, zagrozil z novo tajno bombo. Posledice gratis vzorca, ki so ga poslali med sarajevske branjevke, je bilo moč videti na televiziji. S tem je Žirinovski Američanom dokazal, da je New Deal možen tudi v Rusiji. Svetovna armada brezposelnih vohunov bo namreč delovne knjižice z Zavodov za zaposlovanje prenesla v najrazličnejše vladne službe po vsem svetu in se podala v lov za novim tajnim orožjem.

je jeársko elektrarno le 350 kilometrov od Černobila pred zagonom blagoslovil pravoslavni duhovnik. Krajani v Netešinu so se sicer gradnji uprli, cerkev pa je v podporo gradnji v elektrarno prenesla ikono s podobo Marije. Za neverne farane pa bo cerkev še dodatno poskrbela, saj bo JE v svojem okrilju zgradila pravoslavno cerkev, sementišče in zavetišče za brezdomce. Neuradni delovni moto je: Zgradimo novi Černobil!

se je v Ljubljani začel, do danes pa tudi že končal, panevropski seminar o obravnavanju mladoletnih prestopnikov v prostem okolju. Pokrovitelj je Svet Evrope, dobro voljo pa sta pokazala tudi pravosodno ministrstvo in pravna fakulteta. Vila Podrožnik pa je, kot je v navadi zvečer, gostila tudi udeležence tega seminarja.

mamila skrivajo tudi v hladilnik, sušilni stroj in kuhinjsko pečico. Do te ugotovitve so prišli policaji v Texasu, ko jim je v roke padlo 400 kilogramov kokaina.

so mladi bombaši v Belfastu pozabili aktivirano granato pod mizo angleških znanecv in britanskih uniformah. Dogodek se je pripetil v nedeljo med hitenjem k jutranji maši.

je Janša povabil na obisk kitajskega kolega. Pogovori naj bi bili strogo konspirativni. Tribunini informatorji pa so že postregli z novico, da bo glavna tema pogovorov sodelovanje med kitajsko in slovensko mornariško floto.

sta "jih dobila po prstih" ameriški diplomat in vojak. Posrednika za Slovenijo za dobavo najnovejšega pehotnega orožja - fracke z lasersko namerilno napravo, sta bila neprevidna in postala žrtvi naših političnih intrig. Slovenska diplomacija ima tako nov promocijski hit: "Naše notranjepolitične igrice občutijo tudi Američani."

se bo med in po olimpijskih igrah v Lillehammerju število naročnikov nacionalne TV močno zmanjšalo. Vzrok: globokoumnno nakladanje Igorja E. Berganta.

DROGAAAAAA

Eden od petih razlogov za reinkarnacijo je seks. Ostali štirje so brez pomena. S to mislijo bi se nas kar nekaj strinjalo, nekateri pa bi se prizanesljivo nasmehnil, češ: "Pojma nimaš, kako izgleda en dober šus speed ball-a."

Kaj je to, kar ljudi odvrca od seksa, svojih najbližjih, očeta, mame, sestre in brata ali malega sinka in žene, od novih avtomobilov in lepih žensk, od klobase z zeljem, šmorna in dveh decí?

Kdo so ljudje, ki se smejejo naslovu kulturnega komada Sex & Drugs & Rock and Roll? Kakšen seks, kakšen rock and roll? Kdor je pisal o tem, je bil za luno. Droga, za njo dve svetlobni leti nič, potem kakšen dober joint, za njim rock and roll, potem pa mir, da zakinkam v nekaj minut nič, nirvane, pozabe, brezskrbnosti in miru, dokler se milni mehurček ne razpoči in se začne paranoja za naslednji šus.

Nemogoče je razumeti vzgibe, ki ljudi napeljujejo v počasno (zopet se smejejo) smrt. Ne gre za kakšno uporništvu, postavljanje pred prijatelji, dolgočasje, nesrečno otroštvo in kar je še podobnih strokovnih razlogov. Gre preprosto za drogo. V določnem trenutku si nekdo izmed tisočev upornikov, tisočev postavljajcev, zdolgočasnežev in nesrečnih, preprosto potisne svoj prvi šus. Sprva je mogoče malce treme, o strahu skorajda ne bi govorili, mogoče je pričakovanje, večinoma pa tesnoba in ena velika praznina. Vendar vse to mine. Edina in večna je droga. (Sedaj se smejijo tisti, ki so se ji izrgali.) Večen je spomin na čas lebdjenja tam vmes, nekje med ničem in pozabo, ko si sam sebi dovolj, kjer ni strahu, skrbi, tesnobe, nelagodja, groze. Tam je toplo, je svetlo, je smisel, je razlog.

In to je tisto, kar vleče nazaj. To je tisto, česar se bojijo tako fantje kot dekleta, ki so se dajali dol na suho, kot tisti, ki jim je pri tem pomagal Don Pierino in tisti, ki se zanašajo na meta-

don. **ALEKSANDER FATUR**

... takrat se bo vse dobro končalo, če bo na političnem polju bod krili jadranih padal ali zmajev pristal svež, ne Saftiju ne Coca Coli ne Vatikanu ničesar dolžan team novih politikov. ... — ja, ampak od kod se bodo vzeli?

Pišem sicer s predpostavko, da v Sloveniji trenutno ni politične skupine, ki bi bila "pasjega dreka vredna", kot je včasih govoril moj oče, z možno izjemo zelenih, in te predpostavke ne bom skrival.

Kot je tik pred koncem socializma zaslutila Mladina Diareja - "Zdaj bo konec enopartijskega terorja! Začel se bo večpartijski. ... " Dobili smo politično kasto, ki se najbolj zanima sama zase, in ki je še bolj neinventivna kot je pokvarjena. Na oblasti jo drži premišljeno slab volilni zakon, razočaranje ljudi in sistemske zaščite, kot je uslužnost televizije.

Verjamem, da je politika delo, kot pobiranje smeti in pometanje ulic, in obenem profesija, kot sta medicina ali poučevanje otrok. Če pustiš to delo šarlatanom, ljudje trpijo. Ljudje potrebujejo dobre politike, kot potrebujejo dobre zdravnike in dobre pisatelje. (Morda potrebujemo pisatelje malo bolj. Oni postavljajo vprašanja in to je strašno pomembna stvar.) Politiki naj bi skušali predlagati odgovore na vprašanja, ki strašijo naokrog, in obenem naj bi v imenu navadnih ljudi, državljanov, nadzorovali državne službe in delo raznih profesij, a njihov glavni posel naj bi bil (metaforično seveda) čiščenje kanalov (le kdo, ki kdaj slišal "you'll have to go through the proper channels", lahko pozabi to čudovito frazo?), da lahko misli potujejo in se obračajo v dejanja. Če so kanali zamašeni, se življenja ljudi razlivajo v prazno.

Politikanti so spet nekaj drugega. To so ljudje, ki se pretvarjajo, da opravljajo delo politikov, išoč ego trip ali preprosto cash. Oni spravljajo profesijo na slab gles že s svojim delovanjem, včasih pa priložijo še premišljeno ali polzavedno propagando. Naposled se zdi, da profesije sploh ni, da je vsa politika samo politikantstvo, in končni uspeh je ta lepi klasični poljski vic:

Dva Poljaka se peljeta z vlakom iz Katowic v Varšavo. Eden je bolan in ves čas vzdihuje. Končno drugi vzkri: "Zakaj govoriš samo o politiki?"

Trdim pa dvojce - da bo današnji oziroma jutrišnji slovenski prostor zdrav in kreativno politično stranko sicer sprejel z nezaupanjem, da pa ji bo dal glasove. In da se taka stranka ne bo pojavila sama od sebe. Da sta glavna problema, ker večina ljudi ni

Všolo ni rad hodil, zato se je zaposlil kot fizični delavec v nekem velikem podjetju. Medtem, ko so njegovi vrstniki živeli lagodno najstniško življenje, se je on pridno zbuval ob ranih jutranjih urah, da bi bil pravočasno na delu. Njegove skrbi niso bile šolske ocene, ampak vprašanje, kako preživeti s povprečnim mesečnim dohodkom. Leta so tekla, njegove skrbi so bile vedno iste; denar, denar, denar. . .

In kaj se je potem zgodilo?

Odkril sem šverc. Jugoslavija je bila neuvrščena država, ki je imela dobre mednarodne odnose. K nam so lahko prihajali ljudje iz mnogih držav, bogatih in revnih. Slednji so bili vir mojega zaslužka.

Kako to misliš?

Prebivalci revnih afriških držav, predvsem pa azijskih držav so veliko lažje vstopili v Jugoslavijo, kot pa v dežele zahodne Evrope. Moja naloga je bila prepeljati jih na Zahod. Na dogovorjenem mestu sem jih pobral, vozili smo jih v kombiju ali z avtomobilom. Ponavadi je pred nami vozil avto, ki je bil nekakšen izvidnik. Povezani smo bili s CB postajo, tako smo se lahko izognili presenečenjem.

Vse to si organiziral ti?

Ne, jaz sem bil le člen v verigi tihotapcev, ki smo delali na terenu, čeprav sem bil tudi sam nekajkrat v Beogradu, kjer sem urejal dokumente za vstop manjšega števila Afričanov v Jugoslavijo.

Šefe si imel v Beogradu?

Ne, v Sloveniji.

Koliko si s tem zaslužil?

Odvisno od velikosti skupine, ki sem jo pripeljal. Dobil sem od 100 do 500 dolarjev na furo. Enkrat sem vodil skupino Azijcev, ki so po legalni pošti prišli v ČSSR. Dobili smo se pred hotelom Palace v Pragi, tam sem jih vkrcal v kombi in odpeljali smo se v Italijo. To je bil dober biznis, zaslužil sem 2000 dolarjev v kešu.

Istočasno si trgoval z mamili?

Takrat še ne, to je prišlo z demokracijo. Nekajkrat sem tihotapil orožje.

Kam?

Iz Avstrije v Slovenijo.

Začnimo z mamili. Kako postaneš diler?

Jaz lahko povem svojo zgodbo. Jugoslavija je razpadla in s tem zaslužek s tihotapljenjem ljudi. Z vojno v Sloveniji se je sprostila tudi trgovina z orožjem, želel sem na svoje. . .

... in si priskrbel heroin?

Začel sem s travo. Denar sem imel od prej in kreativnega skupinskega dela in ker je sistem storil vse, da bi zatrl državljansko zavest.

Najprej, spodobna stranka potrebuje mehanizem za srkanje idej in ljudi, njihovo preverjanje, prilagajanje in preizkušanje. Stranka je v bistvu firma, ki javnosti te ideje in ljudi ponuja v nakup. V miroljubnem prostoru in ob sodobni tehnologiji sploh ni nujno, da bi bila taka firma industrijski gigant.

za 5000 mark sem kupil pet kil trave. Že z dvema prodanima kilogramoma sem imel povrnjene stroške, ostalo je bil zaslužek. Seveda so to nizke vsote proti tistim, ki se jih zasluži z trdo drogo.

S tem zaslužkom si kupil heroin. . .

Nekaj časa sem prodajal le travo in hašiš. Šele kasneje sem šel stopničko višje.

Kako si navezal stike z ljudmi, ki so stopničko višje, je to enostavno?

Oni so poiskali mene, vedeli so, da prodajam travo in so mi zaupali. Dobil sem pet gramov heroína, takoj sam ga prodal, z dvema gramoma sem odplačal svoje dobavitelje, ostalo je bilo spet moje. Tako sem deloval na začetku, želel sem več-hotel sem biti samostojen.

Je to v tem poslu mogoče?

Da, meni je to uspelo. Prijatelj mi je pomagal do novih dobaviteljev, ki so imeli kvalitetno robo.

So ti zaupali?

Sam pravim: v nepoštenem moraš biti pošten. Dobil sem 100 gramov čistega heroína, 50 gramov sem plačal takoj, ostalo pa kasneje. Tem stotim gramom sem primešal 300 gramov glukoze in dobil 400 gramov kvalitetnega mamila. To se je na trgu hitro izvedelo.

Komu si največ prodal?

Droge nisem nikoli prodajal mladoletnikom in domačinom. Moji klienti so bili tujci, vsaj na začetku.

Tujci?

Največkrat so to navadni džankiji, pridejo v Slovenijo, kupijo, se počijo in se vrnejo. S seboj vzamejo le kakšen gram. Taki so hodili k meni, plačevali so mi po 150000 lir za gram.

Si z njimi zaslužil največ?

Pravi zaslužek je bil s prodajo Italijanom, ki so švercali avtomobile na Hrvaško. Po opravljenem poslu na Hrvaškem so se ustavili pri meni, kupili večje količine horsa in odšli na italijanski jug.

Koliko so kupovali?

Različno, od 30 gramov pa vse do pol kile. Njim sem prodajal po 100000 lir za en gram. Seveda so oni robo doma še bolj redčili, tako, da je bil tudi njihov zaslužek velik.

S čim se redči horse?

Predvsem z laktozo (ali glukozo), ki ni nevarna, problem je s strihninom. Razmerje mora biti pravo, pri preveliki količini strihnina postane roba strup, ki ubija.

V igri so velike količine denarja in heroína. Kaj si z vsem tem denarjem?

Bilo je obdobje, ko sem imel velike količine denarja, obdobje življenja na veliki nogi. S prijatelji smo živeli noro, na naš račun so pili vsi; v lokalih, diskotekah, hotelih. . . Veliko sem bil v tujini. Porabiti nekaj tisoč mark na dan je bil pičkin dim.

Starši so vedeli, s čim se ukvarjam, od kod denar. Zgradil sem jim hišo, kupil stanovanje. . . Denar sem hotel vložiti v legalne posle.

Si to tudi naredil?

Življenje, ki ga živim, je polno pasti in jaz sem se v eno ujel. Nisem se fiksiral, včasih pa sem kaj posnifal in enkrat je

Politični voditelj se lahko marsičesa nauči od Džingiskana, čeprav je večina tovrstnih navdušencev velikega Mongola napačno razumela. Temudžin ni osvojil pol sveta zgolj zato, ker je navdušeno klal in zastrupljal levo in desno. O razliki med njim in Peterletom ali Ruplom pa prihodnjic.

Potrebno je neko minimalno število ljudi, ki poskrbijo za kritično maso, deset je verjetno dovolj, in nekaj deset sopotnikov ali zunanjih sodelavcev. Koristno je, če so si ti ljudje močno različni, obenem pa imajo dovolj širok prostor srečevanj. Zelo koristno je, če si do neke mere zaupajo in jih veseli, da delajo skupaj, in če so skupaj predvsem zato, ker jim je to všeč. Skupina mora biti dovolj močna, da je sposobna organizirati

redne študijske dneve, kot je (in je bila) katoliška Draga. Potrebuje dovolj delovne sposobnosti, da bo pokrivala deželo, kar se tiče idej in zanimivih ljudi. Zato ne potrebuješ stotin plačanih volhjačev, le bralce časopisov in revij (tudi pisem v njih), telefon, morda BBS in bencin za obiske pri ljudeh od Prekmurja do Primorske. Deset ljudi je z zunanjimi sodelavci čisto dovolj. Verjetno je neobhodno, da je v tej deseterici nekaj voditeljev, nekaj samostojcev in nekaj sledilcev. *Najbolj problematični so voditelji.*

Šel sem po novo pošiljko zmenjen sem bil na dveh krajih, na prvem sem dobil pol kile, na drugem pa sem ugotovil, da mi sledijo. Kakorkoli že, naredil sem si črtico, jo posnifal in robo skrli. Šel sem žurat. Staf me je čisto odštekal tako da sem imel grozne halucinacije, po mestu sem počenjal neumnosti. Staremu džankiju sem dal nekaj gramov. Pri teh neumnostih me je prijel policija. Šele po treh dneh sem prišel k sebi, bil sem v zaporu. V zaporu so mi grozili, da mi bodo sodili po 245. členu kazenskega zakona SFRJ, v Sloveniji je zakon še vedno veljavni. Očitno državnici zmožna napisati lastnega zakona. Ni mi niso dokazali, bil sem prost. Hkrati pa sem bil zaskrbljen zaradi robe, ki sem jo nabavil. Na lastni koži sem opazil, da je strup, zvedel sem tudi, da so džankije ki sem jim dal nekaj gramov odpeljali bolnico po antidoto. Zgrabila me je panika ves staf sem uničil. Šel sem naokoli, da bi dobil tipe, ki so strup prodali, v men se se porodili sumi.

O čem?

Da je bilo v heroínu preveč strihnina, da sem bilo ravno takrat priprt. . .

Si imel občutek krivde, da se zaradi tvojega služenja drugi utapljajo v odvisnosti?

Ne. Nisem jaz kriv, da obstajajo narkomani, saj jaz nisem prvi primer za droge in tudi, če je jaz ne bi prodajal, bi jo kdo drugi.

Veš kaj o trpljenju odvisnikov?

V letu, ki je sledilo, sem tudi sam spoznal mo heroína. Temu so botrovali nesporazumi z družinami in najbližnjimi, živeti sem začel sam, iskal sem tolažbo. Ljudje se zatečejo k alkoholu, jaz sem imel doma staf, postal sem njegov suženj. Z osebo, ki mi je bila blizu, sem prišel v konflikt. Ta je v napadu razočaranja naredila napako, prijavila me je policiji.

Tožbo je umaknila že naslednje jutro, vendar je bilo zame že prepozno. Končal sem v preiskovalnem zaporu. Tri dni zasliševanja, bruhanja, abstinenčne krize. Metadon sem dobil šele četrty dan. Dokazali mi niso ničesar. Vse to pa je koristilo mojemu telesu, takrat sem zadnjice v svojem življenju trpel zaradi mamil, zdaj sem čist.

Kakšni so tvoji odnosi s policijo danes?

Policaji me spremljajo že več let, nikoli mi niso ničesar dokazali. Živim v simbiozi z varuhu zakona. Je malo strahu, predvsem pa previdnosti. Previdnost je potrebna tudi v odnosih v podzemlju, njegov interes je razširiti svoje lovke po celotnem slovenskem ozemlju.

Ali lahko govorimo o organizirani mreži preprodajalcev, o neki hierarhiji med prodajalci?

O neki organizirani mreži, ki bi bila tako razvita kot so razvite v drugih zahodnoevropskih državah ne moremo govoriti. K nam so večje količine mamil prišle z demokracijo, na zahodu se je trg začel ustvarjati po drugi svetovni vojni.

K nam to šele pride?

Prišel bo dan, ko bo trg zasičen in bo vsak košček dežele pomemben za delovanje kriminala. Življenje v Sloveniji ne bo več tako varno. Dogajalo se bodo stvari, ki jih Slovenci poznamo samo iz filmov. Podzemlja policija ne bo več obvladovala in kaj lahko se zgodi, da bodo kriminalci nad policiji. Saj veš, kriminalci postavljajo policijskega kapetana, župana, ha, ha ha. . .

Se vedno razmišljaš o legalni dejavnosti? Te ne zanima življenje "normalnega človeka"?

Vem, da ne bom nikoli postal robot tega sistema. Ne bom delal osem ur na dan in gledal, kako drugi bogatijo. Demokracija je ljudi pokvarila. Z mamili ne bom več trgoval, ne zaradi drugih, ampak zaradi lastne odločitve. Heroin je močan, sesuje te močnejši je od ljubezni.

FOTO: MATEVŽ LESKOVŠEK

HOBIT IŠČE ZMAJE

Vdržavi okrog Ljubljane ni veliko Tolkienovega duha, čeprav ima slovenska dežela veliko skupnega s hobitovsko, v slabem in dobrem. Sicer pa, ob ljubi polodprtosti našega kulturnega prostora in standardih branja, posebno v drugih jezikih, najbrž pet od šestih študentov ne ve, kaj sedaj čvekam, in rad bi, da bi kdo od njih ta članek vseeno prebral.

redne študijske dneve, kot je (in je bila) katoliška Draga. Potrebuje dovolj delovne sposobnosti, da bo pokrivala deželo, kar se tiče idej in zanimivih ljudi. Zato ne potrebuješ stotin plačanih volhjačev, le bralce časopisov in revij (tudi pisem v njih), telefon, morda BBS in bencin za obiske pri ljudeh od Prekmurja do Primorske. Deset ljudi je z zunanjimi sodelavci čisto dovolj. Verjetno je neobhodno, da je v tej deseterici nekaj voditeljev, nekaj samostojcev in nekaj sledilcev. *Najbolj problematični so voditelji.*

Politični voditelj se lahko marsičesa nauči od Džingiskana, čeprav je večina tovrstnih navdušencev velikega Mongola napačno razumela. Temudžin ni osvojil pol sveta zgolj zato, ker je navdušeno klal in zastrupljal levo in desno. O razliki med njim in Peterletom ali Ruplom pa prihodnjic.